

โครงการตะวันออกกลางศึกษา (Middle East Monitoring Project - MEMP)

39/4 ซอยรัชดาภิเษก 32 ถนนรัชดาภิเษก แขวงจันทระเกษม เขตจตุจักร กทม. 10900

E-mail Address: anujmemp@gmail.com โทร 0-29390847-8

คำชี้แจง

เอกสารฉบับนี้ เป็นรายงานการประมวลสรุป วิเคราะห์และสังเคราะห์ เหตุการณ์และแนวโน้ม ด้านต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง ในรอบเดือนมิถุนายน 2551 หรือรายงาน "Update" ฉบับที่ 23 จัดทำโดย **โครงการตะวันออกกลางศึกษา (Middle East Monitoring Project - MEMP)** โดยได้รับการสนับสนุนจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

คณะผู้ดำเนินงาน หวังว่าท่านจะได้รับประโยชน์จากรายงานฉบับนี้ตามสมควร และขอความกรุณาเผยแพร่เอกสารฉบับนี้ ต่อไปยังหน่วยงานราชการต่าง ๆ รวมถึงองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องของท่านด้วย จักขอบคุณยิ่ง

นายอนุช อภาภิรม

หัวหน้าโครงการตะวันออกกลางศึกษา (MEMP)

20 กรกฎาคม 2551

สารบัญ

คำชี้แจง	1
สารบัญ.....	2
รายงานสถานการณ์และแนวโน้มตะวันออกกลาง.....	3
สื่อมวลชนและปฏิบัติการข่าวสารในตะวันออกกลาง: การต่อสู้ที่ไม่สิ้นสุด	3
1. บทนำ: สื่อมวลชนและปฏิบัติการข่าวสาร	3
2. สถานการณ์ทั่วไปของสื่อมวลชนในตะวันออกกลาง.....	4
3. การเปลี่ยนแปลงและการสู้รบทางข่าวสาร.....	9
4. บทสรุป.....	13
บรรณานุกรม.....	14
ประมวลข่าวสถานการณ์และความเคลื่อนไหวตะวันออกกลาง	15
สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางการเมืองในตะวันออกกลาง	15
1. สรุปสถานการณ์และความเคลื่อนไหวทั่วไป	15
2. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวในประเทศและเขตต่างๆ	16
3. ประเด็นสถานการณ์ความขัดแย้งกรณีนิวเคลียร์อิหร่าน	20
4. ประเด็นสถานการณ์ประเทศอิสลามอื่นๆ	23
สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านพลังงาน/น้ำมัน	26
1. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทั่วไป.....	26
2. ความเคลื่อนไหวด้านราคาน้ำมัน.....	27
3. ความเคลื่อนไหวของกลุ่มโอเปค.....	27
4. ความเคลื่อนไหวด้านน้ำมันอื่นๆที่น่าสนใจ.....	28
สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางด้านการเศรษฐกิจ	30
1. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทั่วไปทางเศรษฐกิจ	30
2. สถานการณ์ด้านการเศรษฐกิจตะวันออกกลาง.....	31
3. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวเศรษฐกิจกลุ่ม จีซีซี	32
4. ความเคลื่อนไหวของภาคการเงินอิสลาม	38
สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านสังคม	40
1. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านสังคมทั่วไป	40
2. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางสังคม	41
3. ความเคลื่อนไหวทางการศึกษา.....	43
4. ความเคลื่อนไหวด้านการสาธารณสุข	45
ภาคผนวก 1	46
รายชื่อคณะผู้ดำเนินงานโครงการตะวันออกกลางศึกษา (MEMO)	46
ภาคผนวก 2	47
แนะนำโครงการตะวันออกกลางศึกษา	47

รายงานสถานการณ์และแนวโน้มตะวันออกกลาง

มิถุนายน 2551

สื่อมวลชนและปฏิบัติการข่าวสารในตะวันออกกลาง: การต่อสู้ที่ไม่สิ้นสุด

1. บทนำ: สื่อมวลชนและปฏิบัติการข่าวสาร

สื่อมวลชนเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ครอบคลุมหลายแขนงสาขา ตั้งแต่หนังสือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต จนถึงภาพยนตร์ดนตรีและการแสดงต่างๆ บางทีเรียกรวมว่าอุตสาหกรรมวัฒนธรรม เมื่อรวมการผลิตทั้งด้านเนื้อหาและอุปกรณ์เช่นเครื่องรับโทรทัศน์และคอมพิวเตอร์แล้ว นับเป็นอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของโลก การสื่อมวลชนได้เข้ามามีส่วนในกิจกรรมของผู้คนตั้งแต่เด็กจนถึงคนชรา ตลอด 24 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 7 วัน ไม่หยุดหย่อน มีส่วนสำคัญในการหล่อหลอมสร้างค่านิยม และความคิดเป็นของประชาชนทั่วไป

ดังนั้น การสื่อมวลชนจึงมีผลกระทบอย่างสูงต่อการเมืองการปกครองของประเทศ สื่อมวลชนในทุกประเทศย่อมถูกแทรกแซงควบคุมโดยกลุ่มผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจ-การเมืองในระดับใดระดับหนึ่ง และมักเห็นกันว่าสื่อมวลชนที่อยู่ในการแทรกแซงควบคุมของกลุ่มธุรกิจเอกชนมีเสรีภาพสูง ส่วนที่อยู่ในการแทรกแซงควบคุมของรัฐบาลหรืออำนาจการเมืองมีเสรีภาพน้อยกว่า ไม่ว่าจะมีความเสรีภาพมากหรือน้อย ในประเทศพัฒนาแล้วหรือประเทศยากจน สื่อมวลชนได้กลายเป็นกลไกสำคัญในสิ่งที่เรียกว่าปฏิบัติการข่าวสาร ผู้ที่ทำงานในสื่อมวลชนจะโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ได้พลัดเข้าไปอยู่ในปฏิบัติการหรือสงครามนี้อย่างเลี่ยงได้ยาก เช่นสงครามจอร์เจีย-รัสเซียเมื่อต้นเดือนสิงหาคม 2008 นี้ มีช่างภาพหนังสือพิมพ์สปีเกลอันมีชื่อเสียงของเยอรมนีได้ร้องทุกข์ว่า บรรณาธิการของตนได้เลือกภาพไปตีพิมพ์แบบขาดความสมดุล นั่นคือแสดงแต่ด้านผลกระทบจากทหารรัสเซีย แต่ไม่แสดงภาพว่าปฏิบัติการทางทหารของจอร์เจียได้ส่งผลกระทบต่อชาวพื้นเมืองรัฐไอเช็ตเทียอย่างไร

ปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations) หรือก่อนหน้านี้เรียกว่าสงครามข่าวสารหรือสงครามการบังคับและควบคุม ได้กลายเป็นส่วนสำคัญของสงครามสมัยใหม่ที่เทคโนโลยีข่าวสารและการสื่อสารพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว โดยมีการพัฒนาสำคัญในสงครามอ่าวครั้งที่หนึ่ง ทศวรรษ 1990

สหรัฐที่เป็นประเทศที่มีงบประมาณการทหารสูงสุดแบบ 1 ไม่มี 2 มีกองทหารและฐานทัพตั้งประจำทั่วโลก และมีปฏิบัติการทางทหารสูงกว่าประเทศใดนับแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สอง ได้มีการพัฒนายุทธศาสตร์ปฏิบัติการข่าวสารไปมากกว่าประเทศใด จากเอกสารทางการสหรัฐบางฉบับ อาจสรุปปฏิบัติการข่าวสารได้ดังนี้

- 1) ปฏิบัติการข่าวสารเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งต่อความมั่นคงแห่งชาติและปฏิบัติการทางทหาร

2) ปฏิบัติการข่าวสารที่สำคัญอยู่ 5 ด้าน และต้องปฏิบัติแบบบูรณาการ ห้าด้านนั้นได้แก่ (ก) สงครามอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic War) (ข) ปฏิบัติการเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Computer Network Operations) (ค) ปฏิบัติการจิตวิทยา (Psychological Operations) (ง) การลวงทางทหาร (Military Deception) และ (จ) ปฏิบัติการความมั่นคง (Operations Security) เป็นกระบวนการวิเคราะห์เพื่อไม่ให้ฝ่ายตรงข้ามได้รับข่าวสารที่ละเอียดอ่อน

3) สิ่งที่จะต้องศึกษาเป็นเบื้องต้นได้แก่สิ่งแวดล้อมทางข่าวสาร ซึ่งประกอบด้วยบุคคล องค์กร และระบบที่จัดเก็บ ประมวลผล เผยแพร่และปฏิบัติทางข่าวสาร สิ่งแวดล้อมทางข่าวสารมี 3 มิติที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่ แก่มิติทางกายภาพ ทางข่าวสาร และทางความรู้

4) ฝ่ายบัญชาการจะต้องตั้งคณะบริหารร่วมเพื่อจัดเตรียม วางแผน บริหารและประเมินผล ปฏิบัติการข่าวสารในการสนับสนุนปฏิบัติการร่วมกัน

ตะวันออกกลางเป็นภูมิภาคที่มีการสู้รบรุนแรงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สอง โดยมีสหรัฐเข้ามาพัวพันมากขึ้นเรื่อยๆ นับแต่ช่วงปลายสงครามเวียดนาม สถานการณ์สู้รบและรุนแรงในตะวันออกกลางมีส่วนสำคัญในการกำหนดสภาพของสื่อมวลชนในตะวันออกกลาง ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรสำรวจ อย่างไรก็ตาม เนื่องด้วยความจำกัดหลายประการ การสำรวจสื่อมวลชนในตะวันออกกลางในที่นี้จึงเป็นเฉพาะสื่อที่นำขึ้นเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตในภาษาอังกฤษเท่านั้น ซึ่งย่อมทำให้ขาดความสมบูรณ์ไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

2. สถานการณ์ทั่วไปของสื่อมวลชนในตะวันออกกลาง

ตะวันออกกลางเป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลาย ในที่นี้ จะแบ่งสื่อมวลชนในตะวันออกกลางออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มประเทศอาหรับ (2) กลุ่มมุสลิมอื่นได้แก่ อิหร่านและตุรกี (3) ประเทศอิสราเอล (4) กลุ่มประเทศตะวันตก ที่สำคัญคือ อังกฤษ สหรัฐ และฝรั่งเศส (5) กลุ่มองค์กรที่ต่ำกว่ารัฐ ซึ่งจะได้กล่าวเป็นลำดับไป

1) สื่อมวลชนในกลุ่มประเทศอาหรับ

กลุ่มประเทศอาหรับในตะวันออกกลางรวมแอฟริกาตอนเหนือส่วนใหญ่มีระบบปกครองแบบรวมอำนาจสู่รัฐ ไม่เป็นแบบเสรีประชาธิปไตยเช่นกับประเทศยุโรป กลุ่มประเทศอาหรับได้ตั้งสำนักข่าวสหพันธ์อาหรับ (Federation of Arab News Agencies - FENA) ขึ้น มีสมาชิก 19 ประเทศ เพื่อจัดระเบียบสื่อมวลชน การเคลื่อนไหวครั้งล่าสุดได้แก่การจัดระเบียบโทรทัศน์ดาวเทียม อันเป็นสื่อที่แพร่หลายและมีอิทธิพลสูง มีผู้วิจารณ์ความคิดจัดระเบียบโทรทัศน์ดาวเทียมว่าเป็นการแทรกแซงเสรีภาพของสื่อ

กลุ่มประเทศอาหรับอาจแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มย่อยได้แก่

1) กลุ่มรัฐอาหรับประกอบด้วย 6 ประเทศ ได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย ยูเออี คูเวต บาห์เรน กาตาร์ โอมาน มีน้ำมันมากและมั่งคั่ง ประชากรน้อย ในระยะหลังมีการพัฒนาเศรษฐกิจ เช่นการสร้าง

โครงสร้างพื้นฐานและอุตสาหกรรม เกิดสื่อมวลชนที่มีคุณภาพด้านเศรษฐกิจ-การเงิน มีการเคลื่อนไหว เพื่อการพัฒนาสื่อมวลชนสูง มีสำนักข่าวจำนวนมาก

เหตุการณ์เด่นในกลุ่มประเทศนี้ได้แก่

(1) **การเกิดขึ้นของสำนักข่าวอัล จาซีรา** (Al Jazeera แปลว่า แหลม) เมื่อปี 1996 โดยมีทุน ตั้งต้น 150 ล้านดอลลาร์สหรัฐจากเจ้าชายคาลีฟาแห่งกาตาร์ โดยมีอดีตนักข่าวจากบีบีซีจำนวนหนึ่ง มาเข้าร่วม ออกอากาศในรูปแบบโทรทัศน์ดาวเทียม และได้เปลี่ยนภูมิทัศน์สื่อมวลชนในตะวันออกกลางไป อย่างมาก ลักษณะเด่นและเหตุการณ์ที่ทำให้อัล จาซีราได้รับการยอมรับ ได้แก่ ก) ลักษณะเชิงรุก ข) ความกว้างขวางและความรวดเร็วของข่าว เหตุการณ์ที่ทำให้อัล จาซีราโดดเด่น ได้แก่ การนำศพของ บินลาดีนออกอากาศ หลังเหตุการณ์ 9/11 2001

ความโดดเด่นของอัล จาซีรา ก่อผลกระทบดังต่อไปนี้ (1) การตื่นตัวในด้านโทรทัศน์ดาวเทียม และการเปิดเสรีสื่อมวลชนในโลกอิสลาม ปัจจุบันประมาณกันว่า ประเทศมุสลิมตะวันออกกลางมี โทรทัศน์ 300 ช่องสำหรับชม (ตัวเลขนี้กล่าวในที่ต่างๆไม่ตรงกัน ส่วนหนึ่งเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่ เร็ว) (2) การต่อต้านทั้งจากสหรัฐและพันธมิตรและในประเทศอาหรับด้วยกัน สหรัฐและพันธมิตรเห็นว่าอัล จาซีราเอียงข้างอาหรับ หรือในกรณีสงครามอิรัก เปิดเผยสิ่งที่สหรัฐไม่ต้องการเปิดมากเกินไป เช่น ความรุนแรง ความทุกข์ยากของประชาชน สำหรับในประเทศอาหรับเกิดความไม่พอใจในการเสนอ ข่าวที่ไม่น่าพอใจหรือเป็นการวิจารณ์มากเกินไป สำนักงานและผู้สื่อข่าวถูกระเบิด ถูกจับกุมหลายครั้ง แต่ยิ่งกลายเป็นตัวอย่างของการต่อสู้เพื่อเสรีภาพของสื่อมวลชน (3) เกิดการแข่งขันหรือการเลียนแบบ จากหลายประเทศเช่น ซาอุดีฯโดยศูนย์กระจายเสียง (Middle East Broadcasting Center – MBC) ได้ทำแข่งโทรทัศน์ภาษาอาหรับชื่อ Al Arabiya แต่สถานีอยู่คูไบ ออกอากาศปี 2003 ถูกหาว่า เอียงข้างสหรัฐและอิสราเอล ประเทศเช่นอิหร่านและซีเรีย รวมทั้งอิรักไม่สนับสนุน แต่ก็มีผู้ฟังมากพอสมควร เนื่องจากเสนอข่าวรวดเร็วทันเหตุการณ์ และสหรัฐตั้งสถานีโทรทัศน์ดาวเทียมชื่อ Alhurra (แปลว่าผู้มีเสรีภาพ) เพื่อแข่งขันด้วย แต่มีผู้ชมน้อย

(2) **มีกิจกรรมที่สนับสนุนการพัฒนาทางด้านสื่อมวลชนสม่ำเสมอ** เช่นการแจกรางวัล นักหนังสือพิมพ์ดีเด่น และการสัมมนาทางวิชาการเพื่อพัฒนากิจการด้านสื่อมวลชน เช่นการจัดประชุม สื่ออาหรับ (Arab Media Forum) ซึ่งกระทำประจำปีในประเทศอาหรับต่างๆ ในปี 2008 จัดเรื่อง “เชื่อมสื่ออาหรับผ่านเทคโนโลยี” ในเดือนเมษายน 2008 ที่เมืองคูไบ มีผู้ทรงคุณวุฒิทั้งในภูมิภาคและ ระดับสากลมาบรรยายกว่า 50 คน

อิรักเป็นประเทศที่ควรนับอยู่ในประเทศอาหรับเปอรเซีย แต่ความห่างทางการเมืองและการเป็น ปฏิปักษ์กับสหรัฐจึงไม่ได้นับ เมื่อสหรัฐส่งกองทัพบยึดครองอิรักแล้ว ได้มีเครือข่ายโทรทัศน์ภาคพื้นดิน สำคัญชื่อ Al Iraqiya ออกอากาศถึงชาวอิรักถึงร้อยละ 85 และมีผู้รับชมจำนวนสูงถึงร้อยละ 40 และได้ แพร่ภาพการประหารชีวิตประธานาธิบดีซัดดัมด้วย

2) กลุ่มประเทศด้านทะเลเมดิเตอร์เรเนียนตะวันออก ได้แก่

ก) เลบานอน และจอร์แดนที่ติดต่อกับโลกตะวันตกมาก โดยเฉพาะเลบานอนที่เคยได้ชื่อว่าเป็นปารีสแห่งตะวันออกกลาง หนังสือพิมพ์ที่มีชื่อเสียงในเลบานอนในภาษาอังกฤษได้แก่ The Daily Star และ The Beirut Time สำหรับภาษาอาหรับได้แก่ Al-Safir หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษในจอร์แดนได้แก่ The Jordan Times สำหรับภาษาอาหรับได้แก่ Al-Dustour

ข) ปาเลสไตน์ที่เขตเวสต์แบงก์และฉนวนกาซา มีหนังสือพิมพ์วิทยุและโทรทัศน์จำนวนมาก ซึ่งมีลักษณะเป็นปฏิบัติการทางข่าวสารสูง เนื่องจากมีสงครามต่อเนื่อง และเหตุการณ์เข้มข้นขึ้นอีกเมื่อกลุ่มฮามาสยึดฉนวนกาซาเป็นเจตปกรของของตนในปี 2007 มีกลุ่มปัญญาชนฝ่ายก้าวหน้าของปาเลสไตน์และสหรัฐเป็นต้นร่วมกันทำนิตยสารออนไลน์ชื่อ The Palestine Chronicle เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับปาเลสไตน์ อิสราเอล และตะวันออกกลาง ให้ข่าวสารและทัศนะทั่วไป

ค) ซีเรีย ปกครองแบบรวบอำนาจสู่ศูนย์กลาง รัฐบาลและพรรคบาธที่เป็นพรรคปกครองครอบงำสื่อทั้งหมด แต่ปัจจุบันเริ่มเปลี่ยนแปลงบ้าง โดยมีการออกใบอนุญาตให้เอกชนออกหนังสือพิมพ์อิสระได้กว่า 1 ฉบับ ทั้งโดยทั้งไม่ชัดขวาง หากแต่สนับสนุนการพัฒนาของประเทศ หนังสือพิมพ์แห่งชาติซีเรียได้แก่ Al-Thawra เป็นภาษาอาหรับ รัฐบาลเป็นเจ้าของ สำหรับฉบับภาษาอังกฤษได้แก่ Syria Times

3) กลุ่มประเทศในทวีปแอฟริกาตอนเหนือ ประเทศเหล่านี้มีขนาดใหญ่ ประชากรมาก จะกล่าวถึงประเทศอียิปต์เป็นตัวแทน อียิปต์เป็นประเทศใหญ่ เคยเป็นศูนย์กลางในโลกอาหรับ แม้จะอ่อนแรงลงในปัจจุบัน แต่ก็อาจถือได้ว่า สิ่งที่เปลี่ยนแปลงในอียิปต์ ย่อมสะท้อนหรือยืนยันการเปลี่ยนแปลงด้านสื่อมวลชนในโลกอาหรับด้วย ในอียิปต์ปัจจุบันมีกลุ่มหรือกระแสการเมือง 3 กระแสอยู่ร่วมและต่อสู้กัน กระแสหลักได้แก่แนวคิดแบบโลกวิสัย และเป็นพันธมิตรกับตะวันตก ฝ่ายค้านสำคัญได้แก่กลุ่มเคร่งศาสนาภราดรภาพมุสลิม นอกจากนี้ ได้แก่กลุ่มก้าวหน้ามีแนวคิดแบบสังคมนิยมและคอมมิวนิสต์ ที่ปัจจุบันเป็นแนวร่วมกับกลุ่มเคร่งศาสนา

สื่อมวลชนในอียิปต์ก็เป็นไปตามกระแสทั้งสาม ที่เป็นกระแสหลักได้แก่

อัล-อาห์ราม (Al-Ahram แปลว่าประมิต) มีประวัติก่อตั้งยาวนานตั้งแต่ปี 1875 ปัจจุบันเป็นสื่อมวลชนในกำกับรัฐบาลอียิปต์ มียอดพิมพ์จำหน่ายวันละ 6 แสนฉบับ สูงสุดของประเทศและของโลกอาหรับ ผู้บริหารระดับสูงของสำนักพิมพ์ที่มีเครือข่ายกว้างขวางนี้ มักสนิทกับผู้บริหารประเทศ แต่ก็เป็นที่ยอมรับในหมู่ประชาชน หนังสือพิมพ์อัล-อาห์รามตีพิมพ์ในภาษาอาหรับ และมีนิตยสารอัล-อาห์รามรายสัปดาห์ภาคภาษาอังกฤษด้วย (Al-Ahram Weekly)

หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษฉบับเก่าแก่ที่สุดในอียิปต์และยังดำเนินอยู่ได้แก่ The Egyptian Gazette นอกจากนี้ ได้แก่ Egypt Today และยังมีหนังสือพิมพ์และนิตยสารทางด้านเศรษฐกิจอีกจำนวนหนึ่ง

2) ประเทศมุสลิมอื่น

1) อิหร่าน เป็นประเทศที่กิจการสื่อมวลชนมีการพัฒนาไปมากเมื่อเทียบกับในภูมิภาค มีความหลากหลาย และมีเสรีภาพในการวิจารณ์รัฐบาลในระดับที่แน่นอน แม้ว่าจะอยู่ใต้ระบบปกครองแบบรัฐอิสลาม และมีการเซ็นเซอร์ข่าวรวมทั้งอินเทอร์เน็ตอย่างเข้มงวด อิหร่านมีนโยบายเชิงรุกในการปฏิบัติการข่าวสาร เพื่อป้องกันไม่ให้ถูกสหรัฐและพันธมิตรโดดเดี่ยวทางการเมืองและการทูต ได้จัดตั้งสถานีโทรทัศน์ชื่อ *Al-Alam* (แปลว่าโลก) ออกอากาศเป็นภาษาอาหรับปี 2003 เสนอประเด็นข่าวเกี่ยวกับโลกมุสลิม อาหรับ และตะวันออกกลาง เพื่อต่อต้านสงครามข่าวสารกับสหรัฐ และเป็นคู่แข่งของอัล-จาซีราด้วย สถานีนี้มีกำลังส่งสูง และมีสถานีถ่ายทอดตั้งใกล้อิรัก จนกระทั่งชาวอิรักสามารถรับชมรายการได้โดยไม่ต้องใช้จานดาวเทียม

สหรัฐได้พยายามปฏิบัติการข่าวสารกับอิหร่านโดย ตั้งสถานีวิทยุภาษาฟาร์ซี (ภาษาหลักในอิหร่าน) ชื่อ *ฟาร์ดา* (Farda แปลว่าวันพรุ่ง) ออกอากาศตั้งแต่ปี 2002 นอกจากนี้สหรัฐยังใช้เทคโนโลยีระดับสูง เช่นใช้เครื่องบินเจ็ต เป็นสถานีถ่ายทอด บินในความสูง 60,000 ฟุต สามารถกระจายเสียงและภาพในรัศมี 300 กิโลเมตร สามารถออกอากาศไปถึงเตหะรานนครหลวงของอิหร่าน โดยบินอยู่ในประเทศอิรัก¹

2) ตุรกี เป็นประเทศมุสลิมที่เป็นเสรีประชาธิปไตยมากที่สุดในภูมิภาคนี้ แม้ว่าจะเกิดรัฐประหารเป็นครั้งคราว หนังสือพิมพ์ที่ขายดีที่สุดได้แก่ *ซามาน* (Zaman) เป็นภาษาตุรกี ยอดขายต่อวันกว่า 700,000 ฉบับ มีท่าทีสนับสนุนการเมืองแบบอิสลาม ก่อตั้งปี 1986 เป็นหนังสือพิมพ์ตุรกีฉบับแรกที่เปิดออนไลน์ในปี 1995 และมีเอ็ดชันในหลายประเทศ เช่น โรมานีเย บุลกาเรีย และภาษาท้องถิ่นอีกจำนวนหนึ่ง นอกจากนี้ ยังมีฉบับภาษาอังกฤษอีกด้วย มีข่าวและบทวิจารณ์ที่ค่อนข้างครอบคลุมสำหรับหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษที่เด่นได้แก่ “ข่าวตุรกีรายวัน” (Turkish Daily News) ก่อตั้งปี 1961 เป็นหนังสือพิมพ์ตุรกีภาษาอังกฤษฉบับแรกและมียอดจำหน่ายสูงสุด

3) ประเทศอิสราเอล

เป็นประเทศที่ก้าวหน้าทางอุตสาหกรรม ประชากรมีรายได้และการศึกษาสูง เป็นเสรีประชาธิปไตยมากกว่าประเทศอื่น สื่อจำนวนมากเป็นของบริษัทสื่อขนาดใหญ่ แต่เนื่องด้วยตกอยู่ในภาวะสงครามต่อเนื่องมานาน สื่อมีแนวโน้มที่จะสนับสนุนรัฐบาลในการควบคุมภูมิภาคนี้ หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษที่มีชื่อได้แก่ *เยรูซาเล็ม โพสต์* หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษที่ถือว่าค่อนข้างเป็นกลาง นั่นคือเสนอข่าวและทัศนะที่ค่อนข้างได้สมดุลคือ *Ha'aretz* มีผู้เปรียบเทียบว่าเป็นเหมือนหนังสือพิมพ์นิวยอร์ก ไทมส์ของอิสราเอล ซึ่งนับว่าเป็นความน่าภูมิใจอย่างหนึ่ง หนังสือพิมพ์ภาษาฮีบรูที่มีผู้อ่านมากที่สุดได้แก่ *Yedioth Ahronoth* แบบแทบลอยด์เน้นข่าวและเหตุการณ์ที่เป็นที่สนใจของผู้คน ไม่ใช่

¹ ดูบทความของ Philippe Fiske de Gouveia ชื่อ สงครามสื่อของอิหร่าน ใน fpc.org, 2006

การวิเคราะห์ที่ลึกซึ้ง กลุ่มนี้ยังเป็นเจ้าของสื่ออีกหลายแห่งทั้งโทรทัศน์เสรีและเคเบิลทีวี ทั้งยังออกนิตยสารรายสัปดาห์อีกหลายฉบับ และได้สร้างเว็บข่าวที่แพร่หลายที่สุดในอิสราเอล ได้แก่ *Y news* ซึ่งมีทั้งภาษาฮีบรูและภาษาอังกฤษ (เคยทำเป็นภาษาอาหรับ แล้วเลิกไป)

4) กลุ่มประเทศตะวันตก

ที่ควรยกเป็นตัวอย่าง ได้แก่ กรณีที่ทางการสหรัฐ ตั้งสถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมชื่อ *Al Hurra* (ผู้มีเสรีภาพ) ออกอากาศเมื่อต้นปี 2004 ด้วยงบประมาณเริ่มต้นกว่า 100 ล้านดอลลาร์ สถานีอยู่ที่รัฐเวอร์จิเนีย สหรัฐ มีสำนักงานสาขาใหญ่อยู่ที่ประเทศอียิปต์ กระจายเสียงใน 22 ประเทศ ตลอด 7 วัน วันละ 24 ชั่วโมงไม่มีการโฆษณา

เนื่องจากสถานีนี้เป็นการเคลื่อนไหวเพื่อสร้างกระแสทางการเมือง และด้านกระแสนิยมโทรทัศน์ อัล จาซีรา จึงไม่ออกอากาศในสหรัฐ และชาวอาหรับก็สนใจน้อย มีการสำรวจประชามติพบว่าชาวอาหรับเพียงร้อยละ 1 ที่เลือกชมสถานีนี้เป็นอันดับแรก สาเหตุที่ไม่ประสบความสำเร็จเกิดจาก (1) ขาดนักสื่อมวลชนที่รู้ภาษาอาหรับและอุทิศตัว นักสื่อมวลชนอาหรับมักไม่ยินดีไปทำงานในสหรัฐ ผู้ทำงานที่นั่นจำนวนมากไม่ใช่นักสื่อสารมวลชนอาชีพ (2) มีการเปลี่ยนผู้บริหารบ่อย ถูกแทรกแซงจากสภาคองเกรส จนผู้บริหารสถานีมีแนวโน้มที่จะเอาใจบุคคลสำคัญในสภาคองเกรส มากกว่าที่จะเอาใจผู้ชม เช่น ในวันอีสเตอร์ มีผู้ประกาศกล่าวว่า “พระเยซูทรงคืนชีพในวันนี้” แก่ชาวอาหรับที่เกือบทั้งหมดถืออิสลาม (3) รายการโดยทั่วไปน่าเบื่อ เป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในความสนใจของชาวอาหรับ เช่นรายการคณะนักร้องอิสราเอล ตระเวนร้องเพลงในออสเตรเลีย หรือประวัติศาสตร์ทางเกนยีนส์ (4) ไม่ฉับไว เช่นในปี 2004 เมื่ออิสราเอลลอบสังหารผู้นำทางวิญญาณของกลุ่มฮามาส สถานีข่าวของอาหรับเกือบทุกช่องหยุดรายการปกติและรายงานข่าวนี้ แต่สถานีอัลสุรียายังคงดำเนินรายการทำอาหารต่อไป (5) ต้องเผชิญการแข่งขันอย่างสูง มีโทรทัศน์ดาวเทียมรายการภาษาอาหรับราว 200 ช่อง ออกอากาศไปยังคนที่ยากจนที่สุดในตะวันออกกลางได้²

5) กลุ่มต่ำกว่ารัฐ

ยกตัวอย่างเช่น

1) สถานีโทรทัศน์ *Al Manar* ของกลุ่มฮิซบอลเลาะห์ ตั้งปี 1990 เมื่อสงครามกลางเมืองเลบานอนยุติ และเคลื่อนไหวจนกระทั่งอิสราเอลถอนทหารทั้งหมดจากเลบานอนในปี 2000³

2) อินเทอร์เน็ตของชาวปาเลสไตน์

3) อิสลามออนไลน์ ของมหาวิทยาลัยในกาตาร์ ตั้งปี 1996 เกิดหลังจากเหตุการณ์ 9/11 มีผู้สนใจเข้ามาถามมาก

² ดูบทความของ Craig Whitlock ใน วอชิงตัน โพสต์ 230608

³ ดูรายละเอียดเพิ่มในหัวข้อการต่อสู้ทางข่าวสารในเลบานอน

3. การเปลี่ยนแปลงและการสู้รบทางข่าวสาร

1) การเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนแปลงทางสื่อมวลชนที่สำคัญที่สุดได้แก่

- 1) การเพิ่มขึ้นของสื่อ ที่สำคัญได้แก่การเกิดขึ้นของโทรทัศน์ดาวเทียม มีโทรทัศน์กว่า 300 ช่อง นอกจากนี้มีสถานีวิทยุจำนวนมาก และสื่ออินเทอร์เน็ต
- 2) บทบาทของภาคเอกชนสูงขึ้น เช่นสถานีโทรทัศน์และวิทยุจำนวนมากเป็นของเอกชน และมีแนวคิดการแปรรูปโทรทัศน์ของรัฐให้เป็นของเอกชน แม้ว่าสื่อเหล่านี้จะยังถูกควบคุมจากรัฐบาล
- 3) นักหนังสือพิมพ์มีความชำนาญทางวิชาชีพและเป็นตัวเอามากขึ้น เห็นบทบาทของตนว่าเป็นตัวเร่งการปฏิรูปในโลกอาหรับ ไม่ได้เกลียดสหรัฐที่ชูประเด็นเสรีภาพและประชาธิปไตย แต่ไม่เห็นด้วยกับนโยบายต่างประเทศที่เอียงข้างอิสราเอลอย่างไม่ลืมหูลืมตาม
- 4) สื่อในเมืองใหญ่ของตะวันตกลดความสำคัญลง โดยเฉพาะลอนดอนที่เคยเป็นศูนย์กลางของสื่อในตะวันออกกลาง ทั้งในด้านการสนองข่าวสารและทัศนะอันหลากหลาย ได้ลดความสำคัญลง และกลายไปอยู่ในท้องถิ่นมากขึ้น⁴

2) สถานการณ์สู้รบทางข่าวสาร

ที่สำคัญเป็นการสู้รบระหว่างสหรัฐกับพันธมิตรฝ่ายหนึ่ง กับกลุ่มประเทศอาหรับและโลกมุสลิม อีกฝ่ายหนึ่ง การต่อสู้นี้เกิดขึ้นหลังเหตุการณ์วินาศกรรม 9/11 ปี 2001 และการที่สหรัฐบุกยึดครองอิรักในปี 2003 เมื่อเกิดการขีดเส้นแบ่ง “เรา” และ “เขา” อย่างชัดเจน ในสงครามต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐ ซึ่งเนื้อหาสำคัญได้แก่การทำสงครามข่าวสาร นับได้ว่าเป็นเหตุการณ์เฉพาะสำหรับศตวรรษที่ 21 การต่อสู้ในด้านหนึ่งทำให้ประชาคมในโลกตะวันตกมีแนวโน้มเห็นมุสลิมเชิงลบ เกิดลัทธิกลัวอิสลาม (Islamophobia) และเห็นว่าอิสลามเป็นศาสนาแห่งความรุนแรงและลัทธิฟาสซิสต์ ในด้านโลกมุสลิม ด้านหนึ่งก่อให้เกิดลัทธิต่อต้านสหรัฐ (Anti-Americanism) อีกด้านหนึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกชุมชนมุสลิม (Umma) ที่มีลักษณะข้ามชาติ จนกระทั่งมีการเสนอสร้างระบอบกาหลิบ (Kaliphate) ในโลกมุสลิม

ตัวอย่างการสู้รบทางข่าวสาร

- 1) กรณีเลบานอน กลุ่มฮิซบอลเลาะห์เป็นแกนสำคัญในการต่อสู้กับอิสราเอลในสงครามเลบานอนอันยาวนาน ในปี 1990 เมื่อสงครามกลางเมืองเลบานอนสงบลง ทางกลุ่มได้รับใบอนุญาตจากทางการเป็นรายแรกในการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์ดาวเทียม อัลมานาร์ (Al Manar) โทรทัศน์อัลมานาร์ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในปฏิบัติข่าวสาร จนกระทั่งบีบให้อิสราเอลถอนทหารจากเลบานอน

⁴ ดูบทความของลอว์เรนซ์ ฟินทัก ชื่อ Reporting a Revolution: The Changing Arab Media Landscape ใน arabmediasociety.org และบทความอื่นของผู้นี้

ในปี 2000 ในปี 2004 กระทรวงต่างประเทศสหรัฐจัดให้สถานีนี้นับเป็นองค์การก่อการร้ายสากล โดยหาว่าต่อต้านชาวยิว ในปี 2008 สถานีนี้ใช้ดาวเทียมของอินโดนีเซียเพื่อออกอากาศ โดยที่สหรัฐพยายามคัดค้านอย่างเต็มที่ หาว่าสถานีนี้โฆษณาชวนสarakก่อความเกลียดชัง แต่รัฐมนตรีกระทรวงการสื่อสารอินโดนีเซีย เห็นว่าข้อตกลงนี้เป็นเรื่องทางธุรกิจเท่านั้น อัลมานาร์จึงสามารถออกอากาศให้ชาวมุสลิมนับล้านในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปจนถึงประเทศจีนและออสเตรเลีย ในเดือนมกราคม 2008 สถานีพยายามออกอากาศโดยใช้ดาวเทียมของประเทศไทย แต่ถูกสั่งระงับไปในช่วงเวลาเพียง 2 วัน หลังจากที่เจ้าของดาวเทียมนี้ทราบว่าสถานีดังกล่าวใกล้ชิดกับกลุ่มฮิซบอลเลาะห์ จึงได้หันไปใช้ดาวเทียมของอินโดนีเซีย

การใช้โทรทัศน์ดาวเทียมของกลุ่มฮิซบอลเลาะห์เพื่อปฏิบัติการชาวยิว อาจสรุปได้ดังนี้

(1) เจ้าหน้าที่องค์การสหประชาชาติประจำเลบานอนคนหนึ่งตั้งข้อสังเกตในปี 1993 ว่าพวกฮิซบอลเลาะห์รู้ว่าพวกเขาไม่มีวันชนะในสนามรบ จึงไม่ได้เน้นในการเผชิญกับกองกำลังอิสราเอลในภาคพื้นดิน แต่เข้าต่อสู้กับอิสราเอลทางจิตวิทยา

(2) พวกฮิซบอลเลาะห์รู้ว่า อิสราเอลจะยึดครองเลบานอนได้ยาวนานเท่าที่ประชาชาติอิสราเอลยอมรับได้ ดังนั้นการโฆษณาของกลุ่มฮิซบอลเลาะห์จึงเน้นกระทำต่อชาวอิสราเอลพอกับชาวปาเลสไตน์

(3) กลุ่มฮิซบอลเลาะห์ได้ใช้ผู้รู้ภาษาฮีบรูของอิสราเอลจำนวนหนึ่ง เพื่อติดตามข่าวในสื่อมวลชนอิสราเอล และพบว่า สื่อมวลชนอิสราเอลถือว่าเป็นสิ่งต้องห้ามในการเผยแพร่ภาพทหารอิสราเอลที่เสียชีวิตหรือบาดเจ็บใกล้ตาย เพราะจะทำให้ชาวอิสราเอลขวัญเสียและไม่ต้องการยึดครองเลบานอนต่อไป

(4) กลุ่มฮิซบอลเลาะห์ได้ลงทุนลงแรงกระทั้งยอมเสียชีวิตเพื่อถ่ายภาพวิดีโอการโจมตีของกลุ่มที่กระทำต่อที่ตั้งหรือกองทหารอิสราเอล เมื่อถ่ายได้ ช่างกล้องก็จะรีบนำไปที่กรุงเบรุต เพื่อออกอากาศในรายการข่าวช่วงต่อไป ซึ่งสำนักข่าวใหญ่ระหว่างประเทศมักนำไปออกอากาศ ซึ่งยอมแพร่ไปถึงชาวอิสราเอลในแบบต่างๆ เช่นสื่อมวลชนอิสราเอลนำภาพข่าวนี้ออกอากาศซ้ำ เป็นการทำลายข้อห้ามดังกล่าว

(5) ผู้ปฏิบัติการคนหนึ่งของกลุ่มฮิซบอลเลาะห์กล่าวว่า “ในสนามรบ เรายิงทหารอิสราเอลบาดเจ็บคนหนึ่ง แต่เทปที่แสดงภาพทหารคนนั้นร้องขอความช่วยเหลือจะส่งผลกระทบต่อชาวอิสราเอลนับพัน” หรือโทรทัศน์อัลมานาร์ได้ออกข่าวการบาดเจ็บล้มตายของทหารอิสราเอลเป็นประจำ และปิดท้ายด้วยประโยคในภาษาฮีบรูแปลว่า “ใครเป็นรายต่อไป” ผู้ปฏิบัติงานฮิซบอลเลาะห์ชี้แจงว่า “เราไม่ต้องการอวดผลงานของเรา แต่เราต้องการเจาะลึกเข้าไปในใจชาวอิสราเอล และมีผลต่อประชาชาติอิสราเอล”

(6) เมื่ออิสราเอลถอนทหารจากเลบานอนในปี 2000 เจ้าหน้าที่สหประชาชาติผู้หนึ่งตั้งข้อสังเกตว่า “ร้อยละ 75 ของสงครามที่กลุ่มฮิซบอลเลาะห์กระทำต่ออิสราเอลได้แก่วิดีโอเทปเหล่านั้น”⁵

2) กรณีสงครามอิรัก-อัฟกานิสถาน จากบทความของแอนดรู เอซัมที่อ้างแล้ว กล่าวว่าเมื่อสหรัฐยึดครองอิรักและอัฟกานิสถานแล้วได้ดำเนินยุทธศาสตร์ 2 ด้าน ด้านหนึ่งเป็นการปฏิบัติทางทหารตามหลัก “แรกที่สุดต้องไม่ทำอันตราย” ได้แก่การส่งเสริมรัฐบาลท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สนองบริการที่จำเป็น และสร้างกองกำลังรักษาความสงบของอิรัก ซึ่งเชื่อว่าจะทำให้กองกำลังต่อต้านสหรัฐลดลง อีกด้านหนึ่งได้แก่ปฏิบัติการข่าวสาร คือการบูรณาการสงครามอิเล็กทรอนิกส์ การปฏิบัติการเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ปฏิบัติการทางจิตวิทยา การลวงทางทหาร และปฏิบัติการความมั่นคง อันเห็นได้ชัดว่ามีความซับซ้อนและเข้าใจยาก เอซัมเห็นว่าสหรัฐเข้าทำสงครามอิรักในปี 2003 โดยที่ไม่เข้าใจสิ่งแวดล้อมทางสื่อมวลชนในประเทศนั้นเลย เช่นเมื่อเขาในฐานะผู้บัญชาการหน่วยปฏิบัติการพิเศษในอิรัก ได้สำรวจว่ามีบุคลากรที่ชำนาญในการทำสงครามจิตวิทยาเท่าใดบ้าง ทางหน่วยได้คัดเลือกมา 2 คน และทั้งสองคนนี้ยอมรับว่าพูดภาษาอาหรับไม่ได้

หันไปพิจารณาปฏิบัติการข่าวสารของกลุ่มต่อต้านสหรัฐบ้าง จะพบการเคลื่อนไหวที่เด่นดังนี้คือ

(1) มีการเก็บรวบรวมเรียนกลุ่มต่อต้านอื่นอย่างรวดเร็ว เช่น ปฏิบัติการระเบิดพลีชีพ เริ่มจากกลุ่มฮิซบอลเลาะห์ กลุ่มอื่นเช่นพยัคฆ์หมอฟและกลุ่มฮามาสนำไปปฏิบัติ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของตะวันออกกลางและเอเชียใต้ นับเป็นสิ่งแวดล้อมทางข่าวสารที่จำต้องรู้

(2) การพัฒนาปฏิบัติการจิตวิทยาจากกลุ่มฮิซบอลเลาะห์ เช่นปฏิบัติการข่าวสารของกลุ่มฮิซบอลเลาะห์เน้นสื่อดั้งเดิม ได้แก่ วิทยูและโทรทัศน์ แต่กลุ่มต่อต้านในอิรักได้ให้ความสำคัญแก่สื่อใหม่ ได้แก่ สื่ออินเทอร์เน็ต เช่นการสร้างเว็บไซต์ชื่อนักแม่นปืนแบกแดด หรือ BagdadSniper.com ซึ่งสามารถเข้าดูได้ทั่วโลกใน 6 ภาษา ผู้เข้าดูสามารถชมวิดีโอการโจมตีทหารสหรัฐโดยนักแม่นปืนแบกแดด แสดงให้เห็นว่าเป็นหน่วยที่เก่งที่สุดในโลก ประการต่อมาคือปฏิบัติการข่าวสารในอิรักเน้นคนพื้นเมืองสุหนี่ ชาวอาหรับและชาวมุสลิมทั่วโลกเป็นสำคัญ (กลุ่มฮิซบอลเลาะห์เน้นต่อชาวอิสราเอล) มีการใช้ภาษาเพื่อปลุกให้ต่อต้านสหรัฐตั้งแต่ชาวมุสลิมในอังกฤษจนถึงในอินโดนีเซีย มีงานวิจัยว่าวิดีโอในอินเทอร์เน็ตของกลุ่มต่อต้านมีบทบาทสำคัญในการทำใหมุสลิมอังกฤษที่หนุ่มต้องการวางแผนหรือปฏิบัติการโจมตีเป้าหมายพลเรือนในอังกฤษ ซึ่งบางทีเรียกว่าการระดมกำลังทางไซเบอร์ (Cyber-Mobilization) ซึ่งนับว่าเป็นการปฏิบัติการสงครามนับแต่สมัยพระเจ้าโนโปเลียนมา สารจากอินเทอร์เน็ตของกลุ่มต่อต้านที่สำคัญก็คือ ชุมชนมุสลิมนั้นเข้มแข็ง และเป็นผู้ชนะได้

⁵ ดูบทความชื่อ The Spectacle of War: Insurgent Video Propaganda and Western Response ของ Andrew Exum ผู้เคยเป็นเจ้าหน้าที่ทหารฝ่ายปฏิบัติการข่าวในกองทัพอิสราเอล ใน arabmediasociety.com

(3) ปฏิบัติการข่าวสารของกลุ่มต่อต้านเน้นความรวดเร็วฉับไว เช่นเมื่อกองทหารสหรัฐปะทะกับกองกำลังของกลุ่มตอลิบานในอัฟกานิสถาน กลุ่มตอลิบานก็จะรีบติดต่อสถานีโทรทัศน์ดาวเทียมภาษาอาหรับ และออกอากาศว่าปฏิบัติการของทหารสหรัฐทำให้พลเรือนบาดเจ็บล้มตายเป็นอันมาก ขณะที่ทางสหรัฐเน้นเรื่องความแม่นยำ กว่าที่จะตรวจสอบข่าวได้ ก็ตกเป็นเบี้ยล่างทางข่าวสาร

เอซัมเห็นว่สหรัฐเพียงพ่ล้ในปฏิบัติการข่าวสารทั้งในอิรักและอัฟกานิสถาน ด้วยเหตุผลสำคัญ 4 ประการได้แก่ (1) กฎหมายสมิธ-มันด์ (Smith-Mundt Act ปี 1948) ห้ามกองทัพสหรัฐปฏิบัติการทางจิตวิทยาที่มีเป้าหมายต่อประชาชนอเมริกัน ซึ่งเป็นข้อกำหนดที่ตั้งขึ้นก่อนมีอินเทอร์เน็ต ในอินเทอร์เน็ตข่าวสารจะกระจายไปทุกกลุ่ม ทำให้กองทัพสหรัฐมีปฏิบัติการข่าวสารบนอินเทอร์เน็ตได้ยาก (2) การลดชั้นความลับของข่าวดำเนินไปอย่างล่าช้า กว่าจะลดถึงชั้นเผยแพร่ได้ก็ต้องใช้เวลานาน ในกรณีข่าวปฏิบัติการที่เพิ่งเสร็จสิ้นอย่างรวดเร็วที่สุดต้องใช้เวลา 24 ชั่วโมง ทำให้ตอบโต้ไม่ทันกาล (3) หน่วยประชาสัมพันธ์ของทหารสหรัฐ มีความโน้มเอียงที่จะให้ความสำคัญแก่ความแม่นยำของข่าว มากกว่าความรวดเร็ว (4) ช่องว่างทางดิจิทัลในกองทัพสหรัฐ กล่าวคือนายทหารชั้นสูงของสหรัฐ มักมาเรียนรู้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในภายหลัง บางที่เรียกว่าผู้อพยพทางดิจิทัล (Digital Immigrant) ขณะที่ทหารระดับล่างนั้นเกิดและเติบโตในยุคคอมพิวเตอร์ เป็นคนพื้นเมืองทางดิจิทัล (Digital Native) นายทหารระดับนายพลเกือบไม่มีใครใช้ Facebook

โดยรวมเอซัมเห็นว่สหรัฐและตะวันตกมีความเข้าใจธรรมชาติของสงครามไม่พอเพียง คิดว่สงครามเป็นเรื่องทางกายภาพ ได้แก่การยึดนครหลวงของศัตรูและทำลายกองทัพนั้นลงไป ควรจะเข้าใจว่สงครามนั้นกระทำเพื่อบรรลุจุดหมายทางการเมือง

นอกจากนี้ยังพบว่มีความหละหลวมในปฏิบัติการข่าวสารของสหรัฐอื่นอีก เช่น 1) การมองชาวอิรักว่เหมือนกันไปหมด แท้จริงมีความแตกต่างกันแบ่งเป็นกลุ่มพวกและชนเผ่าจำนวนมาก การสร้างเนื้อหาเพื่อปฏิบัติการข่าวสารแล้วใช้ทั่วไปย่อมไม่ประสบความสำเร็จ 2) ขาดแก่นเรื่องการเมืองว่เป็นรูปธรรม ที่นำเสนออีกเป็นเรื่องนามธรรม เช่นเน้นในเรื่องการสร้างประชาธิปไตย ที่ชาวอิรักโดยทั่วไปเห็นว่เป็นเรื่องห่างตัว พวกเขาต้องการบริการสาธารณสุขมากกว่า 3) เนื้อหาการเมืองว่มักเน้นในด้านการทำให้ผู้รับสารตระหนกกลัว เพื่อให้ปลีกจากกลุ่มต่อต้าน หรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มต่อต้าน เช่นภาพสยดสยองจากระเบิดพลีชีพ แต่ชาวอิรักเห็นว่เรื่องทำนองนี้เป็นสิ่งปกติ หนทางที่จะแก้ไขได้แก่ 1) การสร้างกองบัญชาการปฏิบัติการข่าวสารเดียว 2) การตั้งศูนย์ประมวลงานข่าวสารของกลุ่มต่อต้านทั้งหมด เพื่อศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและวิธีการ 3) ทำการวิเคราะห์ข่าวสารและปฏิบัติการของกลุ่มต่อต้านที่มีผลด้านจิตวิทยาอย่างจริงจัง รวมความแล้วคือกลับไปเริ่มต้นจุดเริ่มต้น (ดูบทความของ Andrew Garfield ชื่อ *The U.S. Counter-Propaganda Failure in Iraq* ใน *Middle East Quarterly*, Fall 2007) และก็มีบางคนเสนอให้มีการแก้ไขกฎหมายสมิธ-มันด์ในส่วนที่สำคัญ (ดูปาฐกถาของ Stephen C. Johnson)

4. บทสรุป

1) ยังคงปรากฏช่องว่างระหว่างสหรัฐและพันธมิตรกับอาหรับและโลกอิสลาม มีการแบ่งเขาแบ่งเราระหว่าง 2 กลุ่มสูง มีการสร้างภาพของแต่ละฝ่ายอย่างง่าย ๆ เช่นมุสลิมเป็นพวกผู้ก่อการร้าย หรือสหรัฐเป็นจักรวรรดินิยมผู้รุกราน หากช่องว่างนี้ยังคงดำรงอยู่ ปฏิบัติการข่าวสารก็จะดำเนินต่อไปอย่างไม่ละลด

2) ในโลกอาหรับและโลกมุสลิมมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาหลายด้านพร้อมกัน ได้แก่ ทางการเมือง จำต้องสร้างสถาบันการเมืองที่แข็งแกร่ง เป็นที่ยอมรับแก่ผู้คน สามารถรวมพลังคนในสังคมเพื่อสร้างเสถียรภาพทางการเมือง ในด้านเศรษฐกิจ เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การสร้างความหลากหลายทางกิจกรรม สร้างความโปร่งใสและกตีกาที่เป็นที่ยอมรับได้ทางสากล ทางด้านสังคม ยกคุณภาพการศึกษา ขยายการศึกษาให้ทั่วถึง โดยเฉพาะต่อกลุ่มสตรี การส่งเสริมสถานะสตรี ทางด้านวัฒนธรรม เช่น การปฏิรูปทางศาสนา ป้องกันไม่ให้เกิดความโน้มเอียงไปทางเคร่งศาสนาจัดจนอยู่ร่วมกับศาสนาอื่นได้ยาก การปรับแก้กฎระเบียบตามควรแก่สถานการณ์ปัจจุบัน การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม เช่นการแปลหนังสือจากต่างประเทศ ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เปิดรับเทคโนโลยีใหม่ที่เหมาะสม ในการพัฒนาดังกล่าว เห็นได้ว่าจำเป็นต้องอาศัยสื่อมวลชน เพื่อการกระจายข่าวสารความรู้ และเป็นเวทีในการถกแถลง

3) การพัฒนาที่กล่าวข้างต้นเห็นได้ว่าไม่อาจดำเนินไปอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากเหตุปัจจัยหลายประการ ได้แก่ การติดความเคยชินเดิม และเรื่องผลประโยชน์เป็นต้น สื่อมวลชนในตะวันออกกลางจึงน่าจะต้องมีบทบาทพิเศษ นั่นคือบทบาทในทางสร้างสรรค์ ลดทอนความขัดแย้ง และส่งเสริมให้เกิดมีความเห็นร่วมกัน

4) ความแตกต่างภายในโลกมุสลิมเอง ทั้งทางความเชื่อ ขั้นตอนการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ความแตกต่างทางความมั่งคั่ง เหล่านี้ก่อผลทั้งต่อชุมชนมุสลิมและที่อยู่ภายนอก ที่จะต้องสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้น การเสนอข่าวสารที่แม่นยำ รวดเร็วและน่าเชื่อถือจึงเป็นความจำเป็นสำคัญในหมู่สื่อในตะวันออกกลาง นั่นคือ ปฏิบัติหน้าที่อย่างที่มีนัยจะเป็น ไม่ใช่เน้นปฏิบัติการข่าวสาร

บรรณานุกรม

- Ajemian, Pete "Resistance beyond time and space: Hizbullah's media campaigns" Arab Media and Society <<http://www.arabmediasociety.com/?article=671>> Retrieved 11 Sep 2008.
- Cairo, Egypt. "Reflections in a Bloodshot Lens: America Islam & the War of Ideas" Lawrence Pintak (July 2005) <<http://www.pintak.com/reflections.htm>> Retrieved 4 Sep 2008.
- Garfield, Andrew. "The U.S. Counter-propaganda Failure in Iraq" The Middle East Quarterly <http://www.meforum.org/article_print.php?id=1753&v=5580989121> Retrieved 28 July 2008.
- Gazzini, Claudia. "Satellite dishes adorn a house in Libya" Arab media <<http://www.arabmediasociety.org/index.php?article=23&printarticle>> Retrieved 4 Sep 2008.
- Hauslohner, Abigail. "The Arab Broadcast Forum 2007: Self-criticism surfaces despite some sidestepping" Arab Media and Society <http://www.arabmediasociety.com/countries/index.php?c_article=112> Retrieved 30 Aug 2008.
- Hussein, Abdel-Rehman. "Arab journalists agitate for political change, and they don't hate the U.S." Daily News Egypt (Sep 6, 2008) <<http://www.dailystaregypt.com/printerfriendly.aspx?ArticleID=14305>> Retrieved 30 July 2008.
- Jarrah, Najm. "First Look: Watching BBC Arabic TV" Arab Media and Society <<http://www.arabmediasociety.com/?article=674>> Retrieved 30 Aug 2008.
- Jarrah, Najm. "The rise and decline of London as a pan-Arab media hub" Arab Media and Society <<http://www.arabmediasociety.com/?article=571>> Retrieved 30 Aug 2008.
- Johnson, Stephen C. "Improving U.S. Public Diplomacy Toward the Middle East" Heritage Lectures (May 24, 2008) <http://www.heritage.org/Research/NationalSecurity/upload/63886_1.pdf> Retrieved 20 Sep 2008.
- Kuttab, Daoud. "Satellite censorship Arab League style" Arab Media and Society <<http://www.arabmediasociety.com/?article=651>> Retrieved 30 Aug 2008.
- Martin, Josh. "Arab journalism comes of age; despite often crude censorship and frequent financial limitations, the Arab media has grown in size and sophistication. But relationships between publishers, reporters, governments and advertisers often remain ill-defined" <http://findarticles.com/p/articles/mi_m2742/is_367/ai_n24987378> Retrieved 30 Aug 2008.
- Mellor, Noha. "Arab media: what has this to do with Europe?" <http://www.uel.ac.uk/ssmcs/staff/noha-mellor/documents/Mellor_Med_Yearbook.pdf> Retrieved 20 Sep 2008.
- Mellor, Noha. "The making of Arab news rides the crest of Western interest" <<http://www.tbsjournal.com/ReviewMeller.html>> Retrieved 28 Aug 2008.
- Pintak, Lawrence. "Misreading the Arab media" The News York Times (May 25, 2008.) <<http://www.nytimes.com/2008/05/25/opinion/25pintak.html>> Retrieved 4 Sep 2008.
- Rafei, Raed. "Hezbollah wages on-air war against U.S." Los Angeles Time (July 13, 2008) <<http://www.latimes.com/news/nationworld/world/la-fg-manar13-2008jul13.0.2846905.story>> Retrieved 14 Jun 2008.
- "Sheikh Mohammed Bin Rashid Al Maktoum Honours Arab Journalism Awards 2008 Winners" <<http://www.dpcmediaforum.com/subpage.aspx?newId=42&LangId=1>> Retrieved 30 Aug 2008.
- "The communications GAP between America and the world's Muslims" <<http://www.pintak.com/Malaysia.htm>> Retrieved 4 Sep 2008.
- Ward, Will. "Journalism in Iran and Media, Culture and Society in Iran" Arab Media and Society <<http://www.arabmediasociety.com/?article=679>> Retrieved 11 Sep 2008.
- "What Arab Journalists say It's their job to do" (July 20, 2008) <<http://esahafa.wordpress.com/2008/07/20/what-arab-journalists-say-its-their-job-to-do/>> Retrieved 30 Aug 2008.

ประมวลข่าวสถานการณ์และความเคลื่อนไหวตะวันออกกลาง

มิถุนายน 2551

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางการเมืองในตะวันออกกลาง

1.สรุปสถานการณ์และความเคลื่อนไหวทั่วไป

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางการเมืองในภูมิภาคตะวันออกกลางในช่วงเดือนมิถุนายน 2008 มีประเด็นที่น่าจับตามองต่อไปนี้

สถานการณ์ระหว่างปาเลสไตน์และอิสราเอล มีความเป็นไปได้สูงว่า แนวทางสันติภาพระหว่างสองประเทศ โดยการยุติการยิงชั่วคราวและการเจรจาแลกเปลี่ยนตัวนักโทษ อาจมีก้าวหน้าที่ก้าวหน้าต่อไป

ในเลบานอน สถานภาพทางการเมืองของเลบานอนคลี่คลาย การมีนายกรัฐมนตรีใหม่ทำให้กระแสวิกฤตทางการเมืองอ่อนตัวลง

สถานการณ์ระหว่างเลบานอนและอิสราเอล การแลกเปลี่ยนนักโทษระหว่างอิสราเอลและเฮซบอลเลาะห์ได้รับการตอบรับจากคณะรัฐมนตรีอิสราเอล ทำให้ท่าทีของทั้งสองประเทศมีแนวโน้มดีขึ้น

สถานการณ์ทางการเมืองในอิสราเอล อิสราเอลซึ่งมีจุดยืนเช่นเดียวกับสหรัฐในเรื่องต้องการให้อิหร่านยกเลิกการผลิตนิวเคลียร์ ค่อนข้างให้น้ำหนักกับการตอบโต้อิหร่านในประเด็นเรื่องนิวเคลียร์

สถานการณ์ความรุนแรงในอิรัก รัฐบาลอิรักพยายามสร้างความมั่นใจว่ารัฐบาลมีศักยภาพเพียงพอ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าความรุนแรงในอิรักลดลง แต่ในบางจุดพื้นที่ก็ยังไม่แน่นอนในด้านความปลอดภัย

สถานการณ์นิวเคลียร์ของอิหร่าน อิหร่านถูกสหภาพยุโรปใช้มาตรการคว่ำบาตรด้านเศรษฐกิจ แต่อิหร่านยังยืนยันกรานตลอดมาไม่เปลี่ยนแปลงว่าจะยังคงดำเนินการเรื่องนิวเคลียร์ต่อไป

ส่วนสถานการณ์ประเทศอิสลามอื่นๆ เช่น **ในอัฟกานิสถาน** พบว่าความรุนแรงในอัฟกานิสถาน ตกอยู่ในสภาพที่ยังไม่ดีขึ้น อีกทั้งมีแนวโน้มที่น่าสั่นใจว่าอัฟกานิสถานยังมีปัญหาภายในอื่นๆ เช่น ยาเสพติด เป็นต้น

2. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวในประเทศและเขตต่างๆ

ในช่วงเดือนมิถุนายน 2008 พบว่าประเทศต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง ยังคงมีกระแสรุนแรง แต่ความขัดแย้งมีที่ท่าว่าจะคลี่คลาย โดยเฉพาะสถานการณ์การเมืองของประเทศเลบานอนและปาเลสไตน์ก็สามารถคลี่คลายปัญหาการเมืองภายในประเทศลงได้ในระดับหนึ่ง ส่วนสถานการณ์ในประเทศอิรัก ความรุนแรงก็ค่อนข้างลดลง สำหรับอิหร่านเองกลับตกอยู่ในสภาพถูกคว่ำบาตรจากสหภาพยุโรป และรอท่าที่จากสหประชาชาติ แต่อิหร่านก็พยายามเพิ่มบทบาทตนเองในตะวันออกกลางโดยเฉพาะในอิรัก อัฟกานิสถานกลับเป็นประเทศที่น่าจับตามองเพราะเหตุการณ์ความรุนแรงกลับหวนกระหน่ำอีก และยังไม่มีความตกลง

สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างประเทศปาเลสไตน์และอิสราเอล

ในช่วงเดือน มิ.ย. 2008 มีเหตุการณ์น่าสนใจดังนี้

อียิปต์เป็นตัวกลางให้อิสราเอลฮามาสเริ่มข้อตกลงหยุดยิง เมื่อวันที่ 17 มิ.ย. 2008 ฮอสซัม ซากิ โฆษกกระทรวงการต่างประเทศของอียิปต์กล่าวที่กรุงไคโรว่าอิสราเอลและกลุ่มฮามาสให้คำมั่นว่าจะหยุดการสู้รบทุกรูปแบบและหยุดการดำเนินการทางทหารใดๆ ต่อกัน การหยุดยิง มีเจตนารมณ์การบุกฉนวนกาซาของอิสราเอล และการยิงจรวดโจมตีจากฝั่งกาซาไปยังทางใต้ของอิสราเอล และตามข้อตกลงหยุดยิงนี้ อิสราเอลจะเลิกสกัดกั้นกาซาและอาจจัดการเจรจาแลกเปลี่ยนตัวนักโทษต่อไป (Independent18062008)

อิสราเอลและฮามาส สัญญาสงบศึกชั่วคราวเพื่อยุติสถานการณ์สู้รบ โดยประกาศหยุดยิงดังกล่าวจะเริ่มมีผลตั้งแต่วันที่ 19 มิ.ย. โดยการหยุดยิงมีกำหนดเวลา 6 เดือน และทั้งสองฝ่ายให้คำมั่นที่จะเริ่มต้นปฏิบัติตามสัญญาสงบศึกชั่วคราวเพื่อยุติสถานการณ์สู้รบระหว่างทั้งสองฝ่าย ที่ทำให้ชาวปาเลสไตน์ 400 คน และชาวอิสราเอล 7 คนเสียชีวิต ข้อตกลงหยุดยิงครั้งนี้มีขึ้นท่ามกลางสถานการณ์ที่อิสราเอลยังเรียกร้องให้เลบานอนเปิดเจรจาสันติภาพ ก่อนหน้านี้อิสราเอล เปิดเผยมว่า ใน 1 วัน กลุ่มติดอาวุธชาวปาเลสไตน์ ได้ยิงจรวดถล่มเข้าใส่พื้นที่ของอิสราเอลอย่างน้อย 40 ลูก และยิงยิงกระสุนปืน ค.อีก 10 ลูก แต่ไม่มีผู้ใดได้รับบาดเจ็บสาหัส ด้านนายเอสตู โอลเมิร์ต นายกรัฐมนตรีอิสราเอลหวังว่า ข้อตกลงหยุดยิงจะบังเกิดขึ้นได้ แต่ได้สั่งให้กองทัพอิสราเอลเตรียมความพร้อมหากการทำข้อตกลงหยุดยิงไม่เป็นไปตามที่หวัง โดยอิสราเอลมองว่าฮามาสที่ยึดครองฉนวนกาซา เป็นฝ่ายรับผิดชอบต่อสถานการณ์รุนแรงที่เกิดขึ้น (Independent18062008)

การแลกเปลี่ยนตัวประกันคือความคืบหน้าขั้นต่อไป แม้ว่ากลุ่มฮามาสยืนยันการหยุดยิงชั่วคราวกับอิสราเอล แต่เมื่อวันที่ 23 มิ.ย.2008 นักรบกาซาได้ยิงเข้าใส่บริเวณตอนใต้ของอิสราเอล ทำให้ทหารอิสราเอล 2 นายบาดเจ็บ ซึ่งนับว่าเป็นการโจมตีครั้งแรกนับแต่มีการประกาศหยุดยิง ซึ่ง นาย Khalil al-Haya ผู้นำกลุ่มฮามาสระบุว่า เป็นการกระทำของกลุ่มอิสลามจีฮัด อย่างไรก็ตาม กลุ่มอิสลามจีฮัดอ้างการยิงใส่อิสราเอลว่าเพื่อเป็นการตอบโต้ที่อิสราเอลบุกเวสต์แบงก์และสังหารผู้บัญชาการกลุ่มจีฮัด

ดังนั้น แม้ว่าในวันอาทิตย์ที่ 22 มิ.ย.อิสราเอลได้เปิดเส้นทางรถลำเลียงเครื่องอุปโภคให้มีการดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไปตามสัญญาการหยุดยิงชั่วคราว แต่เมื่อเกิดการยิงถล่มเข้าใส่อิสราเอล อิสราเอลจึงได้ปิดเส้นทางรถลำเลียงเครื่องอุปโภคในบริเวณชายแดนในวันพุธที่ 24 มิ.ย. แต่ยังเปิดเส้นทางเดินเท้า และในช่วงปลายสัปดาห์ ตัวแทนอิสราเอลและฮามาส อาจเดินทางไปกรุงไคโรเพื่อดำเนินการเรื่องการหยุดยิงชั่วคราว และข้อตกลงให้อิสราเอลปล่อยตัวนักโทษปาเลสไตน์หลายร้อยคนเพื่อแลกเปลี่ยนกับทหารอิสราเอลที่ถูกทหารปาเลสไตน์ จับตัวไป (Time 25062008)

สถานการณ์การเมืองในเลบานอน

ในช่วงเดือน มิ.ย.2008 สถานการณ์ทางการเมืองของเลบานอน เริ่มคลี่คลาย กลุ่มฝ่ายค้านรัฐบาล กับฝ่ายสนับสนุนรัฐบาลร่วมกันจัดตั้งรัฐบาล โดยมีสรุปสถานการณ์สำคัญๆ ดังนี้

ไรช์เยอนเลบานอน เมื่อวันที่ 16 มิ.ย.2008 ดร. คอนโดลิซซา ไรช์ รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐ เดินทางเยือนเลบานอนโดยไม่ได้แจ้งล่วงหน้า เพื่อกระชับความสัมพันธ์กับประธานาธิบดีเลบานอนคนใหม่และเพื่อแสดงให้เห็นว่าสหรัฐให้การสนับสนุนประชาธิปไตยและอธิปไตยของเลบานอน การเยือนครั้งนี้ มีเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงให้การอารักขา ดร. ไรช์ อย่างแน่นหนา ท่ามกลางนักการเมืองกลุ่มปรักษ์ที่กำลังก่อตัวขึ้น เพื่อจัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่ โดยการจัดตั้งรัฐบาลเอกภาพที่ฝ่ายค้านจะมีที่นั่ง 11 ที่นั่งในสภาซึ่งสามารถใช้สิทธิวิโต้ได้ ขณะนี้ประธานาธิบดีคนใหม่ยังไม่ดำเนินการในเรื่องนี้แต่อย่างใด ที่สำคัญในการเยือนครั้งนี้ ไรช์ ได้ชี้แนะว่ากลุ่ม March 14 ควรเป็นผู้นำกระทรวงกลาโหม (Aljazeera.com 18 06 2008)

เหตุรุนแรงในเลบานอนในช่วงจัดตั้งรัฐบาล ในช่วงเวลาที่นายฟุอัด ซินิโอร่า นายกรัฐมนตรีกำลังหาทางจัดตั้งคณะรัฐบาล เพื่อความเป็นเอกภาพแห่งชาติ เพื่อยุติวิกฤติการเมืองที่เกิดขึ้น ได้เกิดเหตุรุนแรงหลายครั้ง เมื่อวันที่ 28 มิ.ย. 2008 เจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงเลบานอนแจ้งว่า **ได้เกิดเหตุระเบิดขึ้นบริเวณอาคารที่พักอาศัยสูง 6 ชั้น**แห่งหนึ่งในเขตบับ อัล-เต็บาเนห์ ซึ่งเป็นเขตของชาวซุนนี เมืองทริโปลีทางภาคเหนือของเลบานอน ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิต 1 คนและบาดเจ็บกว่า 20 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสตรีและเด็ก โดยเจ้าหน้าที่ได้อพยพผู้เคราะห์ร้ายทั้งหมดออกจากบริเวณที่เกิดเหตุแล้ว นอกจากนี้ แรงระเบิดยังทำให้อาคารได้รับความเสียหาย รวมทั้งรถยนต์หลายคันที่จอดอยู่ใกล้เคียงด้วย ขณะที่เจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจได้เคลื่อนกำลังเข้าไปยังพื้นที่ดังกล่าว ส่วนสาเหตุของการระเบิดกำลังอยู่ในระหว่างการสอบสวน. (Aljazeera.com 28 06 2008) **เกิดเหตุปะทะรุนแรงทางภาคเหนือของเลบานอน** เมื่อวันที่ 22 มิ.ย. 2008 เจ้าหน้าที่ทหารเลบานอนระบุว่าเกิดเหตุสู้รบกันอย่างรุนแรงระหว่างกลุ่มผู้ให้การสนับสนุนประเทศตะวันตก และกลุ่มฝ่ายค้านนำโดยเฮซบอลเลาะห์ ในเมืองทริโปลี ซึ่งอยู่ทางภาคเหนือของประเทศ ทำให้มีผู้เสียชีวิต 1 คนและได้รับบาดเจ็บอย่างน้อย 20 คน เหตุปะทะกันอย่างรุนแรงเริ่มขึ้นภายหลังที่นายกรัฐมนตรีฟุอัด ซินิโอร่า มีความพยายามจะจัดตั้งรัฐบาลใหม่ โดยเหตุสู้รบครั้งนี้เป็นความพยายามที่จะเรียกร้องให้มีการถอนกำลังทหารเลบานอนออกจากพื้นที่บริเวณดังกล่าว (Aljazeera.com 22 06 2008)

สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างเลบานอนและอิสราเอล

รัฐบาลอิสราเอลอนุมัติให้แลกเปลี่ยนตัวนักโทษกับกลุ่มกบฏเฮซบอลเลาะห์ในเลบานอน เมื่อวันที่ 29 มิ.ย. 2008 คณะมนตรีของนายกรัฐมนตรี เอสูด โอมัลด์ได้รับชัยชนะในการลงคะแนนโดยรัฐบาลอิสราเอลมีมติให้แลกเปลี่ยนตัวนักโทษกับกลุ่มกบฏเฮซบอลเลาะห์ในเลบานอน แม้ว่าทหารอิสราเอล 2 นายที่ถูกกลุ่มเฮซบอลเลาะห์ลักพาตัวไป เมื่อ 2 ปีก่อน อาจจะเสียชีวิตแล้ว ทั้งนี้คณะรัฐมนตรีอิสราเอลจำนวน 22 คนจาก 25 คน สนับสนุนข้อตกลงแลกเปลี่ยนตัวนักโทษกับกลุ่มเฮซบอลเลาะห์ โดยไม่คำนึงว่าทหารทั้งสองนายจะยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ และตั้งใจจะส่งมอบนักรบของกลุ่มเฮซบอลเลาะห์จำนวน 5 คนและ ชาวปาเลสไตน์อีกจำนวนหนึ่งที่ถูกจำคุกอยู่ในเรือนจำของอิสราเอลให้แก่กลุ่มเฮซบอลเลาะห์ สำหรับทหารอิสราเอลที่อาจเสียชีวิตจำเป็นต้องใช้เวลาอีก 2 สัปดาห์ในการตรวจสอบทางพันธุกรรม เพื่อให้แน่ใจว่าศพดังกล่าวเป็นศพของเอลเดด เรเกฟ และเอสูด โกลด์วาสเซอร์ 2 นายทหารของอิสราเอลจริง เรเกฟ และโกลด์วาสเซอร์ ถูกกลุ่มหัวรุนแรงเฮซบอลเลาะห์จับตัวไปในระหว่างการบุกโจมตีข้ามชายแดนเมื่อ 12 กรกฎาคมปี 2006 ซึ่งจุดประกายให้เกิดสงคราม 34 วันในเลบานอน (Aljazeera.com 29 06 2008)

สถานการณ์การเมืองในอิสราเอล

ในช่วงเดือน มิ.ย. 2008 พบว่ามีเหตุการณ์น่าสนใจดังนี้

อิสราเอลย้ำต้องเข้าโจมตีที่ตั้งนิวเคลียร์อิหร่าน เมื่อวันที่ 6 มิ.ย. 2008 รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีคมนาคม ซาอูล โมฟาซ ของอิสราเอล กล่าวว่า การที่อิสราเอลจะต้องเข้าโจมตีสถานที่ตั้งทางนิวเคลียร์ของอิหร่านดูจะเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้อีกแล้ว เนื่องจากมาตรการต่างๆ ในการคว่ำบาตรเพื่อขัดขวางไม่ให้เตหะรานได้เทคโนโลยีที่อาจนำไปผลิตระเบิดนิวเคลียร์ ต่างก็ประสบความล้มเหลว นับเป็นการข่มขู่อิหร่านอย่างชัดเจนที่สุดเท่าที่เคยมีมาจากสมาชิกในคณะรัฐบาลนายกรัฐมนตรี เอสูด โอลเมิร์ต ซึ่งใช้เท่าที่เดียวกันกับคณะรัฐบาลประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช ของสหรัฐ นั่นคือ การบอกเป็นนัยว่า พร้อมใช้กำลังทหารเป็นเครื่องมือสุดท้าย หากมาตรการคว่ำบาตรของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ ยังคงไม่มีประสิทธิภาพ อิสราเอลนั้นเคยส่งเครื่องบินรบไปถล่มทำลายเตาปฏิกรณ์นิวเคลียร์ของอิรักในปี 1981 นอกจากนั้น อิสราเอลยังทำอย่างเดียวกันกับซีเรียในเดือนกันยายนปีที่แล้ว โดยทำลายสิ่งทีคณะรัฐบาลสหรัฐกล่าวว่า เป็นเตาปฏิกรณ์นิวเคลียร์ที่เพิ่งสร้างเสร็จใหม่ๆ ด้วยความช่วยเหลือของเกาหลีเหนือ ถึงแม้ซีเรียปฏิเสธตลอดมาว่าตนเองไม่ได้มีสิ่งปลูกสร้างเช่นนี้ (เอเจนซี 06062008)

รมว.อิสราเอลถูกตำหนิจากการออกมาโจมตีอิหร่าน หลังจากที่ซาอูล โมฟาซ ได้ออกมาขู่ว่าจะโจมตีอิหร่านเมื่อวันศุกร์ ที่ 6 มิ.ย. ได้ทำให้ราคาน้ำมันทะยานทะลุ 139 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล ต่อมาเมื่อวันที่ 8 มิ.ย. 2008 เจ้าหน้าที่กระทรวงกลาโหมอิสราเอล และผู้เชี่ยวชาญการเมือง ได้ออกมาตำหนิ และถูกรัฐมนตรีคมนาคมอิสราเอล กล่าวหาว่าหาประโยชน์จากความตื่นกลัวสงครามเพื่อสนองความทะเยอทะยานทางการเมืองของตน หลังจากที่โมฟาซ ได้ออกมาขู่ว่าจะโจมตีอิหร่านเพราะคำพูดดังกล่าวกระตุ้นให้ราคาน้ำมันพุ่งขึ้นถึงเกือบ 9 เปอร์เซ็นต์ทำสถิติสูงสุด 139.12 ดอลลาร์ต่อบาร์เรลในวันศุกร์ และทำให้สหรัฐแสดงท่าทีตอบโต้อย่างระมัดระวัง เนื่องจากสหรัฐเองเป็นผู้ที่สนับสนุนให้สหประชาชาติคว่ำบาตรอิหร่าน แคมเปญสัญญาณเป็นนัยมาตลอดว่ายังคงถือการใช้อำนาจเป็นทางเลือกสุดท้าย (เอเจนซี 09062008)

ตำรวจอิสราเอลฆ่าตัวตายระหว่างการเดินทางกลับของผู้นำฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 24 มิ.ย. 2008 นิโกลาส์ ชาร์โกซี ประธานาธิบดีฝรั่งเศสต้องเร่งขึ้นเครื่องบินอย่างฉุกเฉิน หลังจากมีเสียงปืนดังขึ้นระหว่างพิธีอำลา ณ สนามบินอิสราเอล โดยภายหลังพบว่าเป็นการฆ่าตัวตายของตำรวจอิสราเอลนายหนึ่ง ณ สนามบินเบนกูเรียน ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ประธานาธิบดีนิโกลาส์ ชาร์โกซี กำลังเดินทางออกจากอิสราเอล เหตุเกิดห่างจากบริเวณที่ชาร์โกซีขึ้นลำโกลเมิร์ต และเปเรส เพียงแค่ 200 เมตรเท่านั้นด้านนายกรัฐมนตรีอิสราเอล เอสูด โอลเมิร์ต และประธานาธิบดีชิมอน เปเรส ได้รับการคุ้มครองกลับไปยังรถหุ้มเกราะ (เอเอฟพี 25062008)

สถานการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงในอิรัก

ประเด็นสถานการณ์ในอิรักในช่วงเดือน ม.ค. 2550 มีเหตุการณ์ที่เป็นประเด็นสำคัญๆ หลายเหตุการณ์ ที่เด่นชัดคือแนวโน้มความรุนแรงภายในประเทศที่ยังคงต่อเนื่องและทวีความรุนแรงมากขึ้น นับจากการประหารชีวิตอดีตประธานาธิบดีซัดดัมที่ทำให้ทั่วโลกวิพากษ์วิจารณ์ยังไม่สร้างชาลง และก็ต่อเนื่องมาถึงการประหารชีวิต “สมุนซัดดัม” ที่ส่งผลถึงความแตกแยกทางลัทธิและความรุนแรงที่เพิ่มขึ้น การก่อเหตุระเบิดคาร์บอมหลายระลอกอย่างต่อเนื่อง โดยมีสรุปสถานการณ์น่าสนใจดังนี้

สถานการณ์ทางการเมือง

ตุรกีจับมืออิหร่านต่อต้านกบฏพีเคเคในอิรัก เมื่อวันที่ 5 มิ.ย. 2008 ชาวเอเอฟพีระบุว่านายพลอิลเคอร์

บาสบัก หัวหนากองกำลังภาคพื้นดิน และผู้มีอำนาจสูงสุดในกองทัพตุรกีกล่าวในการประชุมด้านความมั่นคง ว่า กองทัพตุรกีกำลังร่วมมือกับอิหร่าน โดยการแบ่งปันข้อมูล และร่วมปฏิบัติการต่อต้านกลุ่มกบฏพีเคเค ทางตอนเหนือของอิรัก แม้ว่าการจู่โจมร่วมกันจะยังไม่ได้ลงมือในอีก 1 หรือ 2 เดือนนี้ก็ตาม แต่จะลงมือหากจำเป็นและยังกล่าวว่า กองทัพตุรกีบุกเข้าทางตอนเหนือของอิรัก เพื่อโจมตีแหล่งกบดานของกลุ่มกบฏพีเคเคหลายพันชีวิตเป็นระยะๆ ในปีนี้ และปฏิบัติการบุกกระโดดใหญ่โตทั่วชายแดนในเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา ทางด้าน กองกำลังของอิหร่าน ก็ปะทะกับ กลุ่มกบฏจากพรรคฟรีไลฟออฟเคอร์ดีสถาน หรือพีเจเอเค ซึ่งเป็นแขนงของกลุ่มพีเคเค บริเวณชายแดนอิรักบ่อยครั้ง เช่นกัน โดยนักวิเคราะห์ชี้ว่า กลุ่มพีเจเอเคมีฐานอยู่ทางตอนเหนือของอิรัก เพื่อปฏิบัติการต่อต้านอิหร่าน สำหรับสหภาพยุโรปและสหรัฐ ยินดีให้ตุรกี คงการโจมตีทางเหนือของอิรักต่อไปอย่างจำกัด เพื่อหลีกเลี่ยงการ สั่นคลอนความมั่นคงของอิรัก และภูมิภาคกว้างขึ้น โดยที่ว่ปฏิบัติการณ์ดังกล่าวเป็นการป้องกันตนเองจากองค์กรก่อ การร้ายเท่านั้นทั้งนี้ กลุ่มพีเคเคติดอาวุธต่อต้านตุรกีตั้งแต่ปี 1984 โดยมีเป้าหมายเพื่อก่อตั้งแผ่นดินบ้านเกิดทางเชื้อ ชาติ ซึ่งมีชาวเคิร์ดอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ทางตะวันออกเฉียงใต้ของตุรกี ซึ่งมีการประเมินว่ามีผู้เสียชีวิตจากความ ชัดแย้งดังกล่าวถึง 40,000 คน (เอเอฟพี – 05062008)

การตัดสินใจอนาคตทหารในอิรักขึ้นอยู่กับผู้นำสหรัฐคนใหม่ เมื่อวันที่ 9 มิ.ย. 2008 รัฐบาลของ ประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู. บุช ของสหรัฐอเมริกา ออกมายอมรับเป็นครั้งแรกว่าสหรัฐคงไม่สามารถลงนามใน ข้อตกลงว่าด้วยความมั่นคงภายในอิรักกับรัฐบาลอิรัก ก่อนที่ประธานาธิบดีบุชจะหมดวาระการดำรงตำแหน่งลง ในปลายปีนี้ได้ โดยเจ้าหน้าที่ระดับสูงของสหรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเจรจากับรัฐบาลอิรักกล่าวว่า การที่ข้อตกลง ดังกล่าวถูกคัดค้านจากฝ่ายค้านในอิรัก เป็นไปได้มากที่สหรัฐอาจจำเป็นต้องขยายข้อบังคับของสหประชาชาติที่ให้อยู่ ในอิรักในปัจจุบันออกไป และการที่สหรัฐไม่สามารถทำข้อตกลงกันได้ หมายถึงการตัดสินใจเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของ ทหารอเมริกันในอิรักต้องปล่อยให้ประธานาธิบดีคนใหม่ของสหรัฐเป็นคนตัดสินใจต่อไป(รอยเตอร์/เอพี12062008)

ข้อตกลงทางทหารระหว่างอิรักกับสหรัฐถึงทางตัน รายงานข่าวเอเอฟพีเมื่อวันที่ 13 มิ.ย. 2008 ระบุว่า นายกรัฐมนตรีนูริ อัลมาลิกีของอิรักซึ่งอยู่ระหว่างการเดินทางเยือนอัมมาน ได้ระบุกับบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ จอร์แดนหลายฉบับเกี่ยวกับการเจรจากับสหรัฐเพื่อให้ได้ข้อตกลง ที่จะครอบคลุมการประจำการของกำลังทหาร ต่างชาติในอิรัก เพราะคำสั่งของยูเอ็นหมดอายุในสิ้นปีนี้ ดังนั้นเรื่องข้อตกลงความมั่นคงระยะยาวจึงมาถึงทางตันแล้ว เนื่องจากความต้องการของสหรัฐเป็นการละเมิดอธิปไตยของอิรัก เมื่อเดือนพฤศจิกายนที่ผ่านมา ประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู. บุช และมาลิกี เห็นพ้องกันในส่วนสำคัญที่จะลงนามข้อตกลงสถานะของกองกำลัง หรือเอสโอเอฟเอ ภายในสิ้นเดือนกรกฎาคมนี้ แต่ทั้งนี้ เป็นเวลามากกว่า 5 ปี หลังจากการบุกอิรักในเดือนมีนาคมปี 2003 ขณะที่ทหาร สหรัฐ กว่า 150,000 นายก็ยังคงปฏิบัติการอยู่ในอิรักจนขณะนี้ (เอเอฟพี13062008)

อิรักย้ายรัฐสภาออกนอกเขตกรีนโซนหลังความรุนแรงลด เมื่อวันที่ 17 มิ.ย.2008 รองประธานสภา อิรัก ชีค คาลิด อัล-อัสติยาเปิดเผยว่า หลังความรุนแรงในเมืองหลวงของประเทศลดน้อยลงอิรักจะย้ายรัฐสภาออก จากเขตกรีนโซน พื้นที่ซึ่งมีมาตรการป้องกันหนาแน่นใจกลางกรุงแบกแดด โดยนับตั้งแต่วันที่ 1 กันยายนนี้ รัฐสภาจะ จัดการประชุมตามวาระ ณ อาคารสภาแห่งชาติ ในตำบลอัล-อัลลาวีของแบกแดด ซึ่งเป็นอาคารสมัยศานินิติบัญญัติ ของซัดดัม ฮุสเซน เคยใช้จัดประชุม อาคารรัฐสภาเดิมของอิรักถูกเผาและบุกปล้น หลังการสูญสิ้นอำนาจของรัฐบาล ซัดดัมในเดือนเมษายนปี 2003 แต่หลังจากนั้นได้มีการก่อสร้างและซ่อมแซมใหม่ (เอเอฟพี18062008)

เกิดระเบิดคาร์บอมบ์รุนแรงในแบกแดด เมื่อวันอังคารที่ 17 มิ.ย.2008 ได้เกิดเหตุคาร์บอมบ์โจมตีพื้นที่ ย่านสุรริเยาะห์ ชุมชนชาวชีอะห์ เป็นตลาดที่เต็มไปด้วยผู้ชนในกรุงแบกแดด ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิต 51 ราย บาดเจ็บ 75 คน โดยเหตุครั้งนี้ถือเป็นการโจมตีเมืองหลวงของอิรักหนใหญ่สุดที่มีคนตายมากที่สุดในรอบ 3 เดือนและนับแต่

วันที่ 6 มีนาคม ซึ่งเกิดเหตุระเบิด 2 ครั้งซ้อนโจมตีเขตช้อปปิ้งในย่านคาร์ราดาห์ของแบกแดด จนมีผู้เสียชีวิตมากถึง 68 คน นอกจากนี้ เหตุระเบิดครั้งนี้ยังเกิดขึ้นในวันเดียวกับที่ทางรัฐสภาอิรักเปิดเผยว่าจะเริ่มประชุมสภานอกเขตกรีนโซนที่มีการป้องกันหนาแน่น ในท่าทีล่าสุดของทางการอิรักที่ต้องการเพิ่มความมั่นใจให้กับประชาชนต่อความก้าวหน้าด้านความมั่นคงและยืนยันความเป็นอิสระของรัฐบาล (เอเอฟพี18062008)

ยอดทหารสหรัฐสังเวชีในอิรักพุ่งกว่า 4 พันนาย สำนักข่าวเอพี เปิดเผยตัวเลขข้อมูลจำนวนทหารสหรัฐเสียชีวิต จากการปฏิบัติการในสมรภูมิรบอิรักนับตั้งแต่เข้าประจำการเมื่อเดือนมีนาคม ปี 2003 โดยพบว่า มีทหารอเมริกันเสียชีวิตทั้งสิ้น อย่างน้อย 4,098 คน ขณะเดียวกัน ตัวเลขของกองทัพสหรัฐทหารอเมริกันที่เสียชีวิตระบุว่าอยู่ที่ 3,338 คน ด้านกองทัพอังกฤษ รายงานว่า มีทหารอังกฤษ เสียชีวิต 176 คน, อิตาลี 33 คน, ยูเครน 18 คน, โปแลนด์ 21 คน, บัลแกเรีย 13 คน, สเปน 11 คน, เดนมาร์ก 7 คน, เอลซัลวาดอร์ 5 คน, สโลวาเกีย 4 คน, ลัตเวีย และจอร์เจีย ประเทศละ 3 คน, เอสโตเนีย, เนเธอร์แลนด์, ไทย, โรมาเนีย ประเทศละ 2 คน ส่วนออสเตรเลีย, อังกฤษ, คาซัคสถาน, เกาหลีใต้ เสียชีวิตประเทศละ 1 คน (มติชน16062008)

3. ประเด็นสถานการณ์ความขัดแย้งกรณีนิวเคลียร์อิหร่าน

ในช่วงเดือน มิ.ย.2008 สถานการณ์ในการพัฒนานิวเคลียร์รัฐบาลอิหร่านเป็นช่วงการอยู่ระหว่างรอมติของสหประชาชาติ แม้ว่าสหภาพยุโรปได้คว่ำบาตรด้านเศรษฐกิจอิหร่าน โดยมีสรุปสถานการณ์น่าสนใจในรอบเดือน มิ.ย. 2008 ดังนี้

ผู้นำอิหร่านยืนยันเดินหน้าโครงการนิวเคลียร์ อายาโตะเลาะห์ อาลี คอเมนี ผู้นำสูงสุดของอิหร่านกล่าวสุนทรพจน์ ซึ่งถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์ ระบุว่าอิหร่านจะเร่งมือเดินหน้าโครงการนิวเคลียร์ เป็นการชี้ชัดว่าเตหะรานไม่มีวันก้มหัวต่อแรงกดดันของชาติตะวันตก และจะจับกิจกรรมปรมาณู ผู้นำสูงสุดของอิหร่านออกมาแสดงความเห็น 1 วันหลังจากโมฮัมหมัด เอลบาราเด หัวหน้าทบวงการพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ หรือไอเออีเอ เร่งเร่งให้อิหร่านเปิดเผยข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการผลิตอาวุธ ในโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน ขณะที่ มหาอำนาจโลกเตรียมส่งเสริมการค้า และสิ่งกระตุ้นอื่นๆ ให้กับอิหร่าน หากอิหร่านยอมระงับกิจกรรมนิวเคลียร์ส่วนใหญ่ ซึ่งทางรัฐบาลเตหะรานปฏิเสธเสมอมา ทั้งนี้ คาดกันว่า ฮาเวียร์ โซลานา หัวหน้าด้านนโยบายต่างประเทศของสหภาพยุโรปจะเดินทางไปยังกรุงเตหะรานเร็วๆ นี้ เพื่อเสนอข้อแลกเปลี่ยนดังกล่าวให้กับอิหร่าน (เอเจนซี 03062008)

'บุช' อำลาพันธมิตรพร้อมกดดันอิหร่าน เมื่อวันที่ 9 มิ.ย. 2008 รัฐบาลของประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู. บุช ของสหรัฐอเมริกาได้เดินทางไปหลายประเทศในยุโรปเป็นการอำลาก่อนที่จะพ้นจากตำแหน่งประธานาธิบดีในปลายปีนี้ และถือโอกาสนี้กดดันอิหร่านในเรื่องโครงการนิวเคลียร์ แต่ไม่เอ่ยปากถึงเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศของโลก บุชยังมีกำหนดพบปะหารือกับนายโฮเซ มานูเอล บาร์โฆส ประธานคณะกรรมการยุโรป และนายเจเนซ จันชา นายกรัฐมนตรีของสโลวีเนีย ประธานสหภาพยุโรปคนปัจจุบัน นอกจากนี้ ผู้นำสหรัฐจะเดินทางไปเยือนเมืองหลวงของมหาอำนาจ 4 ประเทศในยุโรป (รอยเตอร์/เอพี12062008)

อะห์มาดีนีจัดไม่วันถูกขู่ใช้มาตรการใหม่ ประธานาธิบดี มาห์มูด อะห์มาดีนีจัด กล่าวสุนทรพจน์ทางโทรทัศน์ ในเมืองชาห์รือร์ โดยผู้นำอิหร่านออกมากล่าว 1 วัน หลังจากทีประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู. บุช และผู้นำชาติยุโรปออกมาเตือนถึงมาตรการลงโทษอิหร่านครั้งใหม่ หากอิหร่านปฏิเสธที่จะยุติกิจกรรมนิวเคลียร์ ซึ่งเป็นคำขู่ที่อะห์มาดีนีจัดปฏิเสธมาตลอด 2 ปี และประกาศท้าทายว่าประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู. บุช ไม่สามารถจะทำร้ายอิหร่านได้แม้แต่เซนต์ปีเตอส์เบิร์ก ขณะที่ สหรัฐยังไม่เคยล้มเลิกมาตรการใช้กำลังทหารกับอิหร่าน เช่นเดียวกับการตัดสัมพันธ์ทางการทูต เพื่อให้เตหะรานล้มเลิกโครงการเสริมสมรรถนะแร่ยูเรเนียมดังกล่าว อย่างไรก็ตาม อะห์มาดีนีจัด ชี้ว่า

บุช ต้องการโจมตีอิหร่าน แต่ยังเกรงกลัวการคัดค้านจากผู้บัญชาการทางทหาร (เอเอฟพี 11062008) อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 12 มิ.ย.2008 สำนักข่าวต่างประเทศรายงานว่า ประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช ผู้นำสหรัฐ กล่าวระหว่างการหารือกับนางแองเจล่า มาร์เคล นายกรัฐมนตรีเยอรมันว่า พร้อมทั้งจะใช้ทางเลือกทางทหารโดยไม่จำเป็นต้องเตือนล่วงหน้า แม้ว่าต้องการหนทางในการเจรจาทางการทูต ขณะที่นางมาร์เคลกล่าวชี้ว่ายังต้องการทางเลือกในการเจรจากับอิหร่านก่อน (มติชน12062008)

อิหร่านกร้าวตอบโต้หากอิสราเอลถล่มที่ตั้งนิวเคลียร์ เมื่อวันที่ 9 มิ.ย.2008 สำนักข่าวไอเอสเอ็น รายงานว่ามุสตาฟา โมฮัมหมัด นาจาฟาร์ รัฐมนตรีกลาโหมอิหร่าน ประกาศสั้นจะตอบโต้การกระทำใดๆ ของอิสราเอล หลังจากซาอูล โมฟาซ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีคมนาคมที่เป็นรัฐมนตรีระดับอาวุโสของอิสราเอล ออกมาขู่ว่าการโจมตีอิหร่านนั้นดูเหมือนจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากยังไม่มีควมคืบหน้าในเรื่องการยับยั้งโครงการด้านนิวเคลียร์ คำพูดดังกล่าวกระตุ้นให้ราคาน้ำมันพุ่งขึ้นถึงเกือบ 9 เปอร์เซ็นต์ ทำสถิติสูงสุด 139.12 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล ในวันศุกร์ และทำให้สหรัฐแสดงท่าทีอย่างระมัดระวัง เนื่องจากสหรัฐเองเป็นผู้สนับสนุนให้สหประชาชาติคว่ำบาตรอิหร่าน แคมเปญสัญญาเป็นนัยมาตลอดว่ายังคงถือการใช้อำนาจเป็นทางเลือกสุดท้าย แต่อิหร่านได้ประท้วงคำพูดของ โมฟาซ หนึ่งวันหลังจากนั้น ในหนังสือที่ส่งไปยังคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติและเลขาธิการสหประชาชาติ บัน คี มูน อิสราเอล และพันธมิตรใกล้ชิดสหรัฐ (เอเอฟพี 10062008)

อิหร่านย้ำตอบโต้หากถูกอิสราเอลโจมตี เมื่อวันที่ 20 มิ.ย.2008 หนังสือพิมพ์นิวยอร์กไทมส์รายงานโดยอ้างเจ้าหน้าที่สหรัฐหลายคนบอกว่า การซ้อมรบครั้งใหญ่ที่อิสราเอลทำร่วมกับกรีซเมื่อต้นเดือนนี้ น่าจะเป็นการฝึกซ้อมเผื่อจะต้องเข้าโจมตีพวกสถานที่ตั้งทางนิวเคลียร์ของอิหร่าน ซึ่งมุสตาฟา โมฮัมหมัด นาจาฟาร์ รัฐมนตรีกลาโหมอิหร่านแถลงตอบโต้ว่าเป็นเพียงปฏิบัติการทางจิตวิทยา แต่หากถูกโจมตี อิหร่านก็จะตอบโต้อย่างชนิดไม่มีขอบเขตจำกัด (นิวยอร์กไทมส์ 20062008) ต่อมาเมื่อวันที่ 8 มิ.ย. 2008 สำนักข่าว ไออาร์เอ็นเอ. ของอิหร่าน รายงานว่า **คณะผู้แทนของอิหร่านประจำสหประชาชาติ ได้ยื่นหนังสือประท้วงต่อคณะมนตรีความมั่นคง แห่งสหประชาชาติ และนายบัน คี-มูน เลขาธิการสหประชาชาติ** พร้อมกับขอให้คณะมนตรีความมั่นคงออกมาตรการที่ชัดเจนเพื่อเตือนอิสราเอล กรณีที่นายซาอูล โมฟาซ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีคมนาคมของอิสราเอลกล่าวเมื่อวันศุกร์ที่ 6 มิถุนายนที่ผ่านมาว่า การโจมตีอิหร่านอาจจะเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะมาตรการลงโทษของสหประชาชาติไม่สามารถขัดขวางอิหร่านไม่ให้พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการผลิตระเบิดนิวเคลียร์ ขณะเดียวกัน นายโมฮัมหมัด เอลบาราดี ผู้อำนวยการทบวงพลังงานปรมาณูระหว่างประเทศ หรือ ไอเออีเอ. ได้ให้สัมภาษณ์นิตยสารของเยอรมนีเตือนว่า การข่มขู่จะใช้กำลังทหารโจมตีโรงงานนิวเคลียร์ที่สงสัยว่าจะผลิตระเบิดได้นั้น จะเป็นการทำลายกรอบการทำงานของสนธิสัญญาห้ามแพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์ ซึ่งถือเป็นภัยคุกคามสันติภาพ อย่างไรก็ตาม ก่อนหน้านั้น นายเอลบาราดียังคงแสดงความเห็นว่า ปฏิบัติการทางทหารโจมตีอิหร่านเพื่อทำลายโครงการนิวเคลียร์อาจจะเป็นจุดเริ่มของเหตุการณ์วุ่นวายในตะวันออกกลางด้วย (มติชน 09062008)

อิหร่านเตรียมถอนทรัพย์สินจากธนาคารยุโรปเกรงมาตรการใหม่ เมื่อวันที่ 10 มิ.ย.2008 หนังสือพิมพ์เดอะ รีฟอร์มิสต์' ของทางการอิหร่านรายงานว่า รัฐบาลอิหร่านจะถอนทรัพย์สินจากธนาคารยุโรป หลังจากคาดว่าสหรัฐจะเตือนอิหร่านว่าสหรัฐพร้อมจะดำเนินมาตรการเกินกว่าการคว่ำบาตร หากอิหร่านปฏิเสธที่จะระงับโครงการพัฒนาด้านอาวุธนิวเคลียร์ ซึ่งที่ผ่านมาอิหร่านได้เจรจาเกี่ยวกับมาตรการคว่ำบาตร 3 รอบ นับตั้งแต่ปี 2006 และอิหร่านได้แปลงทรัพย์สินจากเงินสกุลต่างประเทศเป็นทองคำและหุ้น ขณะที่ปัจจุบัน ประเมินว่า อิหร่านมีทุนสำรองต่างประเทศราว 80,000 ล้านดอลลาร์ ในรอบเดือนเมษายน.จากสถานการณ์ราคาน้ำมันแพงในปัจจุบัน (มติชน10062008)

อิหร่านสั่งโอนทรัพย์สินออกจากแบงก์ยุโรปวันถูกอายัด ประธานาธิบดี มาห์มุด อะห์มาดีเนjad ของอิหร่าน สั่งให้ธนาคารชั้นนำของประเทศโอนทรัพย์สินหลายพันล้านดอลลาร์จากยุโรปมายังธนาคารกลาง เพื่อป้องกันไม่ให้ทรัพย์สินเหล่านั้นถูกอายัดตามมาตรการลงโทษของนานาชาติ อย่างไรก็ตาม การกระทำครั้งนี้ของผู้นำอิหร่านเป็นสาเหตุให้เกิดความวุ่นวายกับผู้ว่าธนาคารกลางต่อหน้าเขา มาซฮออีรี โดยสื่ออิหร่านรายงานว่าสำหรับประเด็นนี้ยังเป็นองค์ประกอบให้เกิดความไม่พอใจความสามารถในการจัดการกับเศรษฐกิจอิหร่านของประธานาธิบดีอะห์มาดีเนjadมากขึ้นด้วย ทั้งนี้ ผู้ว่า มาซฮออีรี เพิ่งเข้ารับตำแหน่งได้เพียง 9 เดือนเท่านั้น หลังจากเข้ามาแทนอิบรอฮีม เชบานี ซึ่งลาออกไป เนื่องด้วยความพยายามของประธานาธิบดีอิหร่านที่จะควบคุมกิจกรรมการธนาคารของประเทศ (เอเจนซี10062008) อย่างไรก็ตามต่อมา อิหร่านปฏิเสธการโอนทรัพย์สินออกจากแบงก์ยุโรปอาลี ตีวานดารี ผู้อำนวยการจัดการของธนาคารเมล็ดตอกมายืนยันว่าไม่มีการเคลื่อนย้ายเงินออกจากยุโรป ซึ่งได้แย้งรายงานก่อนหน้านี้ ที่หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ของอิหร่าน รายงานว่า อิหร่านถอนเงินจำนวน 75,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐออกจากยุโรป เพื่อป้องกันทรัพย์สินดังกล่าวจะถูกอายัดระหว่างกำลังเผชิญการเพิ่มมาตรการลงโทษจากโครงการนิวเคลียร์ (Aljazeera.com18062008)

สหภาพยุโรปเห็นชอบคว่ำบาตรธนาคารใหญ่ที่สุดของอิหร่าน เมื่อวันจันทร์ที่ 23 มิ.ย.2008 ประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป (อียู) เห็นชอบมาตรการคว่ำบาตรครั้งใหม่ต่อโครงการนิวเคลียร์ของอิหร่าน โดยประกาศห้ามธนาคารเมล็ดตอกและธนาคารใหญ่ที่สุดของอิหร่านทำธุรกรรมทางการเงินในยุโรป ซึ่งมาตรการดังกล่าวส่งผลให้หยุดธุรกรรมทางการเงินต่างๆ ของธนาคารเมล็ดตอกในลอนดอน ฮัมบูร์ก และปารีส อีกทั้งได้ผ่านการรับรองระหว่างการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมและประมุขในลักเซมเบิร์ก นอกจากนี้ มาตรการคว่ำบาตรยังรวมถึงการแบนวีซ่าเข้ายุโรป และอายัดทรัพย์สินเพิ่มเติมบุคคล 15 ราย และอีก 15 สถาบัน แต่เจ้าหน้าที่ยุโรปไม่ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับรายชื่อ ไม่มีผู้นำการเมืองของอิหร่านได้รับผลกระทบจากมาตรการดังกล่าว โดยสมาชิกยุโรป 27 ชาติ ได้ร่วมทำงานเกี่ยวกับรายละเอียดตั้งแต่เดือนพฤษภาคม แต่มาตรการคว่ำบาตรเพิ่มเติมนี้ต้องเลื่อนออกมา จนกระทั่งการเยือนอิหร่านในช่วงต้นเดือนที่ผ่านมาของประธานาธิบดีนโบายาตประเทศอียู ซาเวียร์ โซลานา ซึ่งโซลานาเดินทางเยือนเตหะราน เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน เพื่อแสดงข้อเสนอความร่วมมือกับอิหร่าน ในนามของ 6 ชาติมหาอำนาจคืออังกฤษ จีน ฝรั่งเศส เยอรมนี รัสเซีย และสหรัฐ ในข้อเสนอประกอบด้วยช่วยเหลือส่งเสริมเทคโนโลยีเพื่อแลกเปลี่ยนกับการยุติกระบวนการแปรรูปยูเรเนียมที่อ่อนไหว อย่างไรก็ตาม เมื่อวันที่ 20 มิ.ย. โซลานา บอกว่า เขายังไม่ได้รับคำตอบจากอิหร่านต่อข้อเสนอดังกล่าว ซึ่งสหรัฐเฝ้ารอมาตรการลงโทษนี้ของยุโรปมานานหลายเดือนและประเด็นดังกล่าวเป็นหัวข้อสำคัญของการเดินทางทั่วยุโรปของประธานาธิบดี จอร์จ ดับเบิลยู บุช ที่ผ่านมา (เอเอฟพี24062008)

อิหร่านขู่ใช้ประเด็นน้ำมันหากถูกโจมตี เมื่อวันจันทร์ที่ 23 มิ.ย. 2008 มุฮัมมัด อลี ฮาซซีนี โฆษกกระทรวงการต่างประเทศอิหร่านตราน้ำอิสราเอล ใรน้ำยาถล่มประเทศตน หลังจากทีสื่อสหรัฐเผยแพร่รายงานข่าวเรื่องอิสราเอลมีการฝึกซ้อมเพื่อเข้าโจมตีทางอากาศต่อสถานที่ตั้งทางนิวเคลียร์ของอิหร่าน อิหร่านและอิสราเอลใช้วาจาเชือดเฉือนกันไปมาแบบคำต่อคำอย่างถึงพริกถึงขิงในช่วงเดือนนี้ สืบเนื่องจากเกิดความสงสัยและความคลางแคลงใจว่า เตหะรานเตรียมจะพัฒนาอาวุธนิวเคลียร์ (เอเจนซี 23062008) ต่อมาโมฮัมหมัด อาลี จาฟารี ผู้บัญชาการทหารกล่าวกับหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอิหร่านเกี่ยวกับการคาดเดาเรื่องการโจมตีอิหร่าน เนื่องจากรัฐบาลเตหะรานไม่ยอมยุติโครงการนิวเคลียร์ เริ่มมากขึ้นเรื่อยๆ นับตั้งแต่รายงานที่ออกมาก่อนหน้านี้ ซึ่งระบุว่าอิสราเอลกำลังซ้อมการต่อสู้โจมตี จาฟารียังระบุว่า หากมีการเผชิญหน้าระหว่างอิหร่าน และศัตรูจากนอกภูมิภาค พวกเขาจะจัดเอาประเด็นน้ำมัน มาเป็นอาวุธแน่นอน และหากอิหร่านเข้าควบคุมเส้นทางขนส่งน้ำมันในอ่าวเปอร์เซียแล้ว ราคาน้ำมันจะต้องยิ่งสูงขึ้นอย่างแน่นอน (เอเจนซี 28062008)

เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 19 มิ.ย.2008 สื่อมวลชนของสหรัฐรายงานว่าประธานาธิบดี มาห์มูด อะห์มาดิเนjad แห่งอิหร่านอ้างว่าสหรัฐวางแผนลักพาตัวและลอบสังหารตนระหว่างเยือนอิรักในช่วงต้นปีที่ผ่านมา แต่สถานีโทรทัศน์ของรัฐระบุว่า อะห์มาดิเนjad กล่าวว่า แผนลอบสังหารไม่ประสบความสำเร็จ เพราะว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงกำหนดเดินทางของเขาระหว่างเยือนอิรัก ซึ่งการเดินทางเยือนแบกแดดของอะห์มาดิเนjad ทำให้เขา กลายเป็นผู้นำอิหร่านคนแรกที่ไม่เยือนอิรัก นับตั้งแต่เกิดการปฏิวัติในอิหร่านในปี 1979 ถือเป็นสัญญาณ ความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างเตหะรานกับรัฐบาลที่นำโดยชีอะห์ของแบกแดด ทั้งนี้ ระหว่างเยือนอิรัก อะห์มาดิเนjad ไม่ได้พักในเขตกรีนโซนพื้นที่ที่มีการคุ้มกันหนาแน่น ซึ่งเป็นที่ตั้งของทำเนียบรัฐบาลอิรักและสถานทูตสหรัฐ รวมถึงเป็นที่พักของข้าราชการระดับสูง แต่เขาเลือกที่จะพักในบริเวณรอบรั้วที่ภายในประกอบด้วยบ้านพักของประธานาธิบดีชาว เคิร์ดยะลาล ตอลาบานี และบ้านพักของอับดุล อาซิซ อัล ฮาคิม หัวหน้าพรรคการเมืองชีอะห์ที่ใหญ่ที่สุดของอิรัก ซึ่ง ทั้งคู่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับอิหร่าน เจ้าหน้าที่ความมั่นคง บอกว่า อะห์มาดิเนjad ได้รับการดูแลความปลอดภัยโดย สมาชิกของกลุ่มบาตร์ ซึ่งมีความใกล้ชิดกับฮาติมและนักรบกองกำลังติดอาวุธของเคิร์ด แทนที่จะเป็นทหารหรือ ตำรวจ (เอเจนซี 20062008)

อิหร่านแขวนคอเด็กอายุไม่ถึง 18 ปี ผิดข้อตกลงสิทธิมนุษยระหว่างประเทศ เมื่อวันที่ 10 มิ.ย.2008 โมฮัมหมัด ฮัสซันซอเดห์หนุ่มวัย 17 ปี จากเมืองซอนนังถูกตัดสินว่ามีความผิดฐานสังหารเด็กชายวัย 10 ปี เมื่อปี 2006 ถูกประหารชีวิตในคุกซอนนัง แม้ว่าจะยื่นขอลดโทษแต่ไม่สำเร็จ อะยาตอลเลาะห์ มาห์มูด ฮัดเซมี ชาห์รูดี หัวหน้าผู้พิพากษาของอิหร่าน แนะนำให้ศาลท้องถิ่นจัดการกับคดีนี้โดยใช้วิธีใกล้เคียงกับครอบครัวของเหยื่อภายใต้กฎหมายของอิสลาม ครอบครัวของเหยื่อสามารถยกโทษประหารชีวิตให้กับฆาตกร ด้วยการยอมรับเงินทดแทนชีวิตของผู้ตาย และจะได้ลดโทษเหลือเพียงจำคุกเท่านั้น ด้าน องค์การสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศออกมาประณามการประหารชีวิตครั้งนี้แล้วเพราะถือ เป็นการฝ่าฝืนข้อตกลงระหว่างประเทศ ที่ห้ามประหารชีวิตผู้เยาว์ขณะที่ ยังมีการละเมิดข้อห้ามระหว่างประเทศอื่นๆ อย่างครึกโครม โดยเจ้าหน้าที่ทางการของอิหร่านทั้งนี้ อิหร่านร่วมอยู่ในข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับพลเรือน และ สิทธิทางการเมือง รวมถึงการประชุมเกี่ยวกับสิทธิของเด็ก ซึ่งห้ามไม่ให้ประหารชีวิตผู้เยาว์ที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ในขณะ กระทำความผิด (เอเอฟพี12062008)

4. ประเด็นสถานการณ์ประเทศอิสลามอื่นๆ

สถานการณ์ด้านการเมืองของประเทศอิสลามอื่นๆ มีเหตุการณ์ที่น่าสนใจดังนี้

อัฟกานิสถาน/ปากีสถาน

ระเบิดในกรุงคาบูลหวังสังหารทหารอัฟกันเมื่อเช้าวันที่ 1 มิ.ย. 2008 เจ้าหน้าที่กระทรวงกลาโหม อัฟกานิสถาน กล่าวว่า เกิดการโจมตีด้วยระเบิดที่บังคับระยะไกลในกรุงคาบูล เมืองหลวงของอัฟกานิสถาน ทำให้มี ผู้เสียชีวิต 1 คน และได้รับบาดเจ็บอีก 5 คน คนร้ายนำระเบิดไปวางไว้บนเกาะกลางถนนทางตะวันตกของกรุงคาบูล และกดชนวนทันทีที่รถบรรทุกทหารแล่นผ่าน โดยหวังสังหารทหารทั้งคันรถ แต่พลเรือนได้รับเคราะห์เสียชีวิตแทน ส่วนทหารได้รับบาดเจ็บเพียง 2 นาย จนถึงขณะนี้ยังไม่มีกลุ่มใดกล่าวอ้างความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นการโจมตีด้วย ระเบิดเป็นครั้งที่สองในรอบ 4 วันภายในกรุงคาบูล (มติชน01062008) **ยอดทหารอังกฤษเสียชีวิตในอัฟกานิสถาน พุ่งหลัก 100** เมื่อวันอาทิตย์ที่ 8 มิ.ย.2008 กระทรวงกลาโหมอังกฤษแถลง การโจมตีพลีชีพในอัฟกานิสถาน ที่ผ่านมา ซึ่งมีนายทหารเสียชีวิต 3 ราย ทำให้อยอดทหารอังกฤษ ที่เสียชีวิตระหว่างประจำการในอัฟกานิสถานนับตั้งแต่ปี 2001 เป็นต้นมาทะลุ 100 ราย ทั้งนี้ อังกฤษมีทหารราว 7,800 นายประจำการอยู่ในอัฟกานิสถาน ส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัด เฮลมานด์ ซึ่งกลุ่มติดอาวุธตอลิบานมักก่อความรุนแรงนองเลือดเสมอ (เอเอฟพี 09062008)

เกิดระเบิดคุกอ์ฟกันนักโทษเกือบ 1,000 คน หลบหนีจากเรือนจำ เมื่อวันศุกร์ที่ 13 มิ.ย. 2008 เจ้าหน้าที่เผยว่า กลุ่มกบฏตอลิบานโจมตีเรือนจำกลางของกันดาฮาร์ทางตอนใต้ของอัฟกานิสถาน โดยใช้คาร์บอมบ์พลีชีพ และปืน ทำให้นักโทษหลบหนีออกไปได้ และยังทำให้เจ้าหน้าที่อย่างน้อย 15 นายเสียชีวิต ซึ่งนายโมฮัมหมัด กอซิม ฮาซิมไซ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงยุติธรรม กล่าวว่า มีนักโทษเกือบ 1,000 คนในเรือนจำ และนักโทษจำนวนมากหลบหนีออกไป แต่เขาปฏิเสธที่จะระบุจำนวนที่แน่ชัด โดยกล่าวเพียงแต่ว่า เจ้าหน้าที่กำลังนับจำนวนนักโทษที่เหลือในคุกหลักของเมืองกันดาฮาร์ อย่างไรก็ดี เขาเสริมว่า ตามข้อมูลล่าสุด ที่เขาได้รับมานั้นระบุว่า ยังมีนักโทษจำนวน 200 กว่าคนอยู่ในเรือนจำ และกองกำลังด้านความมั่นคงของอัฟกานิสถานก็ออกตามล่าตัวนักโทษที่หลบหนีไปแล้วทั้งนี้ เรือนจำกลางของกันดาฮาร์เป็นสถานที่ที่นักโทษหลายร้อยคนประท้วงครั้งใหญ่ ในเดือนพฤษภาคมที่ผ่านมา ซึ่งการจู่โจมครั้งนี้กระทบกับประธานาธิบดีฮามิด คาร์ไซ หลังจากทั่วโลกบริจาคเงิน 2 หมื่นล้านดอลลาร์ เพื่อบูรณะอัฟกานิสถาน ในการประชุมในกรุงปารีส (เอเอฟพี14062008)

นาโตในอัฟกันบุกกวาดล้างกลุ่มตอลิบานในกันดาฮาร์ เมื่อวันที่ 19 มิ.ย. 2008 อัชชาดุลเลาะห์ คอคิด ผู้ว่าการจังหวัดกลาในแคว้นชาวในกรุงกันดาฮาร์ว่า กองกำลังอัฟกานิสถานและองค์การสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ (นาโต) ปฏิบัติการโจมตีทางอากาศกวาดล้างกองกำลังตอลิบานจากหมู่บ้านใน เขตอาร์กันดัม ใกล้กับเมืองกันดาฮาร์ ของอัฟกานิสถาน เป็นเวลา 2 วัน ส่งผลให้สมาชิกของกลุ่มตอลิบานเสียชีวิตอย่างน้อย 56 คน นับเป็นการต่อสู้ครั้งใหญ่ที่สุดโดยมีเป้าหมายที่สมาชิกกลุ่มตอลิบานราว 600 คน ที่อาศัยในหุบเขาอาร์กันดัม ของเมืองกันดาฮาร์ หลังจากกลุ่มตอลิบานทำให้นักโทษเกือบพันคนแหกคุกประจำเมืองหนีไป ทหารอัฟกันร่วม 800 นายได้รับการสนับสนุนจากทหารนาโต ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาติแคนาดา ต่อสู้กับกลุ่มตอลิบาน ที่ยึด 7 หมู่บ้านในเขตดังกล่าว ตั้งแต่วันจันทร์ที่ 16 มิ.ย. ที่ผ่านมานั้น นอกจากนั้น ในวันพุธที่ 18 มิ.ย. เฮลิคอปเตอร์และกำลังทหารบุกหุบเขาที่อยู่ของตอลิบาน ซึ่งเชื่อนักโทษที่หนีออกจากเรือนจำกลางของกันดาฮาร์ในสัปดาห์ที่ผ่านมา หลบซ่อนอยู่ อย่างไรก็ตาม โฆษกของนาโตยังไม่พร้อมแสดงความเห็นใดในทันที (เอเจนซี 19062008)

ตอลิบานบุกยึดโรงเรียนในปากีสถาน เมื่อวันอังคารที่ 24 มิ.ย. 2008 กลุ่มนักรบตอลิบานปากีสถานบุกยึดโรงเรียนในเมืองฟุสซัต ในเขตชนเผ่าบาจัวร์ และตั้งชื่อใหม่ว่า จาเมีย ฮัฟซา ให้เหมือนโรงเรียนสอนศาสนาหญิงที่เกี่ยวข้องกับมัสยิดแดงในเมืองหลวงที่เคยได้รับความเสียหายจากเหตุจู่โจมของเลียดเมื่อปีก่อน ขณะที่ชาวบ้านหลายคนบอกว่ากลุ่มชายอาวุธครบมือที่นำโดยแกนนำตอลิบานท้องถิ่น การิ ในมาตุลเลาะห์ ใช้กำลังบุกยึดโรงเรียน และเตือนว่า โรงเรียนหญิงอื่นๆในบริเวณใกล้เคียงอาจถูกยึดเช่นกัน (เอเอฟพี260608)

ตอลิบานขู่ฆ่าชาวอัฟกันรับขมจากทหารอังกฤษ เมื่อวันที่ 2 มิ.ย. 2008 สำนักรข่าวต่างประเทศรายงานว่า กลุ่มตอลิบานได้ประกาศขู่ว่าจะสังหารชาวบ้านอัฟกานิสถานที่บริสุทธิ์ทุกราย หากรับขมขบเคี้ยวจากทหารอังกฤษมากขึ้น โดยกลุ่มจะรวบตัวชาวบ้านรายใดก็ตามที่รับขมดังกล่าวจากทหารอังกฤษที่ยื่นไว้ในสัญลักษณ์ของมิตรภาพ และแขวนคอกับต้นไม้ หรือขับออกจากหมู่บ้านและทรัพย์สิน และก่อนหน้านี้ กลุ่มตอลิบานยังได้รุมประหารชีวิตเด็กที่ถูกกล่าวหาว่าช่วยเหลือทหารอังกฤษ และฆ่าแหวะศพด้วย (มติชน02062008)

พบหลักฐานเจ้าหน้าที่ชาวกรองอังกฤษเกี่ยวข้องกับอัลกออิดะห์ รายงานข่าวจากสำนักข่าวบีบีซีประเทศอังกฤษ เปิดเผยว่า เจ้าหน้าที่อังกฤษได้พบเอกสารที่เป็นความลับสุดยอด ซึ่งเป็นเอกสารที่ระบุว่า เจ้าหน้าที่ระดับสูง ประจำหน่วยชาวกรองในคณะรัฐมนตรีอังกฤษมีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มอัลกออิดะห์ ทั้งนี้ เอกสารดังกล่าวถูกทิ้งไว้ภายในขบวนรถไฟขบวนหนึ่งในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ โดยผู้โดยสารที่เดินทางจากเมืองวอเตอร์ลู ไปยังเมืองเชอร์รี่ ได้พบของจดหมายสี่ลัม ตกอยู่บนที่นั่งในรถไฟ และได้ส่งต่อให้กับสำนักข่าวบีบีซี ขณะนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำนครหลวงกำลังระดมกำลังอย่างเต็มรูปแบบ เพื่อค้นหาความเชื่อมโยงกับเอกสารที่ตกทิ้งบนรถไฟ

ดังกล่าวแล้ว (ปีพ.ศ. 12062008) **ชาวซาอุต้องสงสัยเป็นคนดูแลเงินบินลาติน** นายมุสตาฟา อาห์เหม็ด อัลเฮาซอวี หนุมซาอุดีอาระเบียวัย 39 ปี ถูกต้องสงสัยว่าเป็นผู้จัดการด้านการเงินให้แก่แกนนำก่อการร้ายคนสำคัญของโลก โอซามะห์ บินลาติน รวมถึงเงินทุนในการโจมตีสหรัฐ ในเหตุการณ์วินาศกรรม 911 ด้วย โดยชื่อของเขาปรากฏอยู่ในคำให้การของซอคาเรียส มุสซาโอ ที่เป็นบุคคลเพียงคนเดียวจนถึงบัดนี้ ที่ถูกตัดสินความผิดจากการโจมตีตึกเวิลด์เทรด เซ็นเตอร์ ในมหานครนิวยอร์ก และตึกเพนตากอนในวอชิงตัน เจ้าหน้าที่ยุติธรรมของสหรัฐเผยว่า เฮาซอวี ทำงานให้กับบินลาติน ตั้งแต่ต้นทศวรรษที่ 1990 โดยครอบครัวของเขาดำเนินธุรกิจก่อสร้างในซาอุดีอาระเบีย นอกจากนี้ เขายังเป็นผู้ดูแลการเงินของบินลาติน ในระหว่างที่ถูกเนรเทศไปอยู่ซูดาน ในปี 1991-1996 และหลังจากการโจมตีเมื่อปี 2001 เจ้าหน้าที่สืบสวนพบชื่อของเฮาซอวี หมายเลขบัญชี หมายเลขโทรศัพท์ ที่ใช้เป็นหลักฐานมากมาย โดยเฮาซอวีถูกจับในปากีสถานในวันที่ 1 มีนาคม ปี 2003 เมื่อกองกำลังพิเศษระดมเข้าไปในหมู่บ้าน ซึ่งเขาซ่อนตัวอยู่กับคอลิด เชกห์ โมฮัมเหม็ด ที่ต้องเผชิญการพิจารณาคดีในศาลทหารวันพฤหัสบดีที่ 5 มิ.ย. นี้เช่นกัน ทั้งนี้ เฮาซอวีถูกกักตัวเป็นเวลาหลายปีในเครือข่ายคุกลับของซีไอเอทั่วโลก เช่นเดียวกับนักรบญิฮัดคนอื่นๆ ที่เป็นภัยอย่างร้ายแรงต่อสหรัฐ ก่อนที่จะถูกส่งตัวไปยังคุกทหารในอ่าวกวานตานาโม ของคิวบาในเดือนกันยายนปี 2006 (เอเอฟพี 02062008)

ตำรวจอัฟกัณอ้างยึดกัญชาในปริมาณสูงที่สุดในโลก เมื่อวันพุธที่ 11 มิ.ย. 2008 กระทรวงมหาดไทยแถลงว่าหน่วยปฏิบัติการพิเศษของตำรวจแห่งชาติอัฟกานิสถานด้านการปราบปรามยาเสพติด สามารถยึดกัญชา 237 ตัน ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นการจับกุมกัญชาล็อตใหญ่ที่สุดในโลก กัญชาทั้งหมดถูกยึดได้ที่เมืองสปิน บอลดัก ในจังหวัดทางใต้กันดฮาร์ ใกล้ชายแดนปากีสถานเมื่อวันจันทร์ที่ 9 มิ.ย. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย อับดุล ฮาดิ คาลิด บอกกับผู้สื่อข่าวในคาบูล กองกำลังผสมที่นำโดยนาโตในอัฟกานิสถานว่า ยาเสพติดที่ซุกซ่อนมีมูลค่าราว 400 ล้านดอลลาร์และโดยการยึดครั้งนี้จะสามารถขัดขวางความสามารถของตอลิบานที่จะนำเงินที่ได้จากการขายกัญชาไปซื้ออาวุธ นอกจากนี้ ในช่วงสุดสัปดาห์ ทางกรวยังสามารถยึดฝิ่นได้ 5 ตันในจังหวัดเฮลมันด์มีผู้ต้องสงสัย 16 คน ในจำนวนนั้นมีชาวอิหร่าน 4 คนและปากีสถาน 7 คน ถูกจับกุมหลังมีส่วนเกี่ยวข้องกับการซุกซ่อนครั้งนี้ ซึ่งจากบันทึกของสหประชาชาติ อัฟกานิสถานคือประเทศผู้ผลิตฝิ่นรายใหญ่ที่สุดในโลก ขณะที่การเพาะปลูกกัญชาเพิ่มขึ้นจาก 50,000 เฮกเตอร์ (ประมาณ 3 แสนไร่) ในปี 2006 เป็น 70,000 เฮกเตอร์ (ประมาณ 4.3 แสนไร่) ในปี 2007 (เอเอฟพี 12062008)

สถานทูตเดนมาร์กในปากีสถานถูกระเบิดพลีชีพด้วยรถ เมื่อวันที่ 2 มิ.ย.2008 สำนักข่าวต่างประเทศเผย เกิดเหตุระเบิดฆ่าตัวตายโดยใช้รถยนต์หรือ คาร์บอมบ์ ใกล้สถานทูตเดนมาร์กประจำกรุงอิสลามาบัดของปากีสถาน ตัวเลขผู้เสียชีวิตพุ่งเป็น 8 คนส่วนผู้บาดเจ็บมีกว่า 10 คน รัฐบาลเดนมาร์ก ยืนยันมีเจ้าหน้าที่สถานทูตเสียชีวิต 1 คน ไม่ใช่ชาวเดนมาร์ก เหตุคาร์บอมบ์ครั้งนี้ ส่งผลให้อาคารสถานทูตได้รับความเสียหาย แรเงระเบิดยังทำลายยานพาหนะอีกหลายคันที่อยู่นอกสถานทูต และยังไม่ได้แน่ชัดว่ากลุ่มใดที่เป็นผู้ลงมือ ขณะที่นักข่าวบีบีซีประจำกรุงอิสลามาบัด คาดว่าเครือข่ายอัล กออิดะ น่าจะเป็นผู้ลงมือก่อเหตุ เพราะเมื่อไม่กี่สัปดาห์ก่อน อัลกออิดะ เพิ่งแถลงการณ์ผ่านทางวิดีโอประณามนักเขียนการ์ตูนในเดนมาร์กที่นำการ์ตูนล้อเลียนศาสดามุฮัมมัดของอิสลามมาตีพิมพ์ซ้ำอีก (ปีพ.ศ.02062008) ต่อมาอัลกออิดะหัยยอมรับเป็นตัวการระเบิดสถานทูตเดนมาร์กที่ปากีสถาน เมื่อวันที่ 5 มิ.ย.ว่า เว็บไซต์ของกลุ่มอัล กออิดะ ได้ออกโรงแถลงการณ์อ้างว่า กลุ่มอยู่เบื้องหลังเหตุการณ์ระเบิดพลีชีพถล่มสถานทูตเดนมาร์กในกรุงอิสลามาบัด ทำให้มีผู้เสียชีวิต 6 ราย จุดประสงค์เพื่อตอบโต้ต่อการกีดกันสื่อพิมพ์เดนมาร์กตีพิมพ์การ์ตูนหมิ่นศาสดามุฮัมมัดของอิสลาม โดยระบุว่า การโจมตีดังกล่าว ได้บรรลุจุดประสงค์ของโอซามะห์ บินลาติน เพื่อตอบโต้ต่อภาพวาดดูหมิ่นดังกล่าว นอกจากนี้ แถลงการณ์ระบุด้วยว่า กลุ่มจะเดินทางโจมตีเดนมาร์กต่อไป หากยังไม่ขอโทษต่อเหตุหมิ่นศาสนาดังกล่าว (มติชน05062008)

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านพลังงาน/น้ำมัน

1. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทั่วไป

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านพลังงานทั่วไป ในประเด็นเรื่องราคาน้ำมันในช่วงเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา พบว่ายังคงปรับตัวสูงขึ้นจนทำสถิติสูงสุดหลายครั้ง จนมาอยู่ที่ระดับเกือบ 142 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล จากปัจจัยค่าเงินดอลลาร์ที่อ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่อง และสถานการณ์ความไม่สงบในตะวันออกกลางที่มาจากคำพูดของรองนายกรัฐมนตรีอิสราเอล ที่ว่า หากอิหร่านยังเดินหน้าโครงการอาวุธนิวเคลียร์ อิสราเอลก็ไม่มีทางเลือกอื่น นอกจากจะต้องเปิดฉากโจมตีอิหร่าน ส่งผลให้ราคาน้ำมันขยับขึ้น จนทำให้เกิดการประท้วงขึ้นทั่วโลก

นอกจากนั้น มีความเคลื่อนไหวของกลุ่มโอเปก โดยสมาชิกโอเปกบางรายไม่มีปฏิกิริยาต่อแผนการเพิ่มปริมาณการผลิตน้ำมันของซาอุดีอาระเบียอีกราว 500,000 บาร์เรลต่อวัน หลังจากที่ว่าราคาน้ำมันยังคงปรับตัวสูงขึ้นเป็นประวัติการณ์อย่างต่อเนื่อง โดยต่างระบุว่า ตลาดไม่ได้ต้องการน้ำมันดิบเพิ่มขึ้น และตั้งคำถามว่า การเพิ่มปริมาณอุปทานจะกดดันให้ราคาลดลงได้จริงหรือไม่ ขณะที่เจ้าหน้าที่อิหร่าน อิรักต่างกล่าวว่า ตลาดโลกมีน้ำมันดิบมากพอแล้ว และการปรับเพิ่มการผลิตขึ้นราว 500,000 บาร์เรลต่อวันของซาอุดีฯ จะไม่ส่งผลกระทบต่อราคาน้ำมัน และต่างไม่มีแผนจะทำตามซาอุดีอาระเบียในการปรับเพิ่มปริมาณการผลิตน้ำมันดิบ พร้อมระบุว่าสาเหตุที่ทำให้ราคาน้ำมันในตลาดโลกมีราคาแพง คือการเก็งกำไร, ความอ่อนแอของดอลลาร์สหรัฐ และภาวะตึงเครียดทางการเมือง นอกจากนี้ ในการประชุมกลุ่มประเทศผู้บริโภคน้ำมันและผู้ผลิตน้ำมันทั่วโลก กษัตริย์อับดุลลาห์แห่งซาอุดีอาระเบีย เสนอการจัดตั้งกองทุนกลุ่มประเทศผู้ส่งออกน้ำมัน (โอเปก) ในวงเงิน 1 พันล้านดอลลาร์ และเสนอเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อช่วยเหลือประเทศยากจนในการรับมือกับ ราคาน้ำมันที่อยู่ในระดับสูง พร้อมเรียกร้องให้มีการจัดทำแผนริเริ่มด้านพลังงานเพื่อช่วยเหลือประเทศยากจน และทรงเรียกร้องให้ธนาคารโลกจัดการประชุมเพื่อหารือประเด็นดังกล่าว

ส่วนความเคลื่อนไหวอื่นๆ ที่น่าสนใจได้แก่ ข่าวการลักลอบส่งออกน้ำมันเป็นจำนวนมาก จากการตา ไปที่ประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เนื่องจาก กาตาร์ได้มีการชดเชยราคาน้ำมันในอัตราที่สูง โดยรัฐบาลกาตาร์นำเข้าน้ำมันดีเซลที่บาร์เรลละ 160 ดอลลาร์ แต่ขายให้กับประชาชนในอัตรบาร์เรลละ 30 ดอลลาร์เท่านั้น ข่าวรัฐสภาคูเวตได้เห็นชอบงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2008/2009 ที่ 7.14 หมื่นล้านดอลลาร์ (ประมาณ 2.35 ล้านล้านบาท) ซึ่งสูงสุดเป็นประวัติการณ์ เนื่องจากรายได้น้ำมันของคูเวตสูงกว่าที่คาดไว้ ข่าวบริษัทพลังงานรัสเซียได้เข้าลงทุนการผลิตน้ำมันที่แหล่ง Northern Zadegan ในอิหร่าน ซึ่งเป็นแหล่งที่มีปริมาณน้ำมันสำรองที่ใหญ่ที่สุดในอิหร่าน และเป็นหนึ่งในแหล่งที่ใหญ่ที่สุดในโลก และอิรักเปิดโอกาสให้บริษัทน้ำมันจากต่างชาติเข้ามาทำการผลิตน้ำมันในอิรักโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการประมูลในช่วง 2 ปีแรก

2. ความเคลื่อนไหวด้านราคาน้ำมัน

ในช่วงเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา มีสรุปสถานการณ์และความเคลื่อนไหวดังนี้ คือ

ราคาน้ำมันในเม็กซิโกปรับขึ้นสูงสุดที่ระดับเกือบ 142 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล โดยเมื่อ 27 มิ.ย. ราคาน้ำมันในตลาดโลกได้พุ่งสูงขึ้นเป็นประวัติการณ์ครั้งที่ 142 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล ในช่วงระยะเวลา 1 วันหลังจากที่ประธานของกลุ่มผู้ส่งออกน้ำมันเป็นสินค้าออกหรือโอเปค กล่าวว่า ราคาน้ำมันอาจจะพุ่งสูงขึ้นถึง 170 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล ในช่วงไม่กี่เดือนข้างหน้าของปีนี้ เนื่องมาจากการอ่อนตัวของเงินดอลลาร์และเหตุการณ์ไม่สงบทางการเมือง และความตึงเครียดระหว่างอิสราเอลและอิหร่าน ในโครงการอาวุธนิวเคลียร์ของอิหร่าน โดยน้ำมันดิบเบรนท์ ในทะเลเหนือปรับสูงขึ้นเป็นประวัติการณ์ที่ระดับ 141.98 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล ขณะที่ตลาดนิวยอร์ก ราคาน้ำมันดิบปรับตัวสูงขึ้น 141.71 ดอลลาร์ต่อบาร์เรลในระหว่างการซื้อขายทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ ในขณะที่นักวิเคราะห์คาดว่า ราคาน้ำมันดิบอาจจะทะยานถึง 200 ดอลลาร์ต่อบาร์เรลในไม่ช้า แม้โอเปคจะถูกกดดันให้เพิ่มกำลังผลิต แต่สมาชิกโอเปคก็มีความเห็นไม่ลงรอยกัน ท่ามกลางความวิตกกังวลว่าไม่สมดุลระหว่างปริมาณน้ำมันที่ผลิตได้ กับความต้องการบริโภคน้ำมันของโลก (เอพี 28062008) อนึ่ง เมื่อวันที่ 26 มิ.ย. ราคาน้ำมันดิบในตลาดล่วงหน้า NYMEX ปรับขึ้นทำสถิติสูงสุดที่ระดับ 140.39 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล จากข่าวที่ลิเบียกำลังพิจารณาการปรับลดกำลังการผลิต โดยราคาส่งมอบเดือนส.ค.ปรับขึ้น 5.09 ดอลลาร์ หรือ 3.78 % มาปิดตลาดที่ 139.64 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล โดยที่ เมื่อวันที่ 6 มิ.ย. ราคาน้ำมันได้ ปรับขึ้นลงในช่วง 133.68-140.39 ดอลลาร์ และทำลายสถิติระดับปิดสูงสุดที่ 138.54 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล โดยขึ้นถึง 11 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล สูงสุดเป็นประวัติการณ์ และเป็นการปรับตัวขึ้นสูงสุดภายในวันเดียว และปรับตัวสูงขึ้นกว่า 2 เท่าในเวลา 1 ปี ก่อให้เกิดการประท้วงไปทั่วโลกเกี่ยวกับต้นทุนราคาพลังงานที่เพิ่มสูงขึ้น จนสร้างความเสี่ยงต่อเศรษฐกิจของโลก และวันที่ 16 มิ.ย. ราคาน้ำมันได้ ปรับขึ้นสูงสุดเป็นประวัติการณ์อีกครั้งที่ระดับ 139.89 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล (เอเอฟพี Reuters 24-27062008)

3. ความเคลื่อนไหวของกลุ่มโอเปค

ประธานโอเปคคาดราคาน้ำมันมีโอกาสสูงถึง 150-170 ดอลลาร์

เมื่อวันที่ 26 มิ.ย. ประธานกลุ่มโอเปค ได้ออกมาคาดการณ์ว่า ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกมีโอกาสปรับสูงขึ้นถึงระดับ 150-170 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล ในฤดูร้อนที่กำลังมาถึงนี้ และอาจปรับลดลงเล็กน้อยในช่วงสิ้นปี พร้อมทั้งระบุว่า ราคาน้ำมันขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น นโยบายอัตราดอกเบี้ยของธนาคารกลางยุโรป รวมทั้งกรณีที่สหรัฐและยุโรป ต่างกดดันเรื่องนิวเคลียร์ต่ออิหร่าน ซึ่งเป็นประเทศผู้ผลิตน้ำมันรายใหญ่ (เอพี 26062008)

วุฒิสมาชิกสหรัฐบีบบังคับรัฐบาลฟองโอเปค

สมาชิกวุฒิสภาสหรัฐจำนวน 11 คน จากพรรคเดโมแครตที่เหลือเป็น ส.ว.อิสระ 1 คน ได้ทำจดหมายร้องเรียนถึงผู้แทนการค้าสหรัฐให้ยื่นร้องเรียนสมาชิกกลุ่มประเทศผู้ส่งออกน้ำมัน (โอเปค) 8 ประเทศ ต่อองค์การการค้าโลก (ดับเบิลยูทีโอ) โดยกล่าวว่า ทั้ง 8 ประเทศ (ประกอบด้วย แองโกลา, เอกวาดอร์, ซาอุดีอาระเบีย, เวเนซุเอลา, คูเวต, กาตาร์ และสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์) จากสมาชิกโอเปคทั้งหมด 13 ประเทศ สมควรร่วมคิดในการรักษาปริมาณน้ำมันที่ป้อนสู่ตลาดโลกให้อยู่ในระดับต่ำจนไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด เป็นการกระทำละเมิดต่อกฎของดับเบิลยูทีโอ ที่ห้ามสมาชิกกำหนดโควตาและห้ามบังคับใช้มาตรการใดก็ตามที่จะเป็นการจำกัดการผลิตส่งออก การกระทำของทั้ง 8 ประเทศเหมือนองค์การผิดกฎหมาย เนื่องจากการปฏิเสธที่จะเพิ่มการผลิตน้ำมัน นอกจากนี้ วุฒิสมาชิกสหรัฐสภาสหรัฐยังได้พิจารณาที่จะให้ก.ยุติธรรม สหรัฐฟ้องร้องโอเปคต่อศาลสหรัฐโดยใช้กฎหมายต่อต้านการผูกขาดการค้า หลังจากที่มีเพียงซาอุดีฯ ประเทศเดียวที่ยินยอมเพิ่มกำลังผลิต (เอเอฟพี 19062008)

ลิเบียขูลดผลิตน้ำมันตอบโต้สหรัฐผ่านกฎหมายฟองโอเปก

นายไซรี กาเนม เจ้าหน้าที่สูงสุดด้านน้ำมันของลิเบีย กล่าวว่า เขากำลังศึกษาความเป็นไปได้ในการปรับลดปริมาณการผลิตน้ำมัน เพื่อตอบโต้ต่อการที่สหรัฐอาจดำเนินการฟ้องร้องต่อสมาชิกกลุ่มประเทศผู้ส่งออกน้ำมัน (โอเปก) โดยประเทศผู้ผลิตน้ำมันจำเป็นต้องปกป้องตนเองจากความพยายามของสหรัฐที่จะแผ่ขยายอำนาจออกมา นอกเหนืออาณาเขตของสหรัฐ หลังจากที่เขาผู้แทนราษฎรของสหรัฐได้ผ่านร่างกฎหมายที่จะอนุญาตให้ ยุติธรรม สหรัฐสามารถฟ้องร้องกลุ่มโอเปก ในฐานะจำกัดการผลิตน้ำมันและสมรู้ร่วมคิดในการกำหนดราคาน้ำมันดิบ แต่วุฒิสภายังไม่ได้ลงมติต่อร่างกฎหมายดังกล่าว และทำเนียบขาวยืนยันว่าจะไม่ได้ร่างกฎหมายฉบับนี้ (รอยเตอร์ 27062008)

ผู้บริหารบริษัทน้ำมันรัสเซียระบุกลุ่มโอเปกไม่มีอิทธิพลต่อการควบคุมราคาน้ำมัน

เมื่อวันที่ 27 มิ.ย. นายอเล็กเซย์ มิลเลอร์ ผู้บริหารบริษัท แก๊สพรอม ซึ่งเป็นบริษัทน้ำมันยักษ์ใหญ่ในรัสเซีย กล่าวว่า กลุ่มประเทศผู้ส่งออกน้ำมัน หรือ โอเปก ไม่ได้มีอิทธิพลต่อราคาน้ำมันในตลาดโลก ขณะที่ บริษัทแก๊สพรอม ตั้งเป้าจะเป็นบริษัทที่ควบคุมธุรกิจพลังงานรายใหญ่ของโลก พร้อมกับได้คาดว่าสถานการณ์ราคาน้ำมันโลกจะพุ่งสูงถึงระดับ 250 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล (เอพี 27062008)

การประชุมสุดยอดน้ำมันจบลงโดยไร้มาตรการเร่งด่วน

ซาอุดีฯ เสนอตั้งกองทุนช่วยชาติจน

เมื่อวันที่ 23 มิ.ย. ประเทศผู้ผลิตน้ำมันและผู้ค้าน้ำมันรวม 36 ประเทศ ออกแถลงการณ์ปิดการประชุมสุดยอดที่นครเจดดาห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ว่า ที่ประชุมเห็นพ้องให้เพิ่มการลงทุนด้านการผลิตน้ำมันเพื่อสร้างความมั่นใจว่าตลาดจะมีน้ำมันเพียงพอ และสร้างความโปร่งใสในตลาดค้าน้ำมันล่วงหน้า แต่ที่ประชุมไม่ได้ออกมาตรการเร่งด่วนใดๆ ที่จะลดรั้งราคาน้ำมันที่พุ่งขึ้นถึงราว 140 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล และมีซาอุดีอาระเบียเพียงประเทศเดียวที่ยืนยันอีกครั้งว่าจะเพิ่มเพดานกำลังการผลิตอีก 5 แสนบาร์เรลต่อวัน เป็น 9 ล้าน 7 แสน บาร์เรลต่อวัน ภายในสิ้นเดือนก.ค.นี้ (ซาอุดีอาระเบียได้ให้คำมั่นที่จะเพิ่มกำลังผลิตอีกวันละ 2 แสนบาร์เรลตั้งแต่เดือนก.ค.นี้ หลังจากเมื่อเดือนที่แล้ว ได้ประกาศเพิ่มกำลังผลิตแล้ววันละ 3 แสนบาร์เรล) นอกจากนี้ กษัตริย์อับดุลเลาะห์ พระประมุขแห่งซาอุดีอาระเบีย ทรงเสนอให้กลุ่มประเทศโอเปกจัดตั้งกองทุน 1,000 ล้านดอลลาร์สำหรับการวิจัยยุทธศาสตร์ในการบรรเทาวิกฤติราคาน้ำมัน โดยซาอุดีอาระเบียจะจัดสรรให้อีก 500 ล้านดอลลาร์เป็นเงินกู้ให้กับประเทศกำลังพัฒนาเพื่อใช้ในโครงการพัฒนาพลังงาน พร้อมทั้งทรงกล่าวโทษว่ามีหลายปัจจัยที่ส่งผลให้ราคาน้ำมันปรับสูงขึ้นอย่างไม่เป็นธรรมชาติ เช่น ความต้องการน้ำมันที่เพิ่มขึ้น การเก็บภาษีน้ำมัน รวมทั้งการเก็งกำไร ขณะที่นายซาอูเอล บ็อดแมน รมต. พลังงาน สหรัฐ กล่าวว่า ไม่มีหลักฐานบ่งชี้ว่านักเก็งกำไรเป็นต้นเหตุให้ราคาน้ำมันสูงขึ้น แต่เป็นเพราะปริมาณการผลิตตามไม่ทันความต้องการ และเตือนว่า จะไม่มีวิธีแก้ไขแบบเร่งรัดที่จะทำให้โลกพ้นวิกฤตน้ำมันได้อย่างรวดเร็ว (เอเอฟพี 23062008)

4. ความเคลื่อนไหวด้านน้ำมันอื่นๆที่น่าสนใจ

การชดเชยราคาน้ำมันในกาตาร์ทำให้มีการลักลอบส่งออกต่างประเทศ

การชดเชยราคาน้ำมันในอัตราที่สูงของประเทศกาตาร์ ได้ทำให้มีการลักลอบส่งออกน้ำมันเป็นจำนวนมาก โดยน้ำมันส่วนใหญ่ถูกส่งไปที่ประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เนื่องจากราคาน้ำมันดีเซลในเมืองดูไบ เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว นาย Mohammed Saleh Al Sadah รมต.พลังงานและอุตสาหกรรมของกาตาร์ได้กล่าวว่า ขณะนี้ รัฐบาลกำลังพิจารณามาตรการในการที่จะหยุดการลักลอบส่งออกน้ำมัน และช่วยชดเชยราคาน้ำมันดีเซล เพื่อบรรเทาภาวะเงินเฟ้อและช่วยให้ภาคเศรษฐกิจและการพัฒนาในโครงการต่างๆ ในประเทศ ซึ่งรัฐบาลต้องนำเข้าน้ำมันดีเซล ที่

บาร์เรลละ 160 ดอลลาร์ และขายให้กับประชาชนในอัตราบาร์เรลละ 30 ดอลลาร์เท่านั้น จึงมีผู้ลักลอบส่งไปยังต่างประเทศ หรือขายให้กับบริษัทน้ำมันต่างชาติที่อยู่ในประเทศ ซึ่งปัจจุบัน กาดาร์มีความต้องการน้ำมันดีเซลวันละ 36,000 บาร์เรล ในขณะที่กำลังการผลิตอยู่ที่ 25,000 บาร์เรลต่อวัน จึงจำเป็นต้องมีการนำเข้า แต่ปัญหานี้จะหมดไปเมื่อโรงกลั่นที่อยู่ทางตอนเหนือของเมือง Ras Laffan สร้างเสร็จในปี 2009 ซึ่งจะทำให้ประเทศมีกำลังการผลิตน้ำมันดีเซลอยู่ที่ 50,000 บาร์เรลต่อวัน (www.business 05062008)

คูเวตตั้งงบประมาณรายจ่ายสูงสุดเป็นประวัติการณ์เนื่องจากรายได้น้ำมันเพิ่มขึ้น

เมื่อวันที่ 26 มิ.ย. รัฐสภาคูเวตได้ผ่านความเห็นชอบงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2008/2009 วงเงิน 7.14 หมื่นล้านดอลลาร์ (ประมาณ 2.35 ล้านล้านบาท) ซึ่งสูงสุดเป็นประวัติการณ์ เนื่องจากรายได้ที่ตึงเป้งไปไว้นั้นประเมินบนพื้นฐานราคาน้ำมันที่ 50 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล แต่นับจากเริ่มต้นของปีงบประมาณปัจจุบันราคาน้ำมันเฉลี่ยอยู่ที่ 100 ดอลลาร์ต่อบาร์เรล โดยคูเวตเป็นผู้ส่งออกน้ำมันรายใหญ่อันดับ 4 ในกลุ่มโอเปค ได้ตั้งงบประมาณขาดดุลตลอด 9 ปีที่ผ่านมา แต่สุดท้ายแล้วงบประมาณจะกลับมาเกินดุลเนื่องจากราคาน้ำมันสูงขึ้น ทำให้รวมแล้วคูเวตมีรายได้จากน้ำมันกว่า 1 แสนล้านดอลลาร์ (3.3 ล้านล้านบาท) ค่าสุดทรัพย์สินต่างประเทศของคูเวตเพิ่มขึ้นเป็น 2.6 แสนล้านดอลลาร์ ทั้งที่มีประชากรเพียง 2.6 ล้านคน เท่านั้น (เอเอฟพี 26062008)

บริษัทรัสเซียเข้าลงทุนในอิหร่าน

นาย Alexander Dyukov ประธานบริษัท Gazprom Neft ของรัสเซีย ประกาศว่า บริษัทจะใช้เงินลงทุนกว่า 100 ล้านดอลลาร์ในการซื้อคืนแหล่ง Northern Zadegan ในอิหร่าน ซึ่งเป็นแหล่งที่มีปริมาณน้ำมันสำรองที่ใหญ่ที่สุดในอิหร่าน และเป็นหนึ่งในแหล่งที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีปริมาณสำรองประมาณ 42 พันล้านบาร์เรล นอกจากนี้ บริษัทอยู่ระหว่างการเจรจาตามบริษัท Chevron ในการที่จะเข้าร่วมมาพัฒนา เนื่องจากบริษัทต้องใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยของบริษัท Chevron ซึ่งบริษัท Gazprom Neft มีกรรมสิทธิ์ในแหล่ง Northern Taiga NefteGaz ร่วมกับบริษัท Chevron 75 : 25 และในปีที่ผ่านมา บริษัทสามารถผลิตน้ำมันได้ 43 ล้านตัน และตั้งไว้ที่ 48 ล้านตันในปีนี้ (www.reuters.com 20062008)

บ.น้ำมันตะวันตกกลับเข้าอิรักหลังจากรัฐบาลเปิดรับโดยไม่ต้องประมูลสัมปทาน

นายอัสเซม จิฮัด โฆษกกระทรวงน้ำมันของอิรักเปิดเผยว่า อิรักจะเปิดเผยรายชื่อบริษัทที่จะลงนามในสัญญาการผลิตน้ำมันกับรัฐบาลอิรักในวันที่ 30 มิถุนายนนี้ หลังจากที่คณะรัฐบาลอิรักได้มีการเจรจาเพื่อพิจารณาและให้การรับรองข้อเสนอของบริษัทน้ำมัน 4 แห่ง ได้แก่ เชลล์ บีพี เอ็กซอน โมบิล และโททาล โดยสัญญาครั้งนี้ จะเปิดโอกาสให้บริษัทน้ำมันจากต่างชาติเข้ามาทำการผลิตน้ำมันในอิรักโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการประมูลในช่วง 2 ปีแรก และจะมีการตกลงทำสัญญากันอีกครั้งในปีที่ 3 ซึ่งในปีนั้นรัฐบาลอิรักจะเปิดประมูลสัมปทานการผลิตน้ำมัน แต่ก็ยังเปิดโอกาสให้ผู้ผลิตน้ำมันรายเดิมร่วมมือกับรายอื่น ทำการประมูลสัมปทานการผลิตน้ำมันเพื่อรักษาสถานการณ์ดำเนินธุรกิจผลิตน้ำมันในอิรักต่อไปได้ ทั้งนี้ อิรักมีปริมาณน้ำมันดิบสำรอง 115,000 ล้านบาร์เรล และมีปริมาณก๊าซธรรมชาติสำรองประมาณ 112 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต (เอเอฟพี 26062008)

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางด้านเศรษฐกิจ

1. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทั่วไปทางเศรษฐกิจ

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจในภูมิภาคตะวันออกกลางในรอบเดือน มิ.ย. พบว่า ปัญหาเงินเฟ้อยังคงเป็นปัญหาหนักที่คุกคามภูมิภาคนี้อยู่ต่อไป แม้ว่าจะมีรายงานการคาดการณ์อัตราเงินเฟ้อในไตรมาสแรกปี 2008 ของกลุ่มจีซีที ว่าในปี 2008 จะขยายตัวสูงสุดไม่เคยมีมาก่อนถึง 1.1 ล้านล้านดอลลาร์ เทียบกับปีก่อนหน้าอยู่ที่ 810 พันล้านดอลลาร์ และเพิ่มขึ้นกว่า 3 เท่าในรอบ 5 ปี ทั้งนี้ ตามรายงานเปิดเผยโดยสหพันธ์หอการค้าและอุตสาหกรรมของจีซีที ได้ตั้งข้อสังเกตว่า การขยายตัวของเศรษฐกิจต่อเนื่องใน 6 ประเทศสมาชิกกลุ่มจีซีที หมายความว่า กลุ่มชาติทั้งหมดนี้จะยังคงตกอยู่ภายใต้แรงกดดันจากปัญหาเงินเฟ้ออย่างหนักต่อไป เดอะ คอนเฟอร์เรนซ์บอร์ด ซึ่งเป็นองค์การวิจัยและสมาชิกกลุ่มธุรกิจนานาชาติ ชี้ว่า รัฐอ่าวอาหรับนั้นจะต้องพัฒนาเศรษฐกิจไปให้พ้นจากน้ำมัน เพื่ออนาคตที่มั่นคงต่อไป และบริษัทจัดอันดับความน่าเชื่อถือระดับโลก ฟิตช์ เรตติง ชี้ว่า การรวมสกุลเงินตรากลุ่มประเทศจีซีที ที่กำหนดจะสำเร็จภายในปี 2010 นั้น จะเป็นการช่วยผ่อนคลายในเรื่องค่าใช้จ่ายการทำธุรกรรมระดับโลกของกลุ่ม และจะทำให้สินค้าราคาลดลงได้ด้วย

ในช่วงเดือน มิ.ย. ยังมีความเคลื่อนไหวที่น่าสนใจของภาคอุตสาหกรรมการเงินอิสลาม นั่นคือ การประชุมประจำปีผู้ว่าธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลามครั้งที่ 33 ที่เจดดาห์ ซึ่งมีการประกาศให้การสนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ 1.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐแก่ประเทศมุสลิมที่ยังอ่อนการพัฒนา 26 ประเทศ เพื่อบรรลุเป้าหมายความมั่นคงทางอาหารในอีก 5 ปีข้างหน้า และในช่วงปลายเดือน มิ.ย. มีการประชุมรัฐมนตรีเกษตรประเทศกลุ่มสมาชิกจีซีที 6 ประเทศ เรื่องความมั่นคงทางอาหาร ซึ่งจะมีการอภิปรายประเด็นปัญหาสำคัญ เกี่ยวกับปัญหาวิกฤติการณ์อาหารที่ส่งผลกระทบต่อเพื่อนถึงภูมิภาคตะวันออกกลาง รวมทั้งการหารือกับเอฟเอโอเพื่อจัดตั้งสำนักงานระดับภูมิภาคในประเทศสมาชิกจีซีที เพื่อทำงานร่วมกันต่อไปอีกด้วย นอกจากนี้ ในเรื่องความมั่นคงทางอาหาร ยังได้มีบทความวิเคราะห์แนวโน้มว่า ภูมิภาคแอฟริกาจะเป็นเป้าหมายสำคัญของการแข่งขันด้านการลงทุนด้านการเกษตรเพื่อแก้ปัญหาวิกฤติอาหารในอนาคตด้วย

อีกความเคลื่อนไหวหนึ่งในช่วงปลายเดือน มิ.ย. นี้คือ การประชุมสุดยอดพันธบัตรอิสลามในลอนดอนประจำปี 2008 (London Sukuk Summit 2008) สะท้อนความเคลื่อนไหวในกลุ่มอุตสาหกรรมการเงินอิสลาม ที่มองสถานการณ์เศรษฐกิจโลกยามนี้เปิดโอกาสใหม่ให้กับแนวทางธุรกิจนี้ การประชุมเพื่อหารือว่าโลกการเงินอิสลามจะฉกฉวยโอกาสนี้ได้อย่างไร

ปิดท้ายด้วยการเดินทางเยือน 3 ชาติรัฐอ่าวอาหรับของ เฮนรี พอลสัน รัฐมนตรีคลังสหรัฐ เพื่อส่งสัญญาณนักลงทุนในตะวันออกกลางว่า สหรัฐจะไม่ยอมให้ดอลลาร์กลายเป็นสกุลเงินกระຈอกแน่นอน อีกทั้งสหรัฐจะยังคงเป็นแหล่งลงทุนใหญ่ของโลกอยู่ต่อไป

2. สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจตะวันออกกลาง

เศรษฐกิจตะวันออกกลางในรอบเดือน มิ.ย. 2008 ภาวะเงินเฟ้อยังคงเป็นปัญหาหนักของภูมิภาค โดยเฉพาะในประเทศเศรษฐกิจสำคัญๆ ในกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับ เช่น ใน**ซาอุดีอาระเบีย** แม้ว่าจะมีรายงานว่า อัตราเงินเฟ้อได้คลี่คลายลงเล็กน้อยมาอยู่ที่ระดับ 10.4 เปอร์เซนต์ แต่อัตราค่าเช่าที่พักและค่าอาหารก็ยังคงพุ่งสูง อยู่ ที่ระดับร้อยละ 18.5 และ 15 เปอร์เซนต์ตามลำดับ รัฐบาลต้องปรับปรุงนโยบายทางเศรษฐกิจอยู่เป็นระยะๆ กับทั้ง ภาครัฐกิจต่างๆ เริ่มเล็งหาทางออกเพื่อรับมือกับปัญหาร้ายแรงที่อาจเกิดขึ้น เช่นมีข่าวการเตรียมควมรวมกันของ บริษัทรับเหมาก่อสร้าง 37 แห่งในซาอุดีอาระเบีย เพื่อให้สามารถเข้ารับงานโครงการใหญ่ๆ ในช่วง 10 ปีข้างหน้า

ที่ **สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ หรือ ยูเออี** พบว่าอัตราเงินเฟ้ออยู่ที่ประมาณ 12 เปอร์เซนต์ สูงที่สุดในรอบ 20 ปี ขณะที่อาบูดาบีเพิ่มขึ้นจาก 10.7 เปอร์เซนต์ ในเดือน ธ.ค. ปีที่แล้วมาอยู่ที่ 11.5 เปอร์เซนต์ ในสิ้นเดือน มี.ค. ที่ผ่าน มา ทั้งนี้ เนื่องจากราคาสินค้าที่เพิ่มสูงขึ้น รวมทั้งอัตราค่าเช่าที่พักและน้ำมันเชื้อเพลิง ตลอดจนการพุ่งสูงขึ้นของ ค่าใช้จ่ายสินค้าและบริการต่างๆ นอกจากนี้ ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ ที่ดิแรมของยูเออีผูกค้ำอยู่ ก็กำลังลดค่าลง โดย พบว่าในระหว่างช่วง 3 เดือนแรกของปีนี้ อัตราเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นเหนือ 1.5 เปอร์เซนต์ ขณะที่ดัชนีค่าน้ำค่าไฟฟ้าเพิ่มขึ้น 18.21 เปอร์เซนต์ และดัชนีสินค้าประเภทอาหาร เครื่องดื่มและยาสูบ เพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ 19.78 เปอร์เซนต์ ไม่เป็นที่สงสัย ว่ามีรายงานข่าวการสำรวจพบ**ค่าดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคใน ยูเออี ลดลงอย่างสำคัญ** (รายงานวันที่ 15 มิ.ย.) กล่าวคือลดลงไปถึง 9 จุด ขณะที่รายงานขึ้นเดียวกันระบุว่า ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภค หรือ CCI นั้น ลดต่ำลงในกลุ่ม รัฐอ่าวอาหรับทุกประเทศด้วย ทั้งนี้ โดยในกาตาร์ ซีซีไอ ลดลงไป 7 จุด ซาอุดีอาระเบีย และ คูเวต ลดลงไป 3 จุด โดย เทียบกับระดับที่วัดในเดือน ม.ค. ปีนี้เอง ส่วนในประเทศแอฟริกาเหนือ อียิปต์ ดัชนี ซีซีไอ ลดลงไป 8 จุด แต่ใน แอลจีเรียเพิ่มขึ้นมาเล็กน้อย 2 จุด

ส่วนในกาตาร์ มีรายงานว่า อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของกาตาร์ลดต่ำสุดในรอบ 5 ปี อยู่ที่ 12.5 เปอร์เซนต์ จากปีที่แล้วที่เติบโตในอัตรา 33.7 เปอร์เซนต์ นับว่าต่ำสุดตั้งแต่ปี 2003 ทั้งนี้เนื่องมาจากอัตราการ ขยายตัวของภาคธุรกิจน้ำมันและแก๊สชะลอตัวลง จากสถิติ 28.6 เปอร์เซนต์ในปี 2006 มาอยู่ที่ 9.3 เปอร์เซนต์ ในปี 2007 ขณะเดียวกัน อัตราการขยายตัวของภาคเศรษฐกิจที่ไม่ใช่น้ำมันก็ชะลอตัวลงมาอยู่ที่ 16.8 เปอร์เซนต์ ในปี 2007 จากอัตรา 41.1 เปอร์เซนต์ในปีก่อนหน้า อย่างไรก็ตาม เนื่องจากกาตาร์ได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีการขยายตัว ทางเศรษฐกิจที่รวดเร็วที่สุดในภูมิภาคในช่วงสองสามปีที่ผ่านมา ประเทศยังมีผลประกอบการที่ดีในปี 2007 แม้ว่า อัตราจะลดลงก็ตาม (จากรายงานการวิจัยเผยแพร่เมื่อ 170608) ในคูเวตเดือน มิ.ย. มีรายงานว่า **รัฐบาลคูเวตกำลัง เฝ้ายกกับแรงกดดันจากรัฐสภาให้เพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐ เพื่อรับมือกับปัญหาเงินเฟ้อ** โดยคณะกรรมการ การเงินของรัฐสภาคูเวต ผ่านความเห็นชอบเมื่อคืนวันที่ 22 มิ.ย. ให้เพิ่มค่าจ้างเงินเดือนอีก 50 ดินาร์ หรือประมาณ 188.3 ดอลลาร์แก่ลูกจ้างและข้าราชการ ที่มีรายได้น้อยกว่า 1,000 ดินาร์ต่อเดือน โดยที่คณะรัฐมนตรีคูเวตเพิ่ง เห็นชอบเพิ่มเงินเดือนให้ลูกจ้างไป 120 ดินาร์ในเดือน ก.พ. ที่ผ่านมา เพื่อรองรับผลกระทบจากภาวะเงินเฟ้อ นอกจากนั้น รายงานข่าวยังกล่าวว่า คณะกรรมการรัฐสภา ยังต้องการให้รัฐบาลเพิ่มเงินในกองทุนเพื่อช่วยเหลือ ชาวคูเวตจ่ายหนี้สินส่วนบุคคลให้ถึง 500 ล้านدينาร์ จากแผนเดิมที่กำหนดไว้ 300 ล้านدينาร์ นาสเซอร์ อัล-นาฟิซี ผู้จัดการทั่วไปของ ศูนย์ให้คำปรึกษาทางเศรษฐกิจ อัล-โฆมาน ในคูเวต กล่าวว่า การเคลื่อนไหวในเรื่องการให้เงินกู้ และการเพิ่มเงินเดือนค่าจ้างดังกล่าว จะยิ่งเพิ่มอัตราเงินเฟ้อให้สูงขึ้น “น่าจะเป็นแค่เพียงให้การช่วยเหลือครอบครัวที่ ต้องการความช่วยเหลือจริงๆ เพราะไม่ใช่ทุกคนที่ต้องการเพิ่มเงินเดือนอีก” เขากล่าว ขณะเดียวกันผู้ว่าการธนาคาร กลางเพิ่งขึ้นเมื่อสัปดาห์ก่อนว่ารัฐบาลควรควบคุมการใช้จ่ายเพื่อเลี่ยงปัญหาเงินเฟ้อ (รอยเตอร์ 240608)

3. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวเศรษฐกิจกลุ่ม จีซีซี

คาดเศรษฐกิจกลุ่มรัฐ จีซีซี โดยรวมยังขยายตัวสูงในปีนี้

รายงานประจำเดือนของ กลุ่มการเงินแซมบา ระบุว่า เศรษฐกิจกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับกำลังขยายตัวอย่างขนานใหญ่ และคาดว่าจะทะลุ 1 ล้านล้านดอลลาร์ภายในปีนี้ เทียบกับเพิ่มขึ้น 3 เท่าในเวลาเพียง 5 ปี ซึ่งทำให้อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจ จีซีซี พุ่งล้นหน้า เกาหลีใต้ และขึ้นมาเทียบเท่ากับอินเดีย อัตราการขยายตัวของ จีดีพี ที่แท้จริง ซึ่งคาดว่าจะขึ้นถึง 8.2% ในปี 2008 มีแนวโน้มที่จะขึ้นลงไปตามผลผลิตน้ำมัน ภาคเศรษฐกิจที่ไม่ใช่น้ำมัน มีบทบาทแข็งแกร่งขึ้นและมั่นคงมากขึ้น และได้กลายเป็นกลไกของการขยายตัวทางเศรษฐกิจในขณะนี้

เครื่องชี้วัดทางเศรษฐกิจของ จีซีซี ดูน่าประทับใจ การเกินดุลงบประมาณโดยเฉลี่ยคาดว่าจะถึง 35% ของ จีดีพี ในปี 2008 สินทรัพย์สุทธิต่างประเทศของ จีซีซี คาดว่าจะขึ้นถึงเกือบ 2.2 ล้านล้านดอลลาร์ในปี 2008 นี้เช่นกัน แม้กระนั้น รายงานแซมบา กล่าวว่า ก็ยังมีปัจจัยเสี่ยงและท้าทายจำนวนมาก ที่เห็นชัดที่สุดก็คือ ภาวะเงินเฟ้อ ซึ่งจะเกิน 10% ในปีนี้ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาคอขวดและความจำกัดที่เกี่ยวข้อง และความไม่แน่นอนที่มาจากการล่มสลายของตลาดการเงินนานาชาติ รวมทั้งความอ่อนแอของเศรษฐกิจโลกด้วย แม้ว่าไม่มีปัจจัยลบตัวไหนที่จะสามารถทำให้อนาคตเศรษฐกิจของภูมิภาคล้มลงได้ แต่ปัจจัยแต่ละตัวอาจสามารถทำลายบรรยากาศแวดล้อมทางธุรกิจ และเป็นตัวถ่วงรั้งการเติบโตได้หมด ปัจจัยที่ผลักดันการขยายตัวของเศรษฐกิจของ จีซีซี ที่เด่นที่สุดก็คือราคาน้ำมันที่สูงขึ้นตั้งแต่ปี 2002 ราคาน้ำมันโลกขยับสูงขึ้นอย่างไม่เคยมีมาก่อน ขึ้นถึง 138 ดอลลาร์ต่อบาร์เรลเมื่อวันศุกร์ที่ผ่านมา มากกว่าสองเท่าของราคาที่ทำสถิติไว้ในช่วงเดียวกันเมื่อปีที่แล้ว

ตามการรายงานของแซมบา สินทรัพย์ต่างประเทศสุทธิของ จีซีซี เพิ่มขึ้นมาอยู่ที่ 1.8 ล้านล้านดอลลาร์เมื่อตอนสิ้นปี 2007 เพิ่มขึ้นกว่า 1 พันล้านดอลลาร์ต่อวัน และคาดว่าจะเพิ่มเป็นสองเท่าภายในระยะเวลาสามปี ขึ้นถึง 3.5 ล้านล้านดอลลาร์ภายในสิ้นปี 2010 นี้ และนับตั้งแต่ปี 2004 รัฐบาล จีซีซี ได้เพิ่มการใช้จ่ายงบประมาณขึ้นอย่างมาก โดยมีค่าใช้จ่ายขยายตัวถึง 15% ต่อปีระหว่างปี 2004-2007 แต่กระนั้น รายได้ก็เพิ่มขึ้นอย่างมากด้วย ได้ขึ้นถึง 27% ต่อปีในช่วงเดียวกันนี้ ทำให้มีงบเกินดุลอย่างมาก สำหรับปี 2008 การเพิ่มขึ้นคาดว่าจะถึงกว่า 35% ของจีดีพี ส่วนหนึ่งจากราคาน้ำมันที่พุ่งสูงขึ้น การปรับขยายงบประมาณ การปรับปรุงบรรยากาศทางธุรกิจ และการสร้างโครงสร้างพื้นฐานอย่างขนานใหญ่ในภูมิภาค จีซีซี เช่น ในเดือน พ.ค. มีการประกาศโครงการก่อสร้างใน จีซีซี มูลค่าเกือบ 2 ล้านล้านดอลลาร์ ทั้งที่เป็นแผน และที่กำลังดำเนินการอยู่แล้ว

ภาคการก่อสร้างยังคงมีบทบาทสำคัญหลักต่อไป โดยมีโครงการมูลค่า 1.3 ล้านล้านดอลลาร์ ทั้งที่อยู่ในระยะวางแผนและที่กำลังดำเนินการอยู่แล้ว โดยมีตั้งแต่การสร้างเมืองทั้งเมือง ไปจนกระทั่งโครงการก่อสร้างอสังหาริมทรัพย์ใดๆ และโครงการก่อสร้างที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว รวมถึงการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน น้ำมันและแก๊สเป็นภาคเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดลำดับถัดมา ประกอบด้วยโครงการมูลค่า 266 พันล้านดอลลาร์ ทั้งแผนระดับภูมิภาคที่จะเพิ่มกำลังการผลิตน้ำมันดิบประมาณ 3 ล้านบาร์เรลต่อวันในอีก 5 ปีจากนี้ ยังรวมถึง โครงการปิโตรเคมี มูลค่าการลงทุนประมาณ 130 พันล้านดอลลาร์ และโครงการสาธารณูปโภคและอุตสาหกรรมรวมกันมูลค่าประมาณ 180 พันล้านดอลลาร์อีกด้วย เฉพาะยูเออี และซาอุดีอาระเบีย รวมกันคิดเป็นประมาณ 70% ของมูลค่ารวมการลงทุนทั้งหมดใน จีซีซี การที่ภาคการก่อสร้างยังคงเป็นภาคเศรษฐกิจหลักในยูเออี สะท้อนว่าการขยายตัวของอสังหาริมทรัพย์และตลาดท่องเที่ยวในดูไบยังคงคึกคักอยู่ นอกจากนั้น เมื่อเร็วๆ นี้ อาบูดาบี ยังมีแผนปรับขยายฐานการค้าและอสังหาริมทรัพย์ด้านที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้นอีก การขยายตัวอย่างคึกคักนี้ ยังได้ช่วยเพิ่มจีดีพีต่อหัวขึ้นอย่างน่าสนใจ รายได้เฉลี่ยต่อหัวของ จีซีซี เกือบถึง 30,000 ดอลลาร์ในปี 2008 (อาหรับ นิวส์ 090608)

สหพันธ์หอการค้าและอุตสาหกรรม จีซีซี จะยังถูกกดดันจากปัญหาเงินเฟ้อต่อไป

รายงานที่เผยแพร่โดยสหพันธ์หอการค้าและอุตสาหกรรม จีซีซี เมื่อเร็วๆ นี้ ระบุว่าราคาน้ำมันที่สูงลิ่ว ทำให้อัตราเงินเฟ้อของภูมิภาคเพิ่มขึ้น จีซีซี เพิ่มขึ้นด้วย และคาดว่าจะดันให้เศรษฐกิจขยายตัวมากกว่า 27% ในปีนี้ ทะลุสถิติ 1 ล้านล้านดอลลาร์

รายงานตั้งข้อสังเกตว่า การขยายตัวของเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง หมายความว่า ประเทศทั้งหก ซึ่งผลิตน้ำมันดิบได้ประมาณ 16 ล้านบาร์เรลต่อวัน จะยังคงตกใต้แรงกดดันจากภาวะเงินเฟ้อต่อไป และเสริมว่า ปัญหานี้ มีความซับซ้อนจากการที่กระแสเงินของรัฐสมาชิกส่วนใหญ่ นั้น ผูกติดอยู่กับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐ ที่กำลังลดค่าลงอย่างหนัก

รายงานทำนายราคาน้ำมันปีนี้ จะชนเพดานที่ 95 ดอลลาร์ หลังจากพุ่งขึ้นไปเกือบ 140 ดอลลาร์ต่อบาร์เรลเมื่อต้นเดือน มิ.ย. นี้ และว่า การพุ่งขึ้นนี้จะผลักดันดุลบัญชีเดินสะพัดของ จีซีซี เกินดุลกว่า 31 เปอร์เซ็นต์ ของ จีดีพี “สภาพนี้จะทำให้กลุ่ม จีซีซี สามารถเพิ่มสำรองเงินตราต่างประเทศ และขยายการลงทุน แต่ภาวะเศรษฐกิจจะชะลอตัวในประเทศตะวันตกส่วนใหญ่ คาดว่าจะบีบให้ประเทศ จีซีซี หันเหทิศทางการลงทุนไปในภูมิภาคอื่นๆ” และว่า “ประเทศตะวันออกกลางบางประเทศ ได้ผลประโยชน์มาแล้วจากการไหลของเงินทุนนี้ ที่สำคัญก็มี อียิปต์ โมร็อกโก ตูนิเซีย แอลจีเรีย และจอร์แดน” ตามรายงานของสถาบันการเงินนานาชาติ การไหลของเงินทุนเข้าไปในประเทศเหล่านั้น เพิ่มขึ้นเกือบถึง 60 พันล้านดอลลาร์ในช่วงปี 2002-2006 การประเมินขององค์กรอิสระ แสดงว่า การไหลเวียนดังกล่าวขยายตัวประมาณ 85 พันล้านดอลลาร์ในปี 2007 และเกิน 100 พันล้านดอลลาร์ ในปี 2008 (เอมิเรตส์ บิสิเนส 24/7 150608)

รัฐอ่าวอาหรับต้องขยายตัวไปให้พ้นจากเศรษฐกิจน้ำมัน

รายงานสำคัญว่าด้วยภูมิภาคอ่าว ตีพิมพ์วันที่ 12 มิ.ย. นี้ โดย คอนเฟอเรนซ์ บอร์ด ซึ่งเป็นองค์การสมาชิกธุรกิจนานาชาติ และการวิจัย โดยการสนับสนุนของบริษัทเพื่อการลงทุนในภูมิภาคอ่าวอาหรับ ระบุว่าผลผลิตที่เป็นไปอย่างเฟื่องฟู และการขึ้นกับน้ำมันและแก๊สมากเกินไป จะกลายเป็นภัยคุกคามต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจ ในอนาคตของประเทศดังกล่าว ภาวะเศรษฐกิจของกลุ่มรัฐ จีซีซี ความจริงแล้วลดลงประมาณ 0.2% ระหว่างปี 2000-2007 หากตัดรายได้จากน้ำมันและแก๊สออกไป มันเตือนว่า การขึ้นกับแหล่งทรัพยากรธรรมชาติมากเกินไป เป็นพื้นฐานที่ไม่มั่นคง แนนอน สำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาว และจะเป็นการดึงเศรษฐกิจภาคอื่นๆ ให้ถอยหลัง เช่น อุตสาหกรรมการผลิตที่มีผลผลิตสูง และบริการทางการเงิน เป็นต้น ขณะนี้รายได้จากน้ำมันและแก๊ส ถูกนำมาใช้ในการก่อสร้างและภาคอสังหาริมทรัพย์ที่มีผลผลิตซ้ำ ให้แต่เพียงความรู้สึกมั่งคั่งอย่างผิวเผินเท่านั้น

เพื่อที่จะบรรลุการเพิ่มความยั่งยืนในมาตรฐานการครองชีพในระยะยาว ภูมิภาคนี้จำเป็นต้องแก้ปัญหาอุปสรรคทางด้านสถาบันที่มีต่อการผลิต ที่ขัดขวางการไหลเวียนของแหล่งทรัพยากรทางการเงิน เพื่อไปใช้ในการผลิตที่มีผลได้มากที่สุด นอกจากนั้น ยังมีปัญหาความไร้ประสิทธิภาพของตลาดแรงงานที่วิกฤติมากที่สุด เพื่อประกันกำลังแรงงานที่มีความสามารถสูง และมีแรงจูงใจ (เดอะ คอนเฟอเรนซ์ บอร์ด 120608)

ฟิตซ์ เรตติง ระบุ การรวมสกุลเงิน จีซีซี จะเป็นผลดีต่อรัฐอ่าวอาหรับ

ฟิตซ์ เรตติง บริษัทจัดลำดับความน่าเชื่อถือระดับโลกระบุ การรวมสกุลเงินกลุ่มประเทศ จีซีซี ที่คาดว่าจะสำเร็จภายในปี 2010 จะช่วยการลดราคาคืนค่าที่สำคัญในกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับ และจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทำธุรกรรมทางการเงินระดับโลกของกลุ่มรัฐสมาชิกลงอย่างมาก บริษัทและผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากผลของค่าใช้จ่ายที่ลดลง ทั้งนี้เนื่องจาก เงินสกุลรวมของประเทศ จีซีซี จะทำให้มีความยืดหยุ่นอย่างมากในการจัดการกับแรงกดดันจากภายนอก เมื่อราคาน้ำมันขยับขึ้น มูลค่าของเงินสกุลนี้ก็จะเพิ่มขึ้นด้วย และมีกระแสเงินตราที่ยืดหยุ่น จะ ช่วยให้กลุ่ม จีซีซี นำนโยบายการเงินที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในภูมิภาคมาใช้ได้ด้วย (อาหรับ นิวส์ 080608)

การประชุมกลุ่มประเทศ จีซีซี เรื่องความมั่นคงทางอาหาร

สถานการณ์ความมั่นคงทางอาหาร – รายงานเอฟเอโอ

บทความเขียนโดย Dr. Mohamed A. Ramady ตีพิมพ์ในสื่อมวลชนในตะวันออกกลาง ระบุว่า **เอฟเอโอทำนายว่าราคานำเข้าอาหารทั่วโลกจะเพิ่มขึ้นถึง 1 ล้านล้านดอลลาร์ในปี 2008** เพิ่มจากปี 2007 ถึง 25 เปอร์เซ็นต์ เอฟเอโอเกรงว่า การเพิ่มขึ้นของราคาอาหารจะส่งผลกระทบต่อรุนแรงที่สุดในกลุ่มประเทศที่เศรษฐกิจเปราะบางที่สุดของโลก การขาดแคลนอาหาร อาจก่อให้เกิดความไม่มั่นคงทางการเมืองและสังคมอย่างรวดเร็ว ในช่วงสองสามเดือนที่ผ่านมา พาดหัวข่าวตามสื่อทั่วโลกถูกครอบงำโดยข่าวการขึ้นราคาของสินค้าประเภท ข้าว นม และผลิตภัณฑ์จากนม ถั่วเหลืองและน้ำตาล เป็นต้น

จากสถานการณ์ความไม่แน่นอนในเรื่องของการส่งออกอาหาร **ผู้ผลิตสินค้าบางราย เริ่มที่จะพูดถึงการจัดตั้ง “กลุ่มการค้าอาหาร” ของตนเองขึ้น** แนวคิดล่าสุดมีการเสนอขึ้นในประเทศไทย ซึ่งต้องการที่จะตั้งกลุ่มการค้าข้าวออกนอกประเทศ คล้ายๆ กลุ่มโอเปกขึ้น เพื่อให้ผู้ผลิตข้าวสามารถที่จะควบคุมราคาข้าวในตลาดโลกได้มากขึ้น ประเทศเพื่อนบ้านที่ผลิตข้าวด้วยกัน เช่น ลาว พม่า กัมพูชา และเวียดนาม ได้รับการติดต่อหารือเพื่อการจัดตั้งกลุ่มการค้านี้แล้ว แต่ยังไม่มีความชัดเจนมาจากสมาชิกเหล่านี้ ไทยและกัมพูชา ซึ่งเป็นสองประเทศที่มีแนวคิดที่ค่อนข้างแรงเกี่ยวกับเรื่องนี้ ให้เหตุผลว่า การก่อตั้งสมาคมนี้ จะสามารถป้องกันสงครามราคา และจะมีการ “แลกเปลี่ยนข่าวสาร” เกี่ยวกับความมั่นคงทางอาหาร ไม่ต้องสงสัยว่าจะต้องมีปฏิญญารุนแรงจากประเทศนำเข้าสินค้าเหล่านี้บางประเทศ เช่น ฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นประเทศนำเข้าสินค้าข้าวที่ใหญ่ที่สุด แสดงการคัดค้าน ได้แย้งว่า การก่อตั้งองค์การการค้าที่ทรงอิทธิพลเช่นนั้น จะเป็นอันตรายต่อประเทศผู้ผลิต และผู้ส่งเข้าสินค้านั้น

ในภูมิภาคอาหรับ การเพิ่มขึ้นอย่างรุนแรงของราคาอาหารในประเทศเมื่อเร็ว ๆ นี้ ทำให้ **รัฐบาล จีซีซีมองเรื่องความมั่นคงทางอาหารว่าเป็นเรื่องเร่งด่วน** อียิปต์ประกาศข้อตกลงสั่งซื้อข้าวสาลีระยะยาวกับฝรั่งเศส ประเทศอื่นๆ ก็ทำคล้ายๆ กัน บนฐานการค้าทวิภาคี กระทั่งก่อให้เกิดการเก็งกำไรราคาสินค้าระยะสั้นกันอย่างมาก สิ่งสำคัญอยู่ที่การคิดในระยะยาวเกี่ยวกับปัญหาเรื่องนี้ ราชอาณาจักรซาอุดี ประกาศแผนเพื่อสร้างยุทธศาสตร์กลไกการลงทุนเพื่อสำรองอาหาร และภาคเอกชนซาอุดี ได้รับการกระตุ้นให้แสวงหาหุ้นส่วนในการทำการผลิตอาหารทั้งในอาหรับ และกับประเทศต่างๆ ทั่วโลก ชูदानถูกหมายตา เนื่องจากลักษณะตัวแทนของภูมิภาคอาหรับของประเทศนี้ และสภาพที่มีพื้นที่และแหล่งน้ำมันมหาศาล อย่างไรก็ตาม การต่อสู้ทางการเมืองของชาวชูदानที่เรื้อรังมานาน และความไม่แน่นอน เกี่ยวกับกฎระเบียบข้อบังคับภาครัฐเกี่ยวกับการลงทุน และการรับประกันในเรื่องเหล่านี้ ทำให้การลงทุนภาคเอกชนบางรายลังเล เมื่อเวลาผ่านไป ชูदानน่าจะเอาชนะอุปสรรคทางการลงทุนเหล่านี้ได้ ในแบบที่โปร่งใสมากขึ้น แต่กว่าจะถึงตอนนั้น ประเทศอื่นๆ อย่างเช่น ลาตินอเมริกา โดยเฉพาะ บราซิล ได้เสนอทางออกที่สอดคล้องกับสมรรถนะการผลิตสินค้าลาตินอเมริกาเข้ากับเงินดอลลาร์น้ำมันของอาหรับไปแล้ว

บทสรุปของปัญหาการขาดแคลนอาหารในประเทศอาหรับอยู่ที่แอฟริกา

ศูนย์วิจัยกลุ่มรัฐอาหรับ (Gulf Research Center – GRC) จัดทำรายงาน ว่าด้วยภาวะราคาอาหารแพง ระบุว่า สำหรับรัฐอาหรับ การประกันความมั่นคงทางอาหารในระยะกลางและระยะยาว จำต้องกลายเป็นนโยบายสำคัญอันดับแรก เพื่อที่จะเลี่ยงความยากลำบาก ซาอุดีอาระเบีย เป็นผู้นำเข้าอาหารใหญ่ที่สุดในกลุ่มรัฐอาหรับ ตามด้วย ยูเออี และคูเวต ในปี 2007 การนำเข้าอาหารของกลุ่มรัฐ จีซีซี โดยรวมเพิ่มขึ้นถึง 10 พันล้านดอลลาร์ และในจำนวนนี้ 3 พันล้านดอลลาร์เป็นของ ยูเออี **ในการหาทางแก้ปัญหาเรื่องความมั่นคงทางอาหาร หลายฝ่ายมองไปที่แอฟริกาว่าเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญ** มองกันว่า ภูมิภาคนี้เป็นคำตอบทั้งระยะสั้นและระยะยาวสำหรับการแก้ปัญหาวิกฤติครั้งนี้ มีหลายประเทศ อย่างเช่น จีน ได้เริ่มมองมาที่นี้อย่างกระตือรือร้นกันแล้ว ก่อให้เกิดพลังพลวัต

ของการแข่งขันเพื่อพื้นที่การเกษตรและการลงทุนในธุรกิจการเกษตรกันขึ้นมา ดังนั้น รัฐ จีซีซี ควรคิดเรื่องการจัดตั้งหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์กับแอฟริกา เพื่อเตรียมรับมือกับการท้าทายในภูมิภาคนี้ในอนาคต

รายงานของ GRC กล่าวด้วยว่า บางประเทศสมาชิกกลุ่ม จีซีซี ก็ได้เริ่มมีปฏิริยาต่อวิกฤติการณ์อาหารเนื่องจากผลกระทบเริ่มรู้สึกในหมู่ประชากรในท้องถิ่น รัฐ จีซีซี เป็นกลุ่มที่อ่อนไหวต่อปัญหาภาวะขาดแคลนอาหารเป็นพิเศษ เนื่องจากภาคการเกษตรของกลุ่มประเทศแถบนี้ มีจำกัดทั้งขนาดและขีดความสามารถ เนื่องจากภาวะขาดแคลนน้ำ ดังนั้น ทางภาครัฐบาลได้เคลื่อนไหวเพื่อสร้างคลังสำรองอาหาร โดยการสร้างความหลากหลายของแหล่งการนำเข้า และการลงทุนทางด้านการเกษตร

บทรายงานชี้ว่า รัฐอ่าวอาหรับควรวางแผนรับมืออย่างระมัดระวังกับความต้องการจำเป็นของกลุ่มประเทศตน เพื่อประกันว่ากิจกรรมของตนจะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบในทางเป็นอันตรายกับการลงทุนสำหรับชาติแอฟริกัน และชี้ว่า กลุ่มรัฐอ่าวอาหรับจะต้องเน้นการสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ที่เข้มแข็งมั่นคงและเป็นประโยชน์ซึ่งกันและกันกับชาติแอฟริกัน เพื่อที่จะตอบสนองความต้องการจำเป็นและผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย สิ่งนี้ก็จะรวมถึงการเปิดช่องทางเพื่อการสนองความมั่นคงทางอาหารแก่ กลุ่ม จีซีซี ขณะเดียวกันก็สนับสนุนการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานในชาติแอฟริกัน เพื่อว่าจะสามารถรองรับการขยายตัวของการสนองอาหาร ทั้งในท้องถิ่นและความต้องการจากภายนอกได้ การลงทุนในด้านการพัฒนาการเกษตรในแอฟริกา จะมีบทบาทอย่างสำคัญในการสร้างหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์นี้ มันอาจจะมีผลประโยชน์โดยตรงสำหรับการพัฒนาในบางภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการลงทุนเน้นไปที่ชาวนารายเล็กๆ ขณะที่ประชากรชั้นชาฮาราประมาณ 65 เปอร์เซ็นต์ อาศัยการทำไร่นาแบบพอมิพอกินเพื่อเลี้ยงตัวเอง ผลผลิตของพวกเขาจะถูกจำกัดโดย การขาดโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนนหนทางที่ดี ระบบการชลประทาน รวมทั้งเทคนิคการเกษตร จำเป็นต้องเน้นการลงทุนไปที่การสร้างโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีอย่างหนัก จึงจะสามารถแก้ปัญหาความต้องการอาหารในแอฟริกาเองได้ด้วย

ความต้องการดังกล่าวค่อนข้างเร่งด่วน เนื่องจากประชากรแอฟริกันกำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว คาดว่าในราวปี 2040 ประชากรแอฟริกันจะเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าของปัจจุบัน ถึง 1.4 พันล้านคน ผลก็คือ นอกจากว่าการผลิตอาหารจะเพิ่มขึ้นเพื่อสนองความต้องการในท้องถิ่นในอนาคต หากไม่แล้วความไม่มั่นคงทางการเมืองจะบังเกิดขึ้น นั่นหมายถึงจะคุกคามทั้งการลงทุนจากภายนอก และการสนองอาหารในอนาคตด้วย เพื่อเลี่ยงปัญหานี้ **การลงทุนของจีซีซี ควรดำเนินการด้วยการเป็นหุ้นส่วนอย่างใกล้ชิดกับทางการชาติแอฟริกัน** เพื่อที่จะประกันว่า การใช้จ่ายเงินได้เป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการที่จำเป็นของท้องถิ่น และสอดคล้องกับการจัดลำดับก่อนหลังอย่างดีของนักลงทุนจากภายนอก การเน้นเรื่องผลตอบแทนระยะสั้นจะเป็นเรื่องที่ไม่สมเหตุผลและอันตรายเลยทีเดียว กลุ่มรัฐอ่าวอาหรับ ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของเกมการแข่งขันระหว่างนานาชาติเพื่อแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ จะต้องมองไปที่การเป็นหุ้นส่วนในระยะยาว ไม่ใช่เพื่อการแก้ไขเฉพาะหน้าในระยะสั้นเท่านั้น ภูมิภาคทั้งสองนี้ มีผลประโยชน์ส่วนของตนที่เด่นชัด ซึ่งหากทำได้ดีก็จะสามารถเป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่ายได้อย่างดี (เขียนโดย Marie Lillo นักวิจัย จากศูนย์วิจัยรัฐอ่าวอาหรับในดูไบ (The Gulf Research Centre -GRC in Dubai)

การประชุมรัฐมนตรีเกษตรจากสมาชิก 6 ประเทศกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับ

ความมั่นคงทางอาหาร โครงการเกษตรมูลค่านับล้านดอลลาร์ และแผนการประกันการสนองอาหารอย่างเพียงพอในราชอาณาจักรและรัฐอ่าวอาหรับ จะเป็นประเด็นหลักในหมากกำหนดการสำคัญของการประชุมรัฐมนตรีเกษตรจาก 6 ประเทศสมาชิกกลุ่มรัฐ จีซีซี ที่จะเปิดขึ้นอย่างเป็นทางการในวันที่ 1 ก.ค. 2008 การประชุมมีกาดาร์เป็นเจ้าภาพ จะอภิปรายประเด็นปัญหาสำคัญ รวมถึงความกังวลที่เพิ่มมากขึ้นเกี่ยวกับปัญหาความมั่นคงทางอาหาร ที่ส่งผลกระทบต่อภูมิภาคนี้

ที่ประชุมรัฐมนตรีเกษตร จีซีซี ยังจะอภิปรายเกี่ยวกับการนำกฎหมาย จีซีซี มาบังคับใช้ด้านการเกษตร ด้านปศุสัตว์และภาคการประมง บรรดารัฐมนตรีจะอภิปรายเรื่องการเปิดสำนักงานระดับภูมิภาคขององค์การอาหารและเกษตร (เอฟเอโอ) ในประเทศอ่าวอาหรับประเทศใดประเทศหนึ่ง ซึ่งฟื้นฟูพันธกรณีที่จะทำงานกับองค์การอาหารระดับภูมิภาคและระดับโลก เพื่อจัดการกับปัญหาใหม่ นอกจากนั้น การประชุมครั้งนี้ยังเป็นการพิจารณาในขั้นสุดท้ายของการกำหนดระเบียบทางการเกี่ยวกับการดำเนินการประมงในน่านน้ำอ่าวอาหรับด้วย (อาหรับ นิวส์ 300608)

การเดินทางเยือน 3 ชาติอ่าวอาหรับของรัฐมนตรีคลังสหรัฐ

ช่วงต้นเดือน มิ.ย. มีรายงานข่าว เฮนรี พอลสัน รัฐมนตรีคลังสหรัฐเดินทางเยือน 3 ประเทศตะวันออกกลาง ประกอบด้วย ซาอุดีอาระเบีย กาตาร์ และยูเออี เป้าหมายสำคัญของการเยือนก็คือ เพื่อฟื้นความมั่นใจว่าสหรัฐจะทำให้เงินดอลลาร์แข็งขึ้น เพื่อประกันว่าดอลลาร์จะยังเป็นสกุลเงินตราสำรองของโลกต่อไป และสหรัฐนั้นยังเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศอยู่แน่นอน รายงานข่าวกล่าวว่า การเยือนของพอลสันครั้งนี้ มีขึ้นขณะที่สถาบันการเงินของสหรัฐกำลังตกที่นั่งลำบากจากวิกฤติเงินกู้ของสหรัฐพ่ายแพ้ที่เกนส์ ที่ทำให้สหรัฐต้องอาศัยการระดมเงินทุนใหม่นับพันล้านดอลลาร์ ซึ่งจำนวนหนึ่งได้จากตะวันออกกลาง นอกจากนั้น เขายังมาเพื่อผ่อนคลายอาการเสียความรู้สึก จากกรณีรัฐสภาสหรัฐเคลื่อนไหวบีบบังคับให้บริษัทดูไบละเลิกการควมรวมท่าเรือ 6 แห่งของสหรัฐเมื่อปี 2006 ด้วย อย่างไรก็ตาม เขาก็ยอมรับระหว่างการแถลงข่าวเมื่อวันที่ 1 มิ.ย. ระหว่างอยู่ที่ ยูเออี ว่า คงต้องใช้เวลา “หลายเดือน” กว่าที่ความปั่นป่วนในตลาดการเงินจะยุติได้ และย้ำว่าสหรัฐจะต้องทำให้ค่าเงินดอลลาร์ แข็งขึ้นแน่นอน

ระหว่างการเยือนซาอุดีอาระเบีย พอลสันได้พบปะกับอดีตรัฐมนตรีคลัง และรัฐมนตรีคลัง ดร. อิบราฮิม อัล-อัสซัฟ เขาได้ยืนยันในแถลงการณ์ร่วมว่า เรื่องการผูกค่าเงินกับดอลลาร์นั้น เป็นการตัดสินใจอย่างมีอธิปไตยของรัฐบาลซาอุดีอาระเบียและสมาชิกประเทศอ่าวอาหรับทุกประเทศ “อนาคตของการเชื่อมโยงระหว่างสกุลเงินเหล่านี้กับดอลลาร์อยู่ในมือของรัฐบาลประเทศอ่าวอาหรับอย่างเต็มที่” เขากล่าว ขณะที่ผู้นำซาอุดีอาระเบียก็ย้ำว่า “เราไม่มี ความตั้งใจที่จะปล่อยค่าเงินจากดอลลาร์ หรือปรับอัตราแลกเปลี่ยนใหม่แต่อย่างใด” และยืนยันว่า การผูกค่าเงินกับดอลลาร์นั้น เป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศและต่อภูมิภาคนี้

ระหว่างการเยือน ยูเออี ที่สภาธุรกิจสหรัฐ-ยูเออี ซึ่งเป็นจุดสุดท้ายของการเดินทาง 4 วันเยือนภูมิภาคตะวันออกกลาง พอลสันกล่าวว่า ตนนั้นมีพันธกิจในการส่งเสริมนโยบายสนับสนุนขีดความสามารถในการแข่งขันของเศรษฐกิจสหรัฐ เพื่อประกันว่าดอลลาร์ยังคงเป็นสกุลเงินตราสำรองของโลกอยู่ต่อไป ขณะเดียวกันเขาได้กล่าวยอมรับว่า อาจต้องใช้เวลาหลายเดือนกว่าที่ภาวะปั่นป่วนในตลาดการเงินจะยุติลง “หนทางข้างหน้ายังเต็มไปด้วยอุปสรรคอีกมากมาย” แต่เขาเชื่อว่า เศรษฐกิจสหรัฐมีพื้นฐานที่แข็งแกร่งในระยะยาวจะสะท้อนออกมาที่ฐานะของดอลลาร์ และเขายืนยันว่าสหรัฐจะเปิดตลาดใหม่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รับการลงทุนจากบริษัทเอกชนและกองทุนมั่งคั่งชาติต่างๆ อย่างกว้างขวาง

“ขอเรียกร้องให้ประเทศผู้ผลิตน้ำมันทั้งหลาย เปิดตลาดให้แก่การลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นการช่วยสนับสนุนการขยายตัวทางเศรษฐกิจให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น” พอลสันกล่าว พร้อมกับยืนยันว่า การขยายตัวทางเศรษฐกิจของสหรัฐในช่วงหลังของปีนี้จะเร็วขึ้น เนื่องจากสามารถจัดการได้เรียบร้อยกับผลของ “พายุใหญ่สามเฒ่า” นั่นคือ วิกฤติของสหรัฐพ่ายแพ้ที่เกนส์ การล่มสลายของตลาดเงิน และราคาน้ำมันพุ่งสูง

“ไม่มีหนทางใดที่จะสามารถบรรเทาความเสียหายได้เร็วกว่านี้ แต่ขอให้เข้าใจสิ่งที่ข้าพเจ้าพูดให้กระจ่างว่า ภูมิภาคอ่าวอาหรับเพียงแห่งเดียวไม่สามารถที่จะขจัดแรงกดดันในตลาดน้ำมันโลก” และเขาได้เรียกร้องให้มีการลงทุนมากขึ้นในด้านเทคโนโลยีการผลิต และการแสวงหาแหล่งทรัพยากรพลังงานทางเลือกให้มากขึ้น (อาหรับ นิวส์ 010608, บลูมเบิร์ก, thestreet.com 020608)

เศรษฐกิจในซาอุดีอาระเบีย

ข่าวในรอบเดือน มิ.ย. ระบุ **อัตราเงินเฟ้อในซาอุดีอาระเบีย ในช่วงเดือนที่ผ่านมาคล้อยลงเล็กน้อย อยู่ที่ 10.4 เปอร์เซ็นต์** แต่การเพิ่มขึ้นของราคาค่าเช่าที่พักและค่าอาหารยังคงเป็นตัวกดดันภาวะเศรษฐกิจของประเทศ โดยดัชนีค่าครองชีพสูงขึ้นมาอยู่ที่ 115 จุด เมื่อ 31 พ.ค. จาก 104.20 จุด ระยะเวลาในปีก่อน และดัชนีค่าเช่าที่พักและอาหารพุ่งขึ้น 18.5 และ 15 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ (นิวส์รีพอร์ต 290608) มีรายงานข่าวที่อ้างบทความจากนักเศรษฐศาสตร์ธนาคารในซาอุดีอาระเบีย เมื่อวันที่ 8 มิ.ย. ว่า **ซาอุดีอาระเบียเปลี่ยนยุทธศาสตร์การเก็บค่าธรรมเนียมด้านการเกษตรอย่างสูง มาเป็นนโยบายปกป้องผู้บริโภคจากปัญหาราคาอาหารเพิ่มสูงขึ้น** บทความชี้ว่า ในปีนี้เพียงปีเดียว ซาอุดีอาระเบียจะใช้จ่ายเงินกว่า 12 พันล้านริอัลในการอุดหนุนการตรึงราคาสินค้าอาหาร นอกเหนือจากอีกประมาณ 7.9 พันล้านริอัลที่อุดหนุนโดยทางอ้อมอยู่แล้ว เช่นในค่าน้ำและ ค่าไฟฟ้า เป็นต้น บทความกล่าวต่อไปว่า การสูญเสียรายได้จากการลดอัตราค่าธรรมเนียมไม่มีความหมายสำคัญต่อซาอุดีอาระเบีย ในสภาพแวดล้อมที่ราคาอาหารเพิ่มสูงขึ้น รัฐบาลควรละเว้นจากการเพิ่มค่าแรงเพื่อต่อสู้กับเงินเฟ้อด้านอาหาร เนื่องจากการผันผวนของอัตราค่าแรงในภาคเอกชน อาจจะเป็นสาเหตุภาวะเงินเฟ้อที่ยืดเยื้อก็เป็นได้ ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบียไม่ใช่ประเทศเดียวที่มีความพยายามแก้ปัญหาในเรื่องการเพิ่มขึ้นของราคาอาหาร เมื่อเร็วๆ นี้ มีประเทศต่างๆ อีกประมาณ 24 ประเทศ ได้ประกาศลดอัตราภาษีนำเข้าเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าอาหาร อินเดียก็ได้ลดอัตราค่าธรรมเนียมการนำเข้าน้ำมันประกอบอาหารและเมล็ดธัญพืช และ ยกเลิกการส่งออกข้าวทุกชนิด นอกจากข้าวบาสมาดที่มีมูลค่าสูง ซึ่งซาอุดีอาระเบียเป็นลูกค้าสำคัญ เวียดนาม ผู้ส่งออกข้าวใหญ่เป็นอันดับสามของโลก ก็ประกาศว่า จะตัดลดอัตราการค้าส่งออกข้าวลง 11 เปอร์เซ็นต์ในปี 2008 การตัดลดการส่งออกที่ไม่ได้ตั้งใจนี้อาจทำให้ราคาอาหารโลกเพิ่มสูงขึ้นต่อไปอีก

แม้ว่าในหลายๆ ทาง เศรษฐกิจซาอุดีอาระเบียนั้น สามารถรอดพ้นจากผลกระทบของการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกอยู่ในขณะนี้ได้ แต่ก็ไม่สามารถเลี่ยงผลกระทบจากปัญหาราคาอาหารขึ้นสูงทั่วโลกไปได้ ภาวะราคาอาหารขึ้นสูงในซาอุดีอาระเบีย เนื่องมาจากปริมาณการนำเข้าที่สูง เราเชื่อว่า ซาอุดีอาระเบียจะมีความพยายามเพิ่มขึ้นที่จะส่งเสริมกำลังทางการตลาด ในภาคเศรษฐกิจ เช่น อาหารเนื้อสัตว์ และผัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายการอาหารที่ผลิตได้ในท้องถิ่น (บทความเขียนโดย Dr. John Sfakianakis, หัวหน้านักเศรษฐศาสตร์ สังกัด ธนาคาร SABB [Saudi British Bank], Riyadh หมายเลข 080608)

บริษัทผู้รับเหมาก่อสร้าง 37 แห่งในซาอุดีอาระเบียเตรียมควมรวมกัน

หนังสือพิมพ์ธุรกิจรายวัน อัล-เอกติซาดิอา รายงานเมื่อวันที่ 28 มิ.ย.ว่า มีการเคลื่อนไหวเชิงยุทธศาสตร์สำคัญเกิดขึ้นในภาคธุรกิจก่อสร้างในซาอุดีอาระเบีย นั่นคือ บริษัทผู้รับเหมาก่อสร้าง 37 แห่งได้ตกลงที่จะควมรวมกัน และตั้งเป็นบริษัทนานาชาติยักษ์ใหญ่ ด้วยเงินทุนประมาณ 5 พันล้านริอัล ดร. अबดุล อาซิส อัล-อะดิขาน ประธานกลุ่มบริษัท อะดิขาน กล่าวว่า การเคลื่อนไหวนี้จะช่วยเสริมบริษัทให้มีกำลังที่จะเข้าไปเสนอรับงานโครงการใหญ่ๆ มูลค่า 1.9 ล้านล้านริอัล ที่จะดำเนินการในซาอุดีอาระเบีย และประเทศอาหรับอื่นๆ ในช่วง 10 ปีข้างหน้า เขากล่าวว่า ข้อตกลงในการควมรวมกันจะดำเนินการเสร็จสิ้นระหว่างการประชุมผู้รับเหมาก่อสร้างที่ หอการค้า อะซาร์เกีย ในดัมมาม อัล-อะดิขาน ยังระบุด้วยว่า บริษัทใหม่จะซื้อบริษัทต่างชาติ หรือจับมือเป็นพันธมิตรกับบริษัทต่างประเทศ เพื่อดำเนินโครงการใหญ่ๆ ในด้านพลังงาน น้ำ ไฟฟ้า ปิโตรเคมี ภาคอุตสาหกรรมและ อสังหาริมทรัพย์ “เราจะทำการศึกษากับบริษัทใหม่ให้เสร็จสิ้นภายใน 2 เดือน และกำหนดการลงทุนของผู้ถือหุ้น และสัดส่วนของเงินทุนที่จะเปิดให้สาธารณชนเข้ามีส่วนร่วมเข้ามาถือหุ้น คาดหวังว่า บริษัทนี้จะสามารถเริ่มดำเนินงานได้ในต้นปีหน้า” (อัล-เอกติซาดิอา บิสิเนส เดลี่ 270608)

4. ความเคลื่อนไหวของภาคการเงินอิสลาม

การประชุมประจำปีครั้งที่ 33 ของผู้ว่าการธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม

รายงานข่าวจากกรุงเจดดาห์ ประเทศซาอุดีอาระเบียกล่าวว่า การประชุมประจำปีครั้งที่ 33 ของผู้ว่าการกลุ่มธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม (ไอดีบี) จะจัดขึ้นเป็นเวลา 3 วัน ณ โรงแรมเจดดาห์ ฮิลตัน กรุงเจดดาห์ ซาอุดีอาระเบีย กษัตริย์อับดุลลาห์แห่งราชอาณาจักรซาอุดี จะเป็นประธานในพิธีเปิดการประชุม ในวันที่ 2 มิ.ย. นี้ ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย รัฐมนตรีคลัง เศรษฐกิจและการวางแผนของกลุ่มประเทศสมาชิกองค์การการประชุมอิสลาม หรือ โอไอซี 56 ประเทศ เจ้าหน้าที่อาวุโสของธนาคารกล่าวว่า นับเป็นครั้งแรกที่มีรัฐมนตรีคลังมาเข้าร่วมประชุมเป็นจำนวนมากขนาดนี้ นับว่า “เป็นโอกาสดี สำหรับผู้ว่าการธนาคารและผู้บริหารระดับสูงของธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม ที่ได้มาอภิปรายแลกเปลี่ยนทัศนะเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ท้าทายและโอกาสในอนาคต”

คามิล ได้กล่าวระหว่างปาฐกถาในที่ประชุมสัมมนาว่า ในปี 2007 มีธนาคารและสถาบันการเงินอิสลาม ดำเนินกิจการอยู่แล้วทั้งหมด 470 แห่งทั่วโลก จำนวนนี้ได้เพิ่มขึ้นจากปี 2005 อยู่ที่ 276 แห่งเท่านั้น และเขาได้เน้นถึงความจำเป็นที่จะต้องลงทุนในเรื่องของทุนทางทรัพยากรมนุษย์ให้มากขึ้น เพื่อที่จะสร้างความแข็งแกร่งให้แก่ภาคธุรกิจนี้ นอกจากนั้น คามิล ยังได้เผยถึงปัจจัยสำคัญว่า 85 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนพนักงานลูกจ้างกว่า 300,000 คน ที่ทำงานอยู่ในธนาคารและสถาบันการเงินอิสลาม ขาดความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ เนื่องจากพวกเขาผ่านการศึกษจากระบบการธนาคารแบบธรรมดา

นอกจากนั้น ผู้เชี่ยวชาญจากประเทศสมาชิกธนาคารเพื่อการพัฒนาอิสลาม ได้กล่าวถึงสาระสำคัญของการท้าทายที่แต่ละประเทศเผชิญในการดำเนินโครงการความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน (PPP) ในระหว่างการประชุมที่กรุงเจดดาห์ ประเด็นที่เน้นอีกเรื่องหนึ่งในที่ประชุมคือ โอกาสในการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนที่มีอยู่ในแต่ละประเทศ อัล อาบิดี ซีอีโอ และผู้จัดการทั่วไปของบริษัทอิสลามเพื่อการพัฒนาภาคเอกชน (ไอซีดี) กล่าวว่า การสัมมนาครั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อแสดงให้เห็นว่าภาครัฐและเอกชนจะสามารถทำงานด้วยกันอย่างใกล้ชิดได้อย่างไร เพื่อที่จะสร้างหุ้นส่วนร่วมกันขึ้นมา เขากล่าวว่า “การร่วมเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและเอกชน นั้นถือว่าเป็นวิถีทางแห่งนวัตกรรมใหม่ที่จะเป็นโครงสร้างพื้นฐานและให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการส่งมอบโครงสร้างพื้นฐาน อย่างไรก็ตาม ยังเป็นนวัตกรรมที่น่าเสียดายที่ท้าทายต่อทั้งภาครัฐและเอกชนด้วย”

ที่ประชุมยังได้ประกาศว่า ไอดีบี จะให้เงินกู้แบบดอกเบี้ยต่ำแก่ กลุ่มประเทศมุสลิมที่พัฒนาแล้ว ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการเพิ่มการผลิตทางด้านการเกษตร และเพื่อบรรลุเป้าหมายความมั่นคงทางอาหารภายใน 5 ปีข้างหน้า โดย ดร. อะห์เหม็ด มุฮัมหมัด อาลี ประธานไอดีบี กล่าวรายงานผลงานของธนาคารในช่วงระยะเวลา 3 ทศวรรษ ที่ผ่านมา ระบุว่า ไอดีบี ได้ให้การสนับสนุนเงินมูลค่า 53 พันล้านดอลลาร์ แก่โครงการพัฒนาและสวัสดิการในกลุ่มชาติสมาชิก รวมทั้งชุมชนมุสลิมในประเทศที่ไม่ใช่สมาชิก

รัฐมนตรีคลังบาห์เรน ชีค อะห์เหม็ด บิน มุฮัมหมัด อัล-คาลิฟา **ประธานคนปัจจุบันของบอร์ดผู้ว่าการธนาคารของกลุ่ม ได้ประกาศให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเป็นมูลค่า 1.5 พันล้านดอลลาร์ แก่ประเทศสมาชิก ไอดีบี** เขากล่าวว่า การเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าในระยะสองสามเดือนที่ผ่านมา ได้กระทบประเทศมุสลิมส่วนใหญ่ในฐานะเป็นผู้ผลิต โดยเฉพาะสินค้าข้าว เริ่มส่งออกน้อยลง เพื่อแก้ปัญหาวิกฤติอาหารภายในประเทศของตน ประธาน ไอดีบี ยังได้กล่าวเน้นในปาฐกถาของตน ถึงความพยายามของธนาคารที่จะส่งเสริมการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจในกลุ่มชาติสมาชิก “เราได้รับช่องทางที่สะดวกในการสนับสนุนเงินทุนแก่มุสลิมทั่วโลก เพื่อดำเนินโครงการด้านการศึกษา สาธารณสุข อุตสาหกรรม และโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ” เขากล่าว

ทั้งนี้ จะมีประเทศมุสลิมที่ยังพัฒนาล่าหลังประมาณ 26 ประเทศ ได้รับผลประโยชน์จากการเริ่มเงินอุดหนุน 1.5 พันล้านดอลลาร์เพื่อแก้ปัญหาวิกฤติอาหาร ประเทศดังกล่าวจะรวมถึง อัฟกานิสถาน บังกลาเทศ อำนาจรัฐ ปาเลสไตน์ เซเนกัล, ซูดาน, เยเมน รวมทั้ง ยูกันดา, เบนิน, เบอรินา ฟาโซ, ชาด, โตโก, แกมเบีย, มัลดีฟส์, มาลี, มอริเตเนีย, โมซัมบิก, และไนเจอร์ เป็นต้น ทั้งนี้โครงการริเริ่มแก้วิกฤติอาหารจะเริ่มดำเนินการทันที (อาหรับ นิวส์ 02-030608)

การประชุมสุดยอดพันธบัตรลอนดอน ปี 2008

รายงานข่าวกล่าวว่า การประชุมสุดยอดที่จัดขึ้นในกรุงลอนดอนในช่วงปลายเดือน มิ.ย. นี้ ได้แสดงให้เห็นภาคการเงินอิสลามโลกมีการมองในแง่ดีว่า ในปีหน้าจะเป็นปีหัวเลี้ยวหัวต่อสำคัญสำหรับอุตสาหกรรมการเงินอิสลาม ซึ่งปัจจุบันมีมูลค่าถึง 3 ล้านล้านดอลลาร์ โดยองค์ประกอบของการมองโลกในแง่ดีนี้ อยู่ในตลาดเงินทุนอิสลาม ผ่านประเด็นที่คาดหวังของการเปิดตัวพันธบัตรมั่งคั่งชาติโดยกระทรวงคลังสหราชอาณาจักร และผู้ออกพันธบัตรมั่งคั่งชาติที่มีศักยภาพอื่นๆ เช่น ญี่ปุ่น องค์การการเงินฮ่องกง ไทย ซาอุดีฯ และที่อื่นๆ อีกจำนวนมาก

ณ ที่ประชุมสุดยอดพันธบัตรลอนดอนปี 2008 ศาสตราจารย์ ริฟาอัต อับเดล คาริม เลขาธิการทั่วไปของคณะกรรมการบริการการเงินอิสลาม (ไอเอฟเอสบี) องค์การระหว่างชาติฐานที่กัวลาลัมเปอร์ ผู้มีหน้าที่กำกับดูแลมาตรฐานการเงินการธนาคารอิสลามทั่วโลก เน้นว่า “การเติบโตอย่างรวดเร็วของตลาดพันธบัตรอิสลาม หรือ สุกุก และการเพิ่มอัตราดอกเบี้ยในการออกพันธบัตรในกลุ่มบริษัท และที่อาจจะสำคัญกว่า คือในกลุ่มกองทุนมั่งคั่งชาติ ในช่วงสองสามปีมานี้ เป็นเรื่องที่น่ายินดีมากสำหรับการขยายตัวในอนาคตของอุตสาหกรรมบริการทางการเงินอิสลาม บนฐานทางการเงินที่มั่นคงและปลอดภัย”

แม้แต่รัฐมนตรีคลังของสหราชอาณาจักร กิตตี้อิชเชอร์ ก็แสดงความคาดหวังในทางบวกและแน่นอนอย่างแข็งขันว่า ความหวังก็คือ ณ เวลาเดียวกันนี้ในปีหน้า ก.คลังสหราชอาณาจักรจะยังอยู่ในจุดที่จะสามารถออกพันธบัตรในนามของอังกฤษในตลาดค้าส่งในลอนดอนได้อยู่หรือไม่ ล่าสุด ก.คลังเพิ่งเริ่มหารือเกี่ยวกับภาษีว่าจะสามารถทำโดยบริษัทที่ออกพันธบัตรไม่ต้องเสียภาษีได้หรือไม่ และจะรายงานผลการเจรจาหรือในช่วงฤดูใบไม้ร่วงปี 2008 นี้

ในประเทศมุสลิมส่วนใหญ่ การออกหลักทรัพย์อิสลาม ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของโครงการออกหลักทรัพย์ของรัฐบาลแบบธรรมดา และก็ไม่ใช่ปฏิบัติการทางการเงินของธนาคารกลางในกลุ่มประเทศเหล่านี้ ที่จะให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมการเงินอิสลาม เพียงเพราะการขาดเครื่องมือและโครงสร้างพื้นฐานเท่านั้น แต่มีผู้ให้คำแนะนำว่า การที่จะพัฒนาการเงินอิสลาม ควรจะมีช่องทางใหม่ของการเข้าสู่ตลาด และจำเป็นต้องมีมุมมองใหม่ในการส่งเสริมการเชื่อมต่อทางการเงินระหว่างองค์กรให้มากขึ้นทั่วทั้งภูมิภาคและระหว่างภูมิภาค

อุตสาหกรรมการเงินอิสลามกำลังอยู่ในช่วง “วันเวลาที่น่าตื่นเต้น” และทั้งนี้ ก็ต้องขอบคุณปัญหาเศรษฐกิจอันเกิดจากการล่มของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในสหรัฐ และทิศทางการค้าและการลงทุน รวมทั้งการปรับเปลี่ยนศูนย์แรงโน้มถ่วงของตลาดการเงินโลกอีกด้วย “แนวโน้มเหล่านี้ ได้เปิดโอกาสมหาศาล รวมทั้งการทำนายมากมาย ให้กับทั้งศูนย์การเงินนานาชาติและศูนย์การเงินอิสลาม ศูนย์และเมืองเหล่านี้ จะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถของพวกเขาในอันที่จะช่วยให้อุตสาหกรรมนี้ได้เติบโต พัฒนานวัตกรรมและผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ๆ ที่ถูกค้า นักลงทุนและผู้ออกพันธบัตรต้องการ (อาหรับ นิวส์ 300608)

สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านสังคม

1. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวด้านสังคมทั่วไป

ข่าวสถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางสังคม รวมด้านการศึกษาและการสาธารณสุข ใน ตะวันออกกลางในรอบเดือน มิ.ย. 2008 มีที่น่าสนใจหลายประเด็น ทางด้านสังคมมีข่าวเรื่องการจัด ประชุมหารือบรรดานักปราชญ์ผู้รู้ในโลกมุสลิม เพื่อกำหนดขอบเขตประเด็นพูดคุยที่ชาวมุสลิมควร พุดคุยกับคนต่างความเชื่อต่างศาสนา (Interfaith dialogue) เพื่อลดความตึงเครียดและการเผชิญหน้า ระหว่างกลุ่มที่มีความเชื่อแตกต่างกันในโลก ซึ่งถือเป็นการเคลื่อนไหวครั้งสำคัญครั้งหนึ่งใน ประวัติศาสตร์มุสลิมโลก การประชุมดังกล่าวจัดขึ้นที่กรุงเมกกะ ซาอุดีอาระเบียเมื่อต้นเดือน มิ.ย. ที่ ผ่านมา โดยใช้เวลา 3 วัน น่าสนใจบรรดาบุคคลและองค์กรต่างๆ ที่เข้าร่วม และนำติดตามการนำเสนอ เนื้อหาในเอกสารงานค้นคว้าวิจัยที่เกี่ยวข้องมากมายหลายชิ้น นอกจากนั้น ยังมีข่าวความเคลื่อนไหว และสะท้อนแนวโน้มทางสังคมอื่นๆ ที่น่าติดตามอีกหลายเรื่อง เช่นข่าวสถิติการขยายตัวเพิ่มขึ้นของ องค์กรเอกชนที่ทำงานด้านสังคมสงเคราะห์ในซาอุดีอาระเบีย ทั้งด้านสิทธิมนุษยชน การศึกษาด้านยา เสพติด ช่วยเหลือสตรีที่ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัว เป็นต้น มีรายงานข่าวราชินีฮุสใน ซาอุดีอาระเบียบริจาคเงินช่วยเหลือโครงการต่อต้านการค้ามนุษย์ ข่าวธนาคารโลกประกาศร่วมมือกับ โครงการ “น้ำมันเพื่อคนจน” ของกษัตริย์อับดุลลาห์แห่งซาอุดีอาระเบีย เป็นต้น

ด้านการศึกษา มีข่าวความเคลื่อนไหวที่น่าสนใจคือ การประชุมสมัชชาเศรษฐกิจฐานความรู้ จัดขึ้นที่เมืองเมดิน่าห์ ซาอุดีอาระเบีย ระหว่างวันที่ 22 – 24 มิ.ย. 2008 เน้นความสำคัญอย่างยิ่งของ การลงทุนด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์ “ไม่มีสังคมประเทศไหนจะสามารถก้าวหน้าไปได้ หากก้าวไม่ ท้นความล้ำหน้าทางด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีของโลก” นายกรัฐมนตรีมาเลเซียผู้เข้าร่วมประชุม ครั้งนี้กล่าว และเขาได้เสนอเอกสารรายงานการศึกษาที่สำคัญในการประชุมครั้งนี้ด้วย น่าสนใจและ ติดตามอย่างยิ่ง และข่าวอื่นๆ ที่น่าสนใจ เช่น ดูไบ เปิดการเรียนการสอนวิชาทางกฎหมายระดับ ปริญญาตรี โดยจะรวมถึงกฎหมายซาอุดีห์ ฝรั่งเศส อาหรับและยุโรปเข้ามาด้วย รวมทั้งมีความ เคลื่อนไหวในด้านการยกระดับคุณภาพทางการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานสากลอย่างขนาน ใหญ่ เดือนนี้ยังมีข่าวองค์การการกุศล ดูไบ แคร่ เพื่อช่วยเหลือให้การศึกษาแก่เด็กขาดแคลนทั่วโลก ได้ ให้ทุนสนับสนุนโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเยเมน ติดต่อกัน 5 ปี

ด้านการสาธารณสุข มีตัวเลขคาดการณ์ความต้องการด้านการสาธารณสุขในกลุ่มรัฐอ่าว อาหรับในอีก 20 ปีข้างหน้า จะมีการใช้จ่ายด้านนี้มากขึ้นและมีเพียงคนไข้เพิ่มขึ้นถึงกว่าหนึ่งแสนหก หมื่นเตียงในปี 2025 ในดูไบ (จากหกหมื่นแปดในปี 2006) ซาอุดีอาระเบียเร่งรณรงค์การตรวจโรคก่อน แต่งงาน และที่กาตาร์มีการเปิดตัวโครงการวิจัยด้านชีวการแพทย์ระดับโลกแห่งแรกในตะวันออกกลาง เพื่อผลประโยชน์ของทั่วทั้งภูมิภาค และที่โอมานเปิดตัวคลังเก็บรักษาสเต็มเซลล์เรียบร้อยแล้ว

2. สถานการณ์และความเคลื่อนไหวทางสังคม

การมาชุมนุมกันของบรรดานักปราชญ์และผู้รู้ชาวมุสลิมจากทั่วโลกที่เมกกะ

ระหว่างวันที่ 4-6 มิ.ย. 2008 บรรดานักปราชญ์ผู้รู้ทางศาสนา บุคลากรในวงการสื่อ นักวิชาการและปัญญาชนชาวมุสลิมประมาณ 500 คนจาก 50 ประเทศทั่วโลก ได้มาชุมนุมกันที่โรงแรมเมกกะ ฮิลตัน เมืองเมกกะ ซาอุดีอาระเบีย เป็นเวลา 3 วัน เพื่อแลกเปลี่ยนทัศนะแสวงหาทิศทางและรูปแบบของการเจรจากับคนต่างศาสนาต่าง ความเชื่อ ทั้งนี้เป็นการชุมนุมที่เกิดจากการริเริ่มของกษัตริย์อับดุลลาห์แห่งซาอุดีอาระเบีย ผู้สร้างความตระหนักว่ามุสลิมทั้งหลายจะต้องมีบทบาทมีส่วนร่วมในการลดความตึงเครียดที่กำลังเกิดขึ้นในโลก นับเป็นการตัดสินใจที่กล้าหาญและถือว่าการชุมนุมที่ประวัติศาสตร์ต้องจารึกไว้

อับดุลลาห์ อัล-ตุรกี เลขาธิการทั่วไปของสันนิบาตมุสลิมโลก กล่าวว่า การประชุมครั้งนี้จะมีการอภิปรายในเรื่องเกี่ยวกับฐานสำหรับการเจรจารีหว่างกับผู้คนต่างศาสนาต่าง ความเชื่อ ที่อยู่ในกรอบคำสอนของพระคัมภีร์กุรอ่าน และสุนนะห์ ส่วนชาเลห์ บิน-ฮูมาอิด ประธานสภาชอรา มีกำหนดการที่จะเป็นประธานการประชุมเซสชันแรก ซึ่งจะนำเสนอเอกสารจำนวนมากเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการแลกเปลี่ยนเจรจาดังที่ปรากฏอยู่ในพระคัมภีร์กุรอ่านและสุนนะห์ และประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ของการแลกเปลี่ยนเจรจาทางวัฒนธรรมที่ผ่านมา

ส่วนการประชุมในเซสชันที่สอง จะมีชีค มุฮัมหมัด อาลี ทาสเฮรี เลขาธิการทั่วไปของศูนย์กลางเพื่อการประณามระหว่างสำนักคิดอิสลามต่างๆ เป็นประธาน และอะห์เหม็ด มุฮัมหมัด ฮาลิล ประธานศาลยุติธรรมของจอร์แดน จะเป็นผู้นำเสนอเอกสารว่าด้วย กลไกต่างๆ ของการเจรจารี

เซสชันที่สามของการประชุม จะมีมีฟตี มุสตาฟา เซริก แห่งบอสเนีย เป็นประธาน ซึ่งการประชุมจะเน้นความสำคัญของความร่วมมือระหว่างองค์กรอิสลามต่างๆ ในการจัดการหารือกับผู้มีความเชื่อต่างกลุ่ม อับดุลลาห์ โอมาร์ นาซีฟ เลขาธิการทั่วไปของสภาอิสลามสากล เพื่อก้าวและการกู้ภัย จะเป็นผู้นำเสนอเอกสาร และมุฮัมหมัด อัล-ซัมมิก เลขาธิการทั่วไปของการประชุมสุดยอดทางวิญญาณอิสลามแห่งเลบานอน เป็นผู้กล่าวในเรื่องการเจรจารีทางศาสนาศีษย์ของศาสนาต่างๆ

ในเซสชันสุดท้าย จะนำโดย อับดุล ระห์มาน เซวาร์ อัล-ดาฮับ ประธานคณะกรรมการบริหารขององค์การอิสลามดาวา มะห์มูด กาชี จากองค์การอิสลามศึกษาในกาตาร์ จะเสนอเอกสารว่าด้วย การปะทะทางวัฒนธรรมและสันติภาพของโลก อาลี อุซัยค์ จากตุรกี จะกล่าวนำว่าด้วยจุดยืนร่วมกันของครอบครัวและคุณธรรม (อาหรับ นิวส์ 040608)

การเพิ่มขึ้นของจำนวนองค์กรเอกชนในกิจกรรมการกุศล

จากการเปิดเผยของเจ้าหน้าที่จากกระทรวงกิจการสังคมของซาอุดีอาระเบีย กับสำนักข่าวอาหรับ นิวส์ เมื่อวันที่ 25 มิ.ย. ว่า จำนวนขององค์กรที่ไม่สังกัดรัฐ (Nongovernmental organization) ที่เข้ามาทำงานเคลื่อนไหวด้านสังคมสงเคราะห์ในราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบียนั้น ได้เพิ่มมากขึ้น “องค์กรไม่สังกัดรัฐที่จัดตั้งขึ้นในช่วงสามปีที่ผ่านมา ล้วนเน้นด้านสิทธิมนุษยชน การลบล้างผู้เสพติด ช่วยสตรีที่ตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในครอบครัวและสตรีที่หย่าร้าง นอกจากนั้นก็เป็นองค์กรที่ช่วยเหลือคนเจ็บป่วยและงานฟื้นฟูผู้ที่อดยาเสพติดและบุหรื เป็นต้น ทั้งนี้จากการเปิดเผยของ มิซวาร์ อัล-ไฮซาน ผู้อำนวยการองค์การการกุศลที่กระทรวงกิจการสังคม

มิซวาร์ตั้งข้อสังเกตว่า การที่มีองค์กรที่จัดตั้งมาเพื่อจัดการปัญหาเกี่ยวกับสตรีเพิ่มขึ้นถึง 30 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนองค์กรเอกชนทั้งหมด 450 องค์กร ย่อมเป็นการแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มการมองสตรีในสังคมเป็นไปในทางบวกมากขึ้น และว่า ทางกระทรวงมุ่งหมายที่จะเพิ่มบทบาทขององค์กรเหล่านี้ในการดำเนินพฤติกรรมความรุนแรงใน

ครอบครัว การทำร้ายเด็ก และฟื้นฟูจิตใจของสตรีที่หน้าร้าง คนชรา คนป่วยและผู้พิการ รวมทั้งเด็กที่เป็นโรคออทิสติก ผู้ป่วยเป็นโรคอัลไซเมอร์ เบาหวานและโรคเอดส์ นอกเหนือจากการจัดตั้งสมาคมของนักเขียนและศิลปินต่างๆ (อาหรับ นิวส์ 250608)

โครงการอาราเบียนกัลพร้อมต่อต้านการค้ามนุษย์

อาหรับ นิวส์ วันที่ 25 มิ.ย. รายงานว่า เจ้าชายทาลัล ประธานโครงการอาราเบียนกัลเพื่อองค์การพัฒนาแห่งสหประชาชาติ หรือ AGFUND ได้ลงนามข้อตกลงเมื่อเร็วๆ นี้ เพื่อให้เงินอุดหนุนและเป็นเจ้าภาพในโครงการด้านการค้ามนุษย์ โดยโครงการดังกล่าวจะมีค่าใช้จ่าย 400 ล้านดอลลาร์ และองค์การแรงงานสากล หรือ ไอแอลโอ จะเข้าร่วมด้วยเพื่อประกันความมั่นใจว่าจะไม่มีการละเมิดสิทธิแรงงาน โครงการนี้เป็นหนึ่งในโครงการริเริ่มระดับโลกของโครงการต่อต้านการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ

ตามข้อมูลขององค์การสหประชาชาติ ทุกๆ ปีมีประชาชนระหว่าง 6 แสนถึง 8 แสนคน ถูกขายข้ามแดนเพื่อส่วนใหญ่เป็นสตรีและเด็ก การค้ามนุษย์นี้ยังรวมถึง การหลอกลวงแรงงานไปขายในต่างประเทศด้วย คนงานต่างชาติในซาอุดีอาระเบียมักร้องเรียนว่า พวกตนนั้นถูกหลอกลวงจากบริษัทจัดหางานในประเทศของตน เอจีฟันด์มีจุดมุ่งหมายที่จะรวบรวมองค์การทั้งภาครัฐภาคเอกชนและระหว่างประเทศ เพื่อสนับสนุนการต่อสู้กับการค้ามนุษย์ และสร้างจิตสำนึกในการต่อต้านการค้ามนุษย์และละเมิดสิทธิมนุษยชนในทุกรูปแบบ (อาหรับ นิวส์ 250608)

ธนาคารโลกสนับสนุนโครงการน้ำมันเพื่อคนจนของกษัตริย์อับดุลลาห์

รายงานข่าวเมื่อวันที่ 26 มิ.ย. กล่าวว่า นายโรเบิร์ต ซิลลิค ประธานธนาคารโลกกล่าวว่า ทางธนาคารจะทำงานร่วมกับรัฐบาลซาอุดีอาระเบีย เพื่อแสวงหาหนทางที่ดีที่สุดในการสนับสนุนการริเริ่มของกษัตริย์อับดุลลาห์แห่งซาอุดีอาระเบีย เพื่อแก้ปัญหาความต้องการที่จำเป็นในด้านพลังงานของประเทศที่ยากจนที่สุดของโลก กษัตริย์อับดุลลาห์ได้ประกาศความคิดริเริ่มระหว่างการประชุมกลุ่มประเทศผู้ผลิตน้ำมันและผู้บริโภคที่เจดดาห์ ฮิลาห์ เมื่อวันที่ 22 มิ.ย. ที่ผ่านมา โดยพระองค์ทรงเรียกร้องให้กองทุนเพื่อการพัฒนาซาอุดีอาระเบียออกเงินกู้ 500 ล้านดอลลาร์ เพื่อใช้ในการสนองความต้องการพลังงานของประเทศที่กำลังพัฒนา กษัตริย์อับดุลลาห์มีพระราชดำรัสว่า

“ขอเรียกร้องให้จัดตั้งโครงการ -พลังงานเพื่อคนจน- โดยตั้งเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนารับมือกับราคาค่าใช้จ่ายด้านพลังงานที่สูงขึ้น และขอเรียกร้องให้ธนาคารโลกจัดการประชุมโดยเร็วที่สุดในกลุ่มประเทศที่จะบริจาครวมทั้งสถาบันการเงินทั้งระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ เพื่อหารือและทำให้การริเริ่มนี้เป็นจริงขึ้น”

สุไลมาน อัล-ฮาริบาซ เลขาธิการทั่วไปของกองทุนเพื่อการพัฒนาระหว่างชาติของกลุ่มโอเปค กล่าวว่า กษัตริย์อับดุลลาห์ทรงผ่านคำชี้แนะมายังกลุ่มโอเปค ให้บริจาคเงินสัก 1 พันล้านดอลลาร์ให้แก่โครงการ ซึ่งจะสามารถช่วยเหลือประเทศต่างๆ กว่า 100 ประเทศในการดำเนินโครงการพลังงานใหม่ๆ โดยจะมีการประชุมรอบพิเศษของสภารัฐมนตรีของโอเปค เพื่อผ่านการอนุมัติการริเริ่มนี้ และเมื่อที่ประชุมผ่านการอนุมัติ เงิน 1 พันล้านดอลลาร์จะส่งมอบให้แก่โครงการต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการผลิตพลังงานในกลุ่มประเทศยากจนที่รับเงินช่วยเหลือ โดยจะรวมประเทศต่างๆ ในแอฟริกา เอเชีย และลาตินอเมริกา เป็นสำคัญ

ประธานธนาคารโลก กล่าวว่า เมื่อรวมค่าใช้จ่ายของน้ำมันเชื้อเพลิงและพลังงานเข้าด้วยกันแล้ว จะก่อผลกระทบที่ร้ายแรงและเป็นภาระที่หนักหน่วงสำหรับคนจน ที่ต้องใช้จ่ายเงินถึง 2 ใน 3 ไปในเรื่องการซื้ออาหาร พลังงานและการคมนาคมขนส่ง ผลการวิจัยของธนาคารโลกชี้ว่า ราคาล้างงานที่สูงจะส่งผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาประมาณ 40 ประเทศ โดยการขยายตัวทางเศรษฐกิจในประเทศเหล่านั้นจะลดลงประมาณ 3-10 เปอร์เซ็นต์ จากที่ควรจะขยายตัวขึ้นมา จึงส่งผลกระทบต่อประชากรนับล้านๆ คน (อาหรับ นิวส์ 260608)

3. ความเคลื่อนไหวทางการศึกษา

การประชุมสมัชชาเศรษฐกิจฐานความรู้ที่กรุงมาดิเนาห์

ระหว่างวันที่ 22-24 มิ.ย. 2008 มีการจัดประชุมสมัชชาเศรษฐกิจฐานความรู้ที่มีผู้นำและองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมจากหลายชาติ การประชุมจัดขึ้นที่กรุงมาดิเนาห์ ซาอุดีอาระเบีย ประเด็นสำคัญที่หยิบยกมาสู่การอภิปรายในที่ประชุม รวมถึงเรื่องนวัตกรรมและงานสร้างสรรค์ด้านเทคโนโลยีขั้นสูงในโลกมุสลิม ยุทธศาสตร์การลดความผิดปกติทางยีน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านความรู้ผ่านเทคโนโลยีข่าวสารและการสื่อสาร (ไอซีที) และการลงทุนทางด้านพันธุวิศวกรรมและชีวสารสนเทศ เป็นต้น

อันวาร์ อิบราฮิม อธิบดีรองนายกรัฐมนตรีมาเลเซีย ได้กล่าวในที่ประชุม เรียกร้องให้ประเทศมุสลิมจัดอุปสรรคที่ขัดขวางการลงทุนเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานความรู้ เขาชี้ว่า “เราขอเร่งรัดให้มีการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เพราะนั่นคือสิ่งที่ศาสนาของเราสนับสนุนให้ทำ ไม่มีสังคมใดจะสามารถพัฒนาก้าวหน้าไปได้ นอกจากจะต้องเดินหน้าไปพร้อมกับการก้าวตามให้ทันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและเศรษฐกิจของโลก” เขายังได้กล่าวว่า ความรู้ทางเทคโนโลยีนั้นไม่ควรที่จะผูกขาดอยู่กับคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หากแต่ควรได้รับการกระจายทั่วไปทั้งในกลุ่มคนจนและคนรวย ไม่ควรเป็นสมบัติของกลุ่มใดโดยเฉพาะ และเขาเชื่อว่า ซาอุดีอาระเบีย ด้วยความอุดมมั่งคั่งของทรัพยากรและความมุ่งมั่นแน่วแน่ จะสามารถดึงดูดคนฉลาดที่สุดของโลกและกลายเป็นศูนย์กลางของเศรษฐกิจฐานความรู้ได้ อธิบดีรองนายกรัฐมนตรีมาเลเซียยังได้กล่าวเตือนในเรื่องภัยนะทางวัฒนธรรม ซึ่งอาจเกิดขึ้นในประเทศเอเชียหลายประเทศ เนื่องจากประเทศเหล่านั้นละเลยการส่งเสริมพัฒนาความรู้ในหมู่ประชากรที่มีเววจำนวนมากในประเทศของตน

ศาสตราจารย์ อับบาส อัล-จามาล จากมหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด กล่าวระหว่างการเสนอเอกสารค้นคว้าเรื่อง “โครงสร้างพื้นฐานเพื่อนวัตกรรม” ว่า “การสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ เป็นพื้นฐานในการดึงดูดการลงทุนเข้าสู่เมืองแห่งความรู้ แต่นวัตกรรมไม่สามารถหาซื้อได้จากในตลาด” อัล-จามาลระบุว่า การลงทุนในทรัพยากรทางปัญญาน้อยเกินไป เป็นอุปสรรคสำคัญของความก้าวหน้าในเมืองเศรษฐกิจฐานความรู้ของราชอาณาจักรซาอุดี ดังนั้น นอกเหนือจากการปรับเปลี่ยนระเบียบข้อบังคับทางกฎหมายและทางสังคมต่างๆ จำเป็นจะต้องส่งเสริมความคิดริเริ่มเพื่อว่าสมองที่ปรารถนาจะมารวมตัวกันในประเทศนี้ พร้อมนี้ เขาได้เสนอให้จัดทำแผน 25 ปีในการพัฒนาด้านวิชาการในราชอาณาจักร (อาหรับนิวส์ 24-250608)

อย่างไรก็ตาม ในการประชุมเบื้องหลังฉากของการจัดประชุมครั้งนี้ ซึ่งจัดขึ้นในช่วงต้นเดือน มิ.ย. ได้มีการเสนอเอกสารงานวิจัยโดย ศาสตราจารย์ มาเฮนทริชาน เอส. นาอีย์ หัวหน้าหน่วยจัดทำต้นแบบทางเศรษฐกิจและธุรกิจจากคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยโมนาส ซันเวย์ แคมปัส ของมาเลเซีย กล่าวว่า ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบียมีศักยภาพอย่างมหาศาลที่จะก้าวกระโดดไปสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ เนื่องจากประเทศนี้มี “กรอบงาน 7ไอ” (7i framework) กล่าวคือ มีโครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure) มีทุนทางปัญญา (intellectual capital) มีแรงจูงใจ (incentives) มีปฏิสัมพันธ์ (interaction) มีสถาบัน (institutions) มีบูรณภาพแห่งตน (integrity) และมีทุนทางนวัตกรรม (innovative capital) เขายังระบุว่า “อย่างไรก็ตาม มีประเทศองค์การอิสลาม (OIC) บางประเทศต้องเผชิญกับการท้าทายในการพยายามที่จะพัฒนารอบงานดังกล่าว” และว่า เห็นได้ชัดว่าในประเทศเหล่านี้มีปัญหาด้านแคลนแรงงานที่มีความชำนาญ โดยเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ดังนั้น สิ่งที่ประเทศเหล่านี้ต้องทำอย่างเร่งด่วน คือเริ่มทุ่มเทการลงทุนในการสร้างโครงสร้างพื้นฐานและโครงสร้างทางด้านสารสนเทศ และชี้ว่าประเทศเหล่านี้จะต้องมีแผนงานพัฒนาทางหลวง (highway) ด้านสารสนเทศและการสื่อสารที่ชัดเจนและผสมผสานสอดคล้องกัน โดยคำนึงถึงช่องว่างทางดิจิทัล และควรเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น บทบาทของดาวเทียมและบรอดแบนด์

นอกจากนั้น เขายังเสนอแนะว่า กลุ่มรัฐ OIC จะต้องเพิ่มการลงทุนในด้านการศึกษา การสร้างแรงงานด้านเทคโนโลยี และสนองคณานความรู้ด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้น “ควรมีหลักสูตรการศึกษาที่ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กตั้งแต่ยังเล็ก รวมทั้งควรมีศูนย์การศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ” และว่า บุคลากรแห่งตนจะสามารถสร้างขึ้นได้ในประเทศเหล่านี้โดยผ่านกระบวนการที่โปร่งใส และการวางรากฐานธรรมาภิบาล โดยการริเริ่มใช้ระบบ อี กอฟเวอร์นเมนต์ นำเอาแบบอย่างการทำงานที่ดีที่สุด รวมทั้งระบบความมั่นคงปลอดภัยระดับโลกมาปรับใช้ด้วย (อาหรับนิวส์ 060608)

อนึ่ง ในเอกสารแถลงข่าวหลังเสร็จสิ้นการประชุมที่เผยแพร่เมื่อวันที่ 29 มิ.ย. ได้เน้นถึงความจำเป็นที่จะต้อง “ดำเนินยุทธศาสตร์ใช้เทคโนโลยีทันสมัยในระบบการศึกษาขั้นประถมและการพัฒนาความรู้ความสามารถและการทำงานของครูผู้สอน เน้นการสร้างแรงจูงใจเพื่อสร้างนักวิทยาศาสตร์ การมีกองทุนเพื่อส่งเสริมการวิจัยและวิสาหกิจฐานความรู้ นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้เรียกร้องให้จัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาในระดับโลก เพื่อให้มีการประชุมสมัชชาความรู้และโครงการอื่นๆ ซึ่งจะจัดขึ้นในเมืองความรู้ต่างๆ ที่จะสร้างแล้วเสร็จในเร็วๆ นี้ รวมทั้งให้รัฐมีการส่งเสริมการลงทุนรายย่อยในแวดวงเทคโนโลยีสารสนเทศและอุตสาหกรรมฐานความรู้อื่นๆ ด้วย (อาหรับ นิวส์ 300608)

ความเคลื่อนไหวทางการศึกษาที่น่าสนใจในดูไบและยูเออี

ในรอบเดือน มิ.ย. 2008 มีความเคลื่อนไหวด้านการศึกษาในยูเออีและดูไบหลายเรื่อง เช่น กัลฟ์ นิวส์ วันที่ 11 มิ.ย. รายงานว่า **กระทรวงศึกษาธิการยูเออี ผ่านการรับรองกฎหมายใหม่**ที่เข้ามาควบคุมการดำเนินกิจการด้านการศึกษาและโรงเรียนเอกชนในประเทศ โดยภายใต้กฎหมายนี้ มีข้อหนึ่งระบุว่า โรงเรียนเอกชนทั้งหมดในยูเออี จะต้องได้รับการรับรองวิทยะฐานะตามมาตรฐานที่รับรองโดยกระทรวงศึกษาธิการเท่านั้น และข่าวเมื่อวันที่ 16 มิ.ย. จากดูไบ ระบุว่า โรงเรียนทุกแห่งในดูไบ หากไม่สามารถปรับปรุงยกระดับให้ได้มาตรฐานตามแบบสากลและระเบียบข้อบังคับของทางการ จะถูกยกเลิกใบอนุญาต ทั้งนี้เริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ก.ย. เป็นต้นไป โดยองค์การเพื่อการพัฒนาความรู้และมนุษย์จะเป็นผู้ตรวจสอบโรงเรียนทั้งภาครัฐและเอกชน (กัลฟ์ นิวส์ 11,160608) ยังมีรายงานข่าวว่า องค์การเพื่อการพัฒนาความรู้และมนุษย์ของดูไบ ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเซนต์ โจเซฟ ของเบรุต **เปิดการเรียนการสอนวิชากฎหมายระดับปริญญาตรี** ตั้งแต่เดือน ก.ย. นี้เป็นต้นไป โดยชื่อของคณะจะเป็น คณะนิติศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเซนต์ โจเซฟ ดูไบ โดยจะสนองการเปิดสาขาวิชาสำหรับดูไบโดยเฉพาะ ซึ่งจะรวมวิชากฎหมายซาเราะห์ ฝรั่งเศส อาหรับ และยุโรปเข้ามาด้วย (เอเอ็มอี อินโฟ 260608) นอกจากนี้ มีรายงานข่าวว่า **บริษัทการลงทุน อัลเคย์ยัต รามาลา และ อาร์เอสที พาร์ตเนอร์ ได้เข้าซื้อหุ้น 13 เปอร์เซ็นต์ในบริษัททาลิม** ซึ่งก่อนหน้านี้รู้จักในชื่อว่า มาดาร์ ซึ่งเป็นบริษัทร่วมทุนที่ให้บริการทางด้านการศึกษา ทาลิมนั้น มุ่งยกระดับมาตรฐานการศึกษาในยูเออี และในภูมิภาคนี้ โดยการสร้างและบริหารโรงเรียน ที่สนองหลักสูตรการเรียนการสอนที่ทันสมัยที่สุด พร้อมด้วยอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยและสถานที่ตั้งที่สะดวก เพื่ออำนวยความสะดวกทั้งแก่คนในยูเออี และผู้ที่เข้ามาทำงานจากต่างประเทศ (เอเอ็มอี อินโฟ 190608)

ความเคลื่อนไหวทางด้านการศึกษาอื่นๆ

มีข่าว**องค์การดูไบแคร์ เป็นเจ้าภาพให้ทุนสนับสนุนโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเยเมน** โดยเป็นหุ้นส่วนกับองค์การ เซฟ เดอะ ชิลเดรน เพื่อสนองการศึกษาในระดับประถมศึกษาในเยเมนเป็นเวลาติดต่อกัน 5 ปี โดยสนับสนุนโรงเรียนด้อยพัฒนาประมาณ 35 แห่ง และดูไบแคร์ จะทำงานร่วมกับโรงเรียนในชนบท 25 แห่งใน 5 เขตในเลเหจ และอับยัน และอีก 10 โรงเรียนในเขตเมืองของอาเดน เพื่อปรับปรุงการรับนักเรียนเข้าเรียนจากกลุ่มที่ขาดแคลนความพร้อมหลายกลุ่ม (เอเอ็มอี อินโฟ 150608)

4. ความเคลื่อนไหวด้านการสาธารณสุข

ยกระดับมาตรฐานความสะอาดและสร้างวัฒนธรรมอาหารปลอดภัย

เมื่อวันที่ 3 มิ.ย. 2008 มีการจัดประชุมสัมมนาที่กรุงเจดดาห์ ซาอุดีอาระเบีย เพื่อยกระดับความสะอาดและสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยด้านอาหารในภาครัฐและเอกชน มีผู้เข้าร่วมการประชุมประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบด้านความปลอดภัยด้านอาหารและมาตรฐานอาหารจากทั่วประเทศ รวมทั้งแขกรับเชิญจากต่างประเทศ เพื่อนำเสนอและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการพัฒนาอาหารปลอดภัย ทั้งในด้านการปฏิบัติ และมาตรฐานสำหรับการควบคุมอาหารและความเสี่ยง โดยความร่วมมือระหว่าง อาร์เอสเอส (ระบบความสะอาดเรซา) กับ องค์การมาตรฐานแห่งชาติอาระเบีย (SASO) ณ โรงแรมเจดดาห์ เวสทิน

ผู้อำนวยการ SASO กล่าวว่า ภาคเอกชน จะต้องตระหนักถึงความสำคัญของการนำเอามาตรฐานอาหารปลอดภัยมาใช้ เพื่อว่าผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์จากอาหารที่ปลอดภัย เขาได้เรียกร้องผู้ประกอบการอุตสาหกรรมอาหาร และผู้ใช้อาหารตามศูนย์บริการอาหารและภัตตาคารต่างๆ รวมถึงในโรงพยาบาลและสถาบันทางธุรกิจ ให้รับผิดชอบการสนองอาหารที่สะอาดและปลอดภัยให้แก่ลูกค้า

ระหว่างการประชุมครั้งนี้ยังได้มีการพูดถึงเทคโนโลยีด้านจุลินทรีย์แบบใหม่สำหรับการด้านเชื้อแบคทีเรียในสัตว์ปีก เนื้อ ผัก และอาหารอื่นๆ ซึ่งมีส่วนผสมแบบเดียวกับที่ใช้ในน้ำยาบ้วนปาก ว่าใช้ได้ดีมาแล้วในหลายชาติทั้งในยุโรป แคนาดา และญี่ปุ่น และจะนำมาเปิดตัวในราชอาณาจักรซาอุดีในอีกไม่กี่เดือนข้างหน้าด้วย (อาหรับ นิวส์ 040608)

ข่าวความเคลื่อนไหวด้านการสาธารณสุขอื่น ๆ

ในอบเดือน มิ.ย. มีข่าวความเคลื่อนไหวอื่นๆ เช่น **การรณรงค์ตรวจร่างกายก่อนแต่งงานในซาอุดีอาระเบีย** โดย เมื่อวันที่ 8 มิ.ย. รัฐมนตรีสาธารณสุขซาอุดีอาระเบีย ได้ออกมาเตือนคู่สมรสถึงความจำเป็นของการผ่านการตรวจทางการแพทย์ก่อนแต่งงาน เพราะมีผลจากการรณรงค์ในเรื่องนี้เมื่อเดือนที่แล้ว พบคู่ที่เป็นโรคเอดส์ถึง 22 ราย และนับตั้งแต่ปี 2004 เป็นต้นมา พบคู่แต่งงานถึง 6,700 คู่ที่ไม่ควรแต่งงานกัน กระทรวงสาธารณสุขซาอุดีนั้น มีห้องแล็บถึง 70 แห่ง คลินิกให้คำปรึกษาการแต่งงาน 31 แห่ง และศูนย์ตรวจสอบยืนยันทั่วประเทศ 131 แห่ง ที่พร้อมบริการตรวจโรคก่อนแต่งงาน (อาหรับ นิวส์ 090608)

พบความต้องการด้านการสาธารณสุขในกลุ่มรัฐอ่าวอาหรับจะเพิ่มขึ้น 240 เปอร์เซนต์ ในอีก 20 ปีข้างหน้า ระหว่างการประชุมสุดยอดสี่อ่าวอาหรับของ จีจี เฮลท์แคร์ จัดที่ดูไบ ดร. ไอโอน คลิตัน ตั้งข้อสังเกตว่า ด้วยปัจจัยเสี่ยงทางด้านสุขภาพ และวัยที่สูงขึ้น ตลอดจนอัตราการขยายตัวของประชากร รวมทั้งภาวะขยายตัวทางการแพทย์ที่ล้นเกิน ได้ก่อให้เกิดการใช้จ่ายทางการแพทย์ที่สูงขึ้น และในการสนองตอบต่อการใช้จ่ายที่สูงขึ้นนี้ คาดว่าโรงพยาบาลในกลุ่มประเทศเหล่านี้จะเพิ่มเตียงคนคนไข้มากขึ้น จาก 68,250 เตียงในปี 2006 มาเป็น 114,450 เตียงในปี 2015 และเป็น 161,750 เตียงในปี 2025 (เอเอ็มอี อินโฟ 250608) และกัลฟ์ นิวส์ ก่อนหน้านี้อคือ เมื่อวันที่ 21 มิ.ย. รายงานว่า ผู้เชี่ยวชาญกล่าวในที่ประชุมเมื่อเร็วๆ นี้ว่า การใช้จ่ายด้านสาธารณสุขในยูเออีอยู่ในระดับที่ต่ำอย่างน่าตกใจ คือแค่เพียง 2.5 เปอร์เซนต์ของ จีดีพี เท่านั้น และว่า รายงานของแมคคินเซย์ แอนด์ โค เมื่อเร็วๆ นี้ก็ตั้งข้อสังเกตว่า กลุ่มรัฐอ่าวอาหรับใช้จ่ายด้านสาธารณสุขน้อยกว่า 5 เปอร์เซนต์ ของ จีดีพี ขณะที่การใช้จ่ายคาดว่าจะเพิ่มขึ้นถึง 419 เปอร์เซนต์ ในการรักษาโรคเส้นเลือดหัวใจตีบ และ 323 เปอร์เซนต์ ในการรักษาโรคเบาหวาน และอีก 275 เปอร์เซนต์ ในการรักษาโรคมะเร็ง (กัลฟ์ นิวส์ 210608)

ภาคผนวก 1

รายชื่อคณะผู้ดำเนินงานโครงการตะวันออกกลางศึกษา (MEMP)

(โดยการสนับสนุนของ สกว.)

1. **นายอนุช อภาภิรม** ตำแหน่งหัวหน้าโครงการฯ จบปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นนักคิดนักเขียนและนักวิจัยอิสระ เคยทำงานเป็นหัวหน้าฝ่ายวิชาการ บริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด และเคยดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการ บริษัทสำนักพิมพ์สวัสดิ์ และตำแหน่งรองกรรมการผู้จัดการอาวุโสด้านตำราเรียน บริษัทสำนักพิมพ์ต้นอ้อแกรมมี จำกัด เคยเป็นที่ปรึกษาประธานสภาผู้แทนราษฎร สมัยของนายมารุต บุญนา และได้เป็นประธานคณะอนุกรรมการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสถาบันพระปกเกล้า และเป็นรองประธานฝ่ายโครงการมูลนิธิโลกสีเขียว ปัจจุบันยังดำรงตำแหน่งเป็นประธานมูลนิธิศูนย์สื่อเพื่อการพัฒนา
2. **นางวิสมัย อภาภิรม** ตำแหน่งบรรณาธิการประจำโครงการฯ จบปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีประสบการณ์ในวิชาชีพสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ กว่าสี่สิบปี โดยทำงานประจำกองบรรณาธิการนิตยสารและหนังสือพิมพ์รายวันหลายฉบับ ก่อนที่จะมาทำงานเป็นบรรณาธิการสังเคราะห์รายงานจากสนาม ในโครงการแสวงหารูปแบบการพัฒนาระดับท้องถิ่นของรัฐ นอกจากนั้นยังเคยเป็นบรรณาธิการวารสารประมวลข้อมูลข่าว “สารสนเทศ” และบรรณาธิการโครงการสื่อสิ่งพิมพ์ด้านสิ่งแวดล้อม มูลนิธิโลกสีเขียว ปัจจุบันเป็นนักเขียน บรรณาธิการและนักแปลอิสระ
3. **ผศ. ดร. ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด** ตำแหน่งนักวิจัยประจำโครงการ จบการศึกษาดุษฎีบัณฑิต (นโยบายสาธารณะ) มหาวิทยาลัยจอร์จ เมสัน สหรัฐอเมริกา เป็นอาจารย์ประจำภาควิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นหัวหน้าโครงการวิจัยหลายชิ้นนับตั้งแต่ปี 2527 ถึงปัจจุบัน ได้รับรางวัลเกียรติคุณรางวัลชมเชยวิทยานิพนธ์สาขารัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สภาวิจัยแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2547 รวมทั้งเคยมีผลงานบทความ และตำราที่ได้รับการตีพิมพ์ หลายชิ้น ปัจจุบัน นอกจากเป็นอาจารย์ประจำแล้ว ยังดำรงตำแหน่งอนุกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติด้านการปราบปรามอาชญากรรมเฉพาะทาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และเป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการพัฒนาบุคลากร กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม (ปี 2549-2552)
5. **นายสุรัตน์ โชคประจักษ์ชัด** นักเขียนรับเชิญ จบปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ จาก Strayer University, U.S.A เคยทำงานเป็นนักวิชาการเกษตร ประจำชมรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ภาคผนวก 2

แนะนำโครงการตะวันออกกลางศึกษา

เนื่องจากได้พิจารณาเห็นว่า ในระยะใกล้นี้ ภูมิภาคตะวันออกกลางได้แสดงบทบาทที่ทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะภายหลังจากเกิดภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจในเอเชีย เริ่มเมื่อปี ค.ศ. 1997 ตามมาด้วยเหตุการณ์วินาศภัยอาคารเวิลด์เทรดในสหรัฐ ปี ค.ศ. 2001 อันนำไปสู่การประกาศสงครามต่อต้านการก่อการร้าย และการบุกโจมตีอิรักของสหรัฐและพันธมิตร รวมทั้งการประกาศทำสงครามอันศักดิ์สิทธิ์ของโลกมุสลิม ซึ่งได้ก่อให้เกิดความตึงเครียดขึ้นในภูมิภาคส่วนนี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น การติดตามความเคลื่อนไหวและการรู้จักภูมิภาคตะวันออกกลางในปัจจุบัน จึงมีความสำคัญมากขึ้น

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้เล็งเห็นความสำคัญนี้ จึงได้ร่วมมือและให้การสนับสนุนแก่โครงการตะวันออกกลางศึกษา (Middle East Monitoring Project- MEMP) จัดทำโครงการตะวันออกกลางศึกษาขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์คือ

- เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลความรู้พื้นฐานที่สำคัญของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง
- เพื่อติดตามความเคลื่อนไหวทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และด้านพลังงาน ของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง

- เพื่อศึกษา เรียนรู้ และเผยแพร่แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้และการเคลื่อนไหวที่สำคัญของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง ระหว่างกลุ่มบุคคลและองค์กรเป้าหมายของโครงการ ตลอดจนบุคคลที่สนใจทั่วไป

โครงการ MEMP ในระยะเริ่มต้น (Pilot Phase) กำหนดเวลา 3 เดือน (เม.ย. – มิ.ย. 2549) จัดทำรายงานประจำเดือน 2 ฉบับ คือ 1) ตะวันออกกลางในบริบทโลก (นำเสนอ 24 พ.ค. 2549) และ 2) ตะวันออกกลางในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง (กำหนดนำเสนอ กรกฎาคม 2549)

โครงการเติมรูปแบบของ MEMP กำหนดเริ่มต้นในเดือน ก.ค. 2549 จะมีรายงานสังเคราะห์ข่าวความเคลื่อนไหวด้านต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลางทุกเดือน และรายงานสำเร็จรูปจำนวนหนึ่งออกมาเป็นระยะๆ โดยมีผลที่คาดหวังว่าจะออกมาภายใน 2 ปี คือ

- ได้องค์ความรู้ และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลางที่ครบถ้วนและทันสมัย
- สาธารณชน และกลุ่มบุคคล/ องค์กรหน่วยงานเป้าหมาย มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของประเทศในภูมิภาคตะวันออกกลางมากขึ้น ก่อให้เกิดการตระหนักรู้ยิ่งขึ้น ถึงความสำคัญของภูมิภาคนี้ต่อโลกปัจจุบัน
- องค์กร / หน่วยงานภาครัฐและเอกชนต่างๆ สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการกำหนดนโยบายสาธารณะ หรือความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ทั้งนี้ กลุ่มเป้าหมายที่คาดว่าจะนำไปใช้ประโยชน์ได้ คือ ผู้นำและผู้บริหารทั้งภาครัฐ ธุรกิจเอกชนและองค์กรประชาชน ผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับสื่อสารมวลชน และครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา และสาธารณชนที่สนใจทั่วไป
